

VEN. THOMÆ A KEMPIS
DE
IMITATIONE CHRISTI
LIBRI QUATUOR

BIBLIOTHECA ASCETICA

I.
VEN. THOMÆ A KEMPIS
DE
IMITATIONE CHRISTI
LIBRI QUATUOR

RATISBONÆ, ROMÆ, NEO EBORACI ET CINCINNATI
SUMPTIBUS ET TYPIS FRIDERICI PUSTET
S. SEDIS APOST. ET S. RIT. CONGR. TYPOGR.

LECTORI BENEVOLO!

In hac nova de Imitatione Christi librorum quatuor editione adornanda, quod textum ipsum attinet, præter editionem Rosweydtianam secuti sumus criticam textus editionem non multis abhinc annis a cl. Michaele Josepho Pohl acri ingenio summaque cum diligentia ad fidem autographi anni 1441 redactam et Herderianis typis excusam. Ut vero sensus magis claresceret faciliorque lectori ad sententias mente volvendas pateret via, interpunctiones quam plurimas aliis in editionibus textui insertas retinendas censuimus. Item ab ordine singulorum librorum multa jam per sæcula usitato minime recedendum esse videbatur, ita ut liber de Sacramento altaris quarto, non tertio, loco poneretur.

Ut accuratæ in posterum citationis præberetur facultas, multorum votis et desideriiis satisfacisse nobis videmur ea textus ad instar librorum S. Scripturæ in versus facta divisione paucis cum mutationibus recepta, quam nostro tempore

primum instituit in editione hujus libelli Romana Dr. J. Sestili, præeunte jam sæculo decimo octavo P. Thoma Erhard, monacho O. S. B. Wessofontano.

Omnibus denique, qui christianæ student perfectioni, iis præsertim, qui occupati sunt exercitiis tradendis, exoptatissimos fore speramus eos quos libello adneximus Appendices, commentarios nempe asceticos de œconomia libelli de Imitatione Christi, quos anteactis jam sæculis suis editionibus addidere Jacobus Merlo Horstius necnon Henricus Sommalius S. J., quibus commentariis adjunximus Indicem rerum in libello contentarum.

Hæc præmonere, te, lector benevole, nobis visum fuit. Utere jam ac fruire, et sic sequi Jesum Christum contende, ut assequaris; nam sequi Dominum gloria magna est et inchoata quædam felicitas, assequi autem consummata beatitas. Vale.

Ratisbonæ, festo Ss. Cordis Jesu, exemplaris omnium virtutum, anno 1910.

Editor.

PRÆNOTANDA

QUÆDAM DE LIBELLI AUCTORE, PRÆSTANTIA ET USU.

I. De libelli auctore.

Aurei hujus libelli quis fuerit auctor, anteactis temporibus non una semper erat doctorum opinio; non minus enim quam ducentorum scriptorum nomina numerantur, qui hunc scripsisse libellum censebantur. Nunc vero lis dirempta causaque omnino finita esse censenda videtur, cum cl. Michael Josephus Pohl, Kempensis gymnasii quondam director, tot tantisque argumentis et internis et externis, neminem nisi V. Thomam Hemerken de Kempis auctorem esse libelli demonstraverit, ut omne prorsus dubium in posterum excludatur. Quamvis vero Thomas noster pro sua modestia et sanctitate de suo quoque libello dixisse censendus sit, quæ dixit de lectione Sacræ Scripturæ: „Non quæras, quis hoc dixerit, sed quid dicatur, attende“, pius gratusque erga auctorem sensus, qui tantum ingenii et experientiæ fructum nobis

dereliquit, exposcere videtur, ut pia et ignoscenda curiositate ducti quædam de vita ipsius cognoscere studeamus. Quare subjungendum videbatur breve vitæ ipsius curriculum, quod variis ex auctoribus concinnavit olim Heribertus Rosweyds S. J.¹⁾ Scribit vero ita:

„Thomas a Kempis oriundus est Kempis, quod permodicum est in agro et diocesi Coloniensi oppidum, unde cognomen quoque ei adhæsit. Parentes habuit Joannem et Gertrudem, si sæculum spectes, nullo quidem generis splendore, nulla divitiarum opulentia conspicuos, sed quibus omnis nobilitas in pietate, census in vitæ probitate erat. Manuum igitur labore vitam suam tolerantibus reclusa sua bene contenti vivebant. Quibus gemina proles mascula obtigit, (de pluribus certe non liquet) Joannes et Thomas: quorum ille natu grandior, studiorum curriculo Daventriæ confecto, Gerardi Magni familiaritate usus ad omnem vitæ honestatem efformatus est et in Ordine Canoniorum Regularium e disciplina Capituli Windesemensis, variis perfunctus muneribus, feliciter obiit.

Thomas igitur noster natalem habuit circa annum Virginei partus 1380 Urbano VI. orbis

¹⁾ Nat. 21. Jan. 1569 Ultrajecti, def. 4. Oct. 1629; auctor fuit Bollandus scribendi „Acta Sanctorum“.

universi Pontificium, et Carolo IV. Imperium administrante. Postquam primam ætatem sub parentum oculis exegerat, et jam capessendis litterarum studiis idoneus videbatur, Daventriam (quæ Transisulanæ ditionis metropolis est) se contulit; tredecenni, ut colligere licet, non major. Daventriam ut peteret, Florentii eum, Sacerdotis cum primis pii ac eruditi et Fratrum Clericorum præfecti, fama exciverat, quam crebra commeantium studiosorum turba celebrabat. Florebant tunc ibi bonarum artium studia, ut Belgicæ Athenæum diceres.

Ubi Daventriam pervenit, prima illi cura fuit de fratre suo germano inquirere, ut ejus consilio et opera (nam tenue illi vel nullum peculium erat) ad studia capessenda dirigeretur. Commendatus igitur Domino Florentio (nam Gerardus Magnus anno 1384 jam e vivis excesserat, cum Thomas noster quadrien- nis tantum esset) ab eo exceptus est perhumaniter; qui ei de domo, de libris, de victu prospexit. Hac occasione bonæ indolis et honestæ frontis adolescens, dum inter illustres pietate et eruditione viros, qui in Florentii viventes consortio, religione, vitæ innocentia, morum sinceritate elucebant, quotidie versatur, mores eorum expressit, quorum delectabatur consuetudine; domi sedulus, in scholis assiduus, in templo frequens.

Ubi paucis annis eos non in studiis magis quam pietate progressus fecit, quos tot conscripta ab eo, nunquam satis laudata, testantur volumina. Dum in Collegio Fratrum Clericorum versatur, quidquid calligraphia lucrari potuit (nam antiquarii manu valebat) omne id manupretium in commune subsidium conferebat.

Fuit a puero divæ Virginis cultor eximius, cui statas quotidie preces solitus erat persolvere. Verum quia instabilis et nutabunda est puerilis pietas, cœpit et in eo laxioribus velis pia hæc consuetudo navigare. Pedetentim igitur solitas orationes atque suffragia primo ad unum diem, dehinc ad duos aut tres, demum ad quatuor, tandem ad integram septimanam neglexit; et (quod dolendum est) postremo universa postposuit. Quod dum ageret, visum est sibi in visione nocturna, quasi staret in atrio magistri Florentii: ubi, dum simul cum aliis scholaribus, qui simul confluebant ad audiendum divinum verbum, avidas aures ad ea quæ dicerentur, inclinaret, conspexit in nubibus cœli desuper venientem Dominam mundi: quæ dum facie decora et fulgenti habitu ad prædictum atrium descendisset, circumivit Fratres, qui illic verbum Dei audientibus loquebantur: et nunc hunc, nunc illum benigne complexata, gratias videbatur eis refundere, quod

tam piis admonitionibus satagere viderentur, ne pretium Sanguinis dulcissimi Filii sui in illis juvenibus deperiret. At adolescens hæc intuens, et videns Virginem in mulieribus benedictam ruere in amplexus Fratrum dictorum, ardens et æstuans, liquescens et sperans stabat; et in ipsam amore plenos oculos firmiter detorquens, intra semetipsum dicebat: Paululum exspectabo, et cum felix Virgo caritatis insignia ceteris sufficienter ostenderit, tum etiam et mihi, qui eam, etsi non digno, saltem quoquo possum amore prosecutus sum, amplexum caritatis benigne offeret. Sed heu! quia sæpe in contrarium vadunt spes firmæ mortalium, Thomas osculum, dulce amoris pignus, sperabat, sed verbum asperæ increpationis accepit. Siquidem Virgo Beata, posteaquam singulos, qui piis admonitionibus florentem confluentium scholarium ætatem ad meliora provehebant, dulcibus amplexibus demulsisset, venit tandem ad Thomam; et severioribus luminibus eum adspiciens: „Frustra, inquit, amplexum petis sancti amoris, hostis acerbe, qui exosa inimicitiae negligentia, malo consule fretus, debitam atque solitam mihi pensionem flamman- tium precum non exsolvis. Siquidem ubi nunc sunt consuetæ preces tuæ? quo solitæ orationes avolarunt? ubi mixta suspiriis pia

suffragia? Nonne refrixit in te caritas, torpuit amor, pietas quondam habita vacillavit? Et nunc tu, quasi nihil peccatum sit, stas et audaci fronte amplexum manes, qui argui magis meruisti? Et indignabunda vultum avertens, Abi, inquit, abi a me: quia amplexibus meis indignus censeberis, qui tam facilem precem amatæ solvere neglexisti.“ Atque sic justis increpationibus laceratum relinquens, cœlis refusa disparuit. Thomas post visionem evigilans, discutit conscientiam, agnoscit culpam, et emendationem adpromittit. Et ne de cetero Virginis Beatæ frustraretur amplexibus, neglecta dimissaque suffragia ita legenda rursus arripuit, ut usque in finem vitæ suæ nullo ea die in posterum ausus fuerit prætermittere. O felix reprehensio, quæ correxit errorem, quæ amoris fœdera nonnihil derupta resarciit, quæ negligentiae nævum abolevit!

Cum ibidem inter Clericos communis vitæ victitans, crebris animi angoribus quateretur, Crucis Christi vexillo in pariete notato, supplex illum magis lacrimis quam verbis plurimis exorabat.

Cum jam septennio consuetudine Domini Florentii reliquorumque Fratrum usus esset, atque omnium virtutum numeris se omnibus probasset, exarsit in eo Religionis ardor, cujus igniculos D. Florentius animo ejus

subinde subjecerat. Anno igitur 1399, antequam Florentius e vita migraret, Thomas noster ad montem sanctæ Agneti sacrum, qui proxime Zwollensi imminet civitati, concessit; ubi recens tunc Monasterium Canonicorum Regularium sub D. Augustini habitu Regulaque militantium ad Vidrum amnem exstructum erat. Erat ea domus ea tempestate admodum obscura, paucissimis nota, raroque (ut sunt fere omnium rerum exordia humilia et difficilia) colebatur cive. Ubi in montem hunc Florentii litteris commendatus advenit, a fratre suo germano, qui ei tunc monasterio primum cum potestate Prioris præerat, exceptus est sane perquam humaniter, et in cœleste hoc jubulum simul erupere: *Quam bonum et quam jucundum est habitare fratres in unum!*

Hic igitur Religionis candidatus, etsi præfervide Religionem expeteret, ne quid tamen temere, ne quid præpropere ageret, fervorem suum temporis mora, quæ una prudentiam parit, omnino temperavit. Post quinque annos igitur in tirocinio positos, sexto demum sacrum habitum induit; et sequenti, sacro se voto ei vitæ generi obstrinxit. Hic in primis egregia in Deum pietate, erga Superiores observantia, in collegas suos caritate et benevolentia valde emicuit. Otio, malorum omnium fonti, nunquam indulisit,

sed vel sacris libris lectitandis, vel in communem usum scribendis, vel ingenio suo procudendis se exercebat: quod ille concubia plurimum nocte a Matutinis Laudibus factitabat, se geniumque defraudans suum, læsa etiam corporis valetudine, quo de omnibus pietatem colentibus quam optime mereretur. Supersunt etiamnum¹⁾ universa Biblia, in quatuor tomos dispertita, ingens præterea Missarum liber, et nonnulla sancti Bernardi Opuscula, præcellenti arte et magna industria a Thoma conscripta.

In Oratorio et ecclesiasticis muneribus, dictu difficile, quam reverenti præsentique animo omnia obierit. Dum psalleret, vultu semper in cœlum sublato, sacro entusiasmo afflatus, dulcedine nimirum Psalmorum incredibili captus et extra se raptus advertebatur: sic, ut nonnunquam calcibus, non terræ hæreret infixus, sed summis dumtaxat pedum digitis solum contingens, reliquo corpore in cœlum subvolare, ubi animo et desiderio agebat, meditaretur. In psallendo erecto corpore consistebat perpetuo, nunquam sedili vel brachio vel tergo innitens. Ingredientium Oratorium nocte dieque primus, egredientium semper postremus erat. Divinus cultus et ecclesiasticum decus mi-

¹⁾ Nota Rosweydam scripsisse anno 1597.

rifice illi cordi erat: adeo ut semel cuidam joculariter dicenti, videri sibi felicem Thomam nec admiratione dignum magnopere, quod tanta vocis alacritate animi promptitudine et pietate Psalmos decantaret; quippe cui Psalmi Davidici salmones (genus est piscium delicatissimum) saperent; incunctanter responderit: Ita est, ut ais; Deo gratias: Psalmi mihi salmones, qui tamen non raro in nauseam et mortem, quoties ignavos, rei præsentis non intentos et voci parcentes conspicio, convertuntur.

Ejus sermo omnis de Deo et sacra Scriptura. In præsentia gravium virorum, si ipso præsentis forensia aut mundana agerentur, velut mutus ac elinguis sedebat; nec respondebat, ne rogatus quidem, nisi insigni alicujus rei commoditate illectus: quasi ignarus rerum, de quibus commentabantur, omnium. Porro si de Deo rebusque cœlestibus haberetur sermo, mox postulatus sententiam, velut limpidissimus fons perpetuis verborum rivulis scaturiens loquebatur aut potius profluebat. Rogatus ex tempore, in quorundam commodum, nunquam abnuat declamare; quod tamen non fecit nisi aliquo ad meditando capto tempore, aut degustato paululum somno. Ea vero dicendi facultate facilitateque pollebat, ut complures sæpenumero ex urbibus locisque remotioribus fama ex-

ciret, et certatim ad montem S. Agnetis confluerent, quos eum audiendi cupido incenserat.

Non minima sodales ejus cepit admiratio, cum considerarent ejus in adversis rebus læte ferendis tolerantiam; patientiam in hominum vitiis non solum æquabiliter tolerandis, sed et benigne excusandis; in omni vita sobrietatem, pudicitiam, verecundiam, sedulitatem in provehendis Fratrum commodis; in templi procurando cultu et ornatu impensum studium; in precibus non minus flagrantiam quam frequentiam, lacrimarum profusionem, et reliqua solidæ pietatis testatissima indicia. Tanta vero erat in eo vanitatum illecebrarumque mundi despicientia, ut præter divina, fluxa omnia, velut ad se nihil pertinentia, adeo negligeret, ut illorum appellationes usumque addiscere gravaretur.

Dum animo medetur, corpori quoque curam adhibuit: quod adeo non neglexit, ut certis in septimana diebus pro more haberit flagro sese affligere Hymnum illum: Stetit Jesus, decantando.

Sacræ lectionis cellæque suæ ita amans fuit, ut hoc symbolum sæpius ore proferret, librisque suis inscriberet: *In omnibus requiem quæsi, sed non inveni, nisi in hoextins ond boextins*; quod postremum Teutonicum Latine sonat, *nisi in angellis*

et libellis; quietem inveniendam insinuans in abditis recessibus et libellulis.

Porro sic affabilis et mansuetus fuit, ut multum licet reluctans communi suffragio Subprior ætate adhuc florente crearetur. Postea œconomix Præfectus seu Procurator, quod propensus ad eleemosynas videretur, constitutus est: quam provinciam etsi obibat diligenter, nihilominus, quoniam a contemplatione et piis libellis conscribendis nimium avocabatur, ab eo officio liberatus est et post multos annos iterum communi suffragio in Subpriorem electus.

Sæpe accidit, ut dum inter Fratres versaretur et cum illis sermonem misceret, intus Deum se alloquentem manifeste sentiens modeste petita venia, quasi quispiam eum conventum expetens opperiretur, discederet in cubiculum: ibi cor suum coram Domino effundens, hauriebat illam sapientiam, quam in ejus sanctissimis libellis omnes pii admirantur. Hinc frequens discipulorum numerus ejus stipabat cellulam, ut suavissimis ejus moribus verbisque nectare manantibus frui possent. Nec unus quisquam accessit, qui non doctior, non pientior inde rediret.

Cœlesti quoque visione servum suum benignus Dominus subinde dignatus est. Dum enim, ut officii an negotii causa Joannem de Heusden Priorem in Windesem ægrotan-

tem inviseret et de quibusdam Religionis negotiis consuleret, e monte Sanctæ Agnetis in Windesem abiisset ibidemque pernoctaret, vidit sub matutinum crepusculum beatorum spirituum agmina coruscare ac concursare, velut ad magni viri funus properarent, cujus beatam animam cœlo essent illaturi. Nec fefellit visio, cum aurium iudicium accederet. Nam tabulæ sonitu excitatus e lecto exsiliit. Inde futurorum præsaus, mortem Prioris Windesemensis prædixit.

Dæmonum terriculamenta, experientia doctus, floccifecit. Cum enim quadam vice dæmon eum teterrima horrendaque forma circumstetisset et lecto appropinquare conaretur, intremuit primum ad larvalem intuitum, et quid contra tam horrendi hostis insidias auxilii sumeret, ignoravit. Tandem divino spiritu instigatus, Angelicam cœpit Salutationem tremula voce (ut timentibus fere evenit) quam optime potuit, personare. Sed diabolus, quasi nihil ad hanc Salutationem motus, magis magisque, trepido cœpit proximare; quousque, in Salutatione prædicta eousque pervenisset, ut: Dominus noster Jesus Christus, Amen, acclamaret. Quod terrificum nomen ubi dæmon audivit, quasi horrendo quodam tonitruo pavefactus, vultum vertit et quam citissime potuit, ad clamantis vocem aufugit. Videns igitur Thomas

ad tanti nominis virtutem dæmonem stare non posse, audacius caput pavidum erexit, et repetitis vicibus benedictum Nomen Jesus Christus post fugientem hostem inclamavit: et quo ipse clamat fortius, eo vehementius teter spiritus fugiebat. Quod ubi animadvertit religiosus vir, gratias agens Domino Deo, intra se dixit: Si hoc sanctissimo Nomine Jesu tam facile possum adversæ potestatis vires infringere, de cetero nolo, ut hactenus feci, vel dæmonum machinamenta timere, vel sub eorum quamvis horrendis minis fide vacillante trepidare.

Sed et alia signa atque miracula, quæ ipse passim tacito nomine ad incerti preces facta recitat, ipsius precibus ostensa creduntur; ut de libri perdit in cella, receptione, atque alia pluscula.

Statura corporis fuisse dicitur infra mediocritatem, forma viro convenienti, colore in vultu vivido, sed fusco; acie oculorum perspicacissima (quod etiam Moysi obtigisse legimus) ut nunquam, vel capulo proximus, sit usus conspicillo.

Cum jam annos 71 (comprehenso simul tirocinio) in monte S. Agnetis religiosam vitam magna cum laude et sodalium fructu duxisset, evocatus est a Domino in montem æternitatis, quem toties prospexerat, ad quem toties anhelarat; et beata anima, testa-

ceo corporis relicto hospitio, in æterna tabernacula immigravit Deo suo æternum fruitura. Mortualis illi dies fuit anno ætatis suæ 92., partæ per Christum salutis 1471 octavo Kalendas Augusti.“

II. De libelli præstantia.

Quanti sit hujus libelli dignitas et eminentia, qua se omnibus longe lateque probavit, vel ex hoc liquido patet: quod præter Sacros Codices nullus tam crebro typis fuerit excusus, nullus tam cupide ab omnibus expetitus ac lectitatus a summis, mediis, infimis: nullus, qui in tam varias sit linguas transfusus atque omnium calculis approbatus. Ex nube eorum, qui præsto sunt testium, paucorum tantum testimonia afferre liceat virorum non minus doctrina quam sanctitate eminentium. S. Pius V. Pontifex Maximus, S. Carolus Borromæus, Robertus Bellarminus, Cæsar Baronius Cardinales hunc libellum viæ vitæque suæ comitem semper adscivere, ex hoc S. Philippus Neri, Oratorii fundator, religiosum imbibit spiritum, eum Fridericus Borromæus non atramento terreo, sed divino S. Spiritus minio conscriptum esse ajebat, eo S. Alexander Sauli, Papiensium Episcopus, animum suum gravissimis diœcesis suæ curis distractum

refecit et oblectavit. — Hunc Joannes Vendvillius, Tornacensium in Belgio Antistes, eo loco habuit, ut quoties Thomam a Kempis sibi deposceret, quod in dies factitabat, non alia voce quam: „*Da librum*” κατ' ἐξοχήν, uteretur. — Eum S. Ignatius, inclytæ Societatis Jesu fundator et ipse spiritualis vitæ magister peritissimus, non solum alumniis suis vehementissime commendabat, sed ipse cotidie unum illius caput legebat eo, quo posita sunt, ordine; a prandio alterum, quodcunque fortuita libri apertio obtulit, semperque se in eo invenisse testatus est, quod præsentī animæ statui congrueret. Adeo ei erat familiaris iste libellus, ut ejus documenta in illius moribus, verbis et actionibus spectare liceret. — Incredibile videri posset, nisi gravissimis testimoniis niteretur, quod refert H. Sommalius in epistola ad Abbatem quendam: „Cum quidam e nostra Societate, ait, Argirium Mauretaniæ profectus fuisset pretium redemptionis captivorum laturus: rex, qui aliquando Christianus fuerat, eum in suam duxit bibliothecam varia librorum supellectili instructam. Varios hic ille Codices visendos porrigit atque in his libellum de Imitando Christo, vulgari Turcarum lingua conversum. Adjecit autem, pluris se unicum illum facere, quam reliquos omnes Mahometanorum.” — Ludovicus

denique Granatensis O. Pr. librum omni laudi ac fama majorem esse censebat: „ut, (sunt ejus verba) post audita quantalibet ejus encomia, si ipse experiri velis, cogaris dicere cum Regina Saba: Major est sapientia et opera tua quam rumor, quem audivi. Tu ipse, lector, fac periculum, proba, tange, gusta videbisque vim verborum et manna comedes, in quo omne genus saporis ut olim Israelitæ reperies Quamobrem amicum hunc recipe, nec a latere tuo dimitte; semel lectum iterum atque iterum relege, non enim tædium afferet ejus lectio, mihi crede; quin decies repetita placebit, et in verbis licet eisdem nova semper occurrent, videbisque divini spiritus indolem, qui nunquam exhauritur.” Hæc sufficiant, pauca tantum adjungere liceat monita:

III. De usu libelli.

1. **C**ertum cotidie tempus huic piæ lectioni præfige illudque inviolabiliter, quoad fieri potest, observa. Si justa occupatio horam statutam subripit, proxima recuperes, cura. Nonne enim, cum certum cotidie tempus, idque libenter et large satis detur corpori curando, par erit, ut et animæ tanto quidem digniori aliqua temporis portio non negetur?

2. Præpara animam tuam ad lectionem, imprimis pura intentione, qua solum profectum animæ tuæ spiritualem quæras; dein brevis mentis elevatione, qua roges, donari tibi cœlitus lumen intellectus seu gratiam, qua capax rei lectæ fiat animus, ut cognoscas, quid a te Deus requirat, una cum serio proposito cognitam Dei voluntatem exsequendi. Formulam hujus præparationis aptissimam habes hoc ipso in opusculo Lib. III. c. 2.

3. Non cursim et festinanter, sed tractim, seria magnaue attentione legendum cum debita mora et quiete interposita, ut divinæ inspirationi sit locus; subinde parumper subsistendo, lecta recolendo et qua ratione in praxim reduci possint, dispiciendo. Illa quæ te magis concernunt et affectus moresque tuos propius attingunt, sæpius relegas, hoc proderit plurimum, præsertim si examen particulare adjunxeris.

4. Pios affectus lectioni congruentes elicere stude: alias inanis erit lectio, quæ quidem intellectum illuminat, sed voluntatem non inflammat. Hinc inserendæ subinde piæ ad Deum aspirationes, quibus gratiam petas exsequendi, quæ legis. Proposita etiam practica formanda, quæ lectioni respondeant. Quin et illustriora quædam dicta vel monita selige et repone in thesauro memoriæ, quæ subinde rumines atque expendas; vel tam-

quam sagittas e pharetra opportune, cum usus fert, depromas contra tentationes, hoc illudve vitium, quo magis laboras, vel tamquam calcaria virtutis humilitatis, patientiæ, amoris divini etc. adhibeas.

5. Claude lectionem brevi aspiratione ad Deum, ut semen in terram cordis tui jactum servet et fœcundet ac fructum in tempore suo proferat. Porro ne hæc fastidias, quasi magni temporis impendio constent; scito, momento pæne et unico mentis suspirio ista fieri posse. Quod si tamen mora nonnulla opus, ne pigeat: nusquam profecto melius tempus collocaveris. Vide et considera, quam in multis aliis rebus iisque vanis sæpe ac parvi momenti nulla nobis gravis sit mora.

Hæc meditare, in his esto.

I. Tim. 4, 15.

Compendium totius Imitationis Christi.

Oratio Sancti Augustini.

Domine Jesu, noverim me, noverim te,
Nec aliquid cupiam nisi te.
Oderim me, et amem te,
Omnia agam propter te.
Humiliem me, exaltem te.
Nihil cogitem nisi te,
Mortificem me et vivam in te.
Quæcumque eveniant, accipiam a te.
Persequar me, sequar te,
Semperque optem sequi te.
Fugiam me, confugiam ad te,
Ut merear defendi a te.
Timeam mihi, timeam te,
Ut sim inter electos a te.
Diffidam mihi, fidam in te.
Obedire velim propter te.
Ad nihil afficiar nisi ad te,
Et pauper sim propter te.
Aspice me, ut diligam te.
Voca me, ut videam te
Et in æternum fruam te. Amen.

Indulg. 50 dierum semel in die.
Leo XIII.

in omnibus rebus respice finem.
Lib. I. 24, 1.

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER I.

Admonitiones ad vitam spiritualem utiles.

Caput 1.

De imitatione Christi et contemptu
omnium vanitatum mundi.

*Qui sequitur me, non ambulat in
tenebris* (Joan. 8, 12.), dicit Do-
minus.

2. Hæc sunt verba Christi, quibus ad-
monemur, quatenus vitam ejus et mores
imitemur, si velimus veraciter illuminari,
et ab omni cæcitate cordis liberari.

3. Summum igitur studium nostrum sit,
in vita Jesu Christi meditari.

4. Doctrina Christi omnes doctrinas
Sanctorum præcellit; et qui spiritum ha-
beret, absconditum ibi manna inveniret.

5. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Evangelii parvum desiderium sentiunt: quia spiritum Christi non habent.

6. Qui autem vult plene et sapide Christi verba intelligere, oportet, ut totam vitam suam illi studeat conformare.

7. Quid prodest tibi alta de Trinitate disputare, si careas humilitate, unde displiceas Trinitati?

8. Vere, alta verba non faciunt sanctum et justum; sed virtuosa vita efficit Deo carum.

9. Opto magis sentire compunctionem, quam scire ejus definitionem.

10. Si scires totam Bibliam exterius et omnium philosophorum dicta: quid totum prodesset sine caritate Dei et gratia?

11. *Vanitas vanitatum et omnia vanitas* (Eccl. 1, 2.), præter amare Deum et illi soli servire.

12. Ista est summa sapientia: per contemptum mundi tendere ad regna cœlestia.

13. Vanitas igitur est, divitias perituras quærere, et in illis sperare.

14. Vanitas quoque est, honores ambire, et in altum se extollere.

15. Vanitas est, carnis desideria sequi; et illud desiderare, unde postmodum graviter oportet puniri.

16. Vanitas est, longam vitam optare, et de bona vita parum curare.

17. Vanitas est, præsentem vitam solum attendere, et quæ futura sunt, non prævidere.

18. Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit, et illuc non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

19. Memento illius frequenter proverbii: quia *non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu.* (Eccl. 1, 8.)

20. Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, et ad invisibilia te transferre.

21. Nam sequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam, et perdunt Dei gratiam.

Caput 2.

De humili sentire sui ipsius.

1. **O**mnis homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei quid importat?

2. Melior est profecto humilis rusticus, qui Deo servit, quam superbus philosophus, qui se neglecto cursum cœli considerat.

3. Qui bene seipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis.

4. Si scirem omnia, quæ in mundo sunt, et non essem in caritate, quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus est ex facto?

5. Quiesce a nimio sciendi desiderio: quia magna ibi invenitur distractio et deceptio.

6. Scientes libenter volunt videri et dici sapientes.

7. Multa sunt, quæ scire parum vel nihil animæ prosunt.

8. Et valde insipiens est, qui aliis intendit quam iis, quæ salutem suam deseruiunt.

9. Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem, et pura conscientia magnam ad Deum præstat confidentiam.

10. Quanto plus et melius scis: tanto gravius inde judicaberis, nisi sanctius vixeris.

11. Noli ergo extolli de multa arte vel scientia; sed potius time de data tibi notitia.

12. Si tibi videtur, quod multa scis et satis bene intelligis, scito tamen, quia sunt multo plura, quæ nescis.

13. *Noli altum sapere* (Rom. 11, 20; 12, 16.), sed ignorantiam tuam magis fateri.

14. Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inveniuntur, et magis in lege periti?

15. Si vis utiliter aliquid scire et discere, ama nesciri et pro nihilo reputari.

16. Hæc est altissima et verissima lectio: sui ipsius vera cognitio et despectio.

17. De seipso nihil tenere, et de aliis semper bene et alte sentire: magna sapientia est et perfectio.

18. Si videres alium aperte peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non debes te tamen meliorem æstimare: quia nescis, quamdiu possis in bono stare.

19. Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis.

Caput 3.

De doctrina veritatis.

1. **F**elix, quem veritas per se docet, non per figuras et voces trans-euntes, sed sicuti se habet.

2. Nostra opinio et noster sensus sæpe nos fallit, et modicum videt.

3. Quid prodest magna cavillatio de occultis et obscuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignoravimus?

4. Grandis insipientia, quod neglectis utilibus et necessariis, ultro intendimus curiosis et damnosis.

5. Oculos habentes, non videmus.

6. Et quid curæ nobis de generibus et speciebus?

7. Cui æternum Verbum loquitur, a multis opinionibus expeditur.

8. Ex uno Verbo omnia, et unum loquuntur omnia: et hoc est principium, quod et loquitur nobis. (Joan. 8, 25.)

9. Nemo sine illo intelligit, aut recte judicat.

10. Cui omnia unum sunt, et omnia ad unum trahit, et omnia in uno videt; potest stabilis corde esse, et in Deo pacificus permanere.

11. O Veritas Deus! fac me unum tecum in caritate perpetua!

12. Tædet me sæpe, multa legere et audire; in te est totum, quod volo et desidero.

13. Taceant omnes doctores; sileant universæ creaturæ in conspectu tuo; tu mihi loquere solus.

14. Quanto aliquis magis sibi unitus et interius simplificatus fuerit, tanto plura et altiora sine labore intelligit; quia de super lumen intelligentiæ accipit.

15. Purus, simplex et stabilis spiritus in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, et in se otiosus ab omni propria exquisitione esse nititur.

16. Quis te magis impedit et molestat, quam tua immortificata affectio cordis?

17. Bonus et devotus homo opera sua prius intus disponit, quæ foris agere debet.

18. Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

19. Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere seipsum?

20. Et hoc deberet esse negotium nostrum: vincere videlicet seipsum, et quotidie seipso fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

21. Omnis perfectio in hac vita quamdam imperfectionem sibi habet annexam; et omnis speculatio nostra quadam caligine non caret.

22. Humilis tui cognitio certior via est ad Deum, quam profunda scientiæ inquisitio.

23. Non est culpanda scientia aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata et a Deo ordinata, sed præferenda est semper bona conscientia et virtuosa vita.

24. Quia vero plures magis student scire quam bene vivere, ideo sæpe errant, et pæne nullum vel modicum fructum ferunt.

25. O si tantam adhiberent diligentiam ad exstirpanda vitia et virtutes inserendas, sicuti ad movendas quæstiones, non fierent tanta mala et scandala in populo, nec tanta dissolutio in cœnobiis!

26. Certe, adveniente die iudicii non quæretur a nobis, quid legimus, sed quid fecimus: nec quam bene didicimus, sed quam religiose viximus.

27. Dic mihi: ubi sunt modo omnes illi domini et magistri, quos bene novisti, dum adhuc viverent et studiis florent?

28. Jam eorum præbendas alii possident; et nescio, utrum de eis recogitent.

29. In vita sua aliquid esse videbantur, et modo de illis tacetur.

30. O quam cito transit gloria mundi!

31. Utinam vita eorum scientiæ ipsorum concordasset! Tunc bene studuisent et legissent.

32. Quam multi pereunt per vanam scientiam in hoc sæculo, qui parum curant de Dei servitio!

33. Et quia magis eligunt magni esse quam humiles, ideo evanescunt in cogitationibus suis.

34. Vere magnus est, qui magnam habet caritatem.

35. Vere magnus est, qui in se parvus est, et pro nihilo omne culmen honoris ducit.

36. Vere prudens est, qui omnia terrena *arbitratur ut stercola* (Phil. 3, 8.), ut Christum lucrifaciat.

37. Et vere bene doctus est, qui Dei voluntatem facit, et suam voluntatem relinquit.

Caput 4.

De providentia in agendis.

1. **N**on est credendum omni verbo nec instinctui; sed caute et longanimiter res est secundum Deum ponderanda.

2. Proh dolor! sæpe malum facilius quam bonum de alio creditur et dicitur: ita infirmi sumus.

3. Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti; quia sciunt infirmitatem humanam ad malum proclivem et in verbis satis labilem.

4. Magna sapientia, non esse præcipientem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus.

5. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere, nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere.

6. Cum sapiente et conscientioso viro consilium habe; et quære potius a meliore instrui, quam tuas adinventiones sequi.

7. Bona vita facit hominem sapientem secundum Deum, et expertum in multis.

8. Quanto quis in se humilior fuerit et Deo subjectior, tanto in omnibus erit sapientior et pacatior.

Caput 5.

De lectione sanctarum Scripturarum.

1. **V**eritas est in Scripturis sanctis quærenda, non eloquentia.

2. Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est.

3. Quærere potius debemus utilitatem in Scripturis, quam subtilitatem sermonis.

4. Ita libenter devotos et simplices libros legere debemus, sicut altos et profundos.

5. Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit; sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

6. Non quæras, quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

7. Homines transeunt, sed *veritas Domini manet in æternum*. (Ps. 116, 2.)

8. Sine personarum acceptione variis modis loquitur nobis Deus.

9. Curiositas nostra sæpe nos impedit in lectione Scripturarum, cum volumus

intelligere et discutere, ubi simpliciter esset transeundum.

10. Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter et fideliter, nec unquam velis habere nomen scientiæ.

11. Interroga libenter, et audi tacens verba Sanctorum; nec displiceant tibi parabolæ seniorum; sine causa enim non proferuntur.

Caput 6.

De inordinatis affectionibus.

1. **Q**uandocumque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit.

2. Superbus et avarus nunquam quiescunt; pauper et humilis spiritu in multitudine pacis conversantur.

3. Homo, qui necdum perfecte in se mortuus est, cito tentatur, et vincitur in parvis et vilibus rebus.

4. Infirmus spiritu, et quodammodo adhuc carnalis et ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest a terrenis desideriis ex toto abstrahere.

5. Et ideo sæpe habet tristitiam, cum se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

6. Si autem persecutus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientiae gravatur: quia secutus est passionem suam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæsit.

7. Resistendo igitur passionibus invenitur pax vera cordis, non autem eis serviendo.

8. Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido et spirituali.

Caput 7.

De vana spe, et elatione fugienda.

1. **V**anus est, qui spem suam ponit in hominibus aut in creaturis.

2. Non te pudeat aliis servire amore Jesu Christi, et pauperem in hoc sæculo videri.

3. Non stes super teipsum, sed in Deo spem tuam constitue.

4. Fac quod in te est, et Deus aderit bonæ voluntati tuæ.

5. Non confidas in tua scientia, vel astutia cujuscumque viventis, sed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles, et de se præsumentes humiliat.

6. Ne glorieris in divitiis, si adsunt, nec in amicis, quia potentes sunt, sed in

Deo, qui omnia præstat, et seipsum super omnia dare desiderat.

7. Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur et defœdatur.

8. Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo, ne displiceas Deo, cujus est totum, quidquid boni naturaliter habueris.

9. Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine.

10. Non superbias de operibus bonis, quia aliter sunt judicia Dei quam hominum; cui sæpe displicet, quod hominibus placet.

11. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves.

12. Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel uni te præponas.

13. Jugis pax cum humili; in corde autem superbi zelus et indignatio frequens.

Caput 8.

De cavenda nimia familiaritate.

1. **N**on omni homini reveles cor tuum (Eccli. 8, 22.), sed cum sapiente et timente Deum age causam tuam.

2. Cum juvenibus et extraneis rarus esto.

3. Cum divitibus noli blandire, et coram magnatis non libenter appareas.

4. Cum humilibus et simplicibus, cum devotis et morigeratis sociare, et quæ ædificationis sunt, pertracta.

5. Non sis familiaris alicui mulieri, sed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda.

6. Soli Deo et Angelis ejus opta familiaris esse, et hominum notitiam devita.

7. Caritas habenda est ad omnes; sed familiaritas non expedit.

8. Quandoque accidit, ut persona ignota ex bona fama luceat, cujus tamen præsentia oculos intuentium offuscat.

9. Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione nostra; et incipimus magis displicere ex morum improbitate in nobis considerata.

Caput 9.

De obedientia et subjectione.

1. **V**alde magnum est, in obedientia stare, sub Prælato vivere et sui juris non esse.

2. Multo tutius est stare in subjectione, quam in prælatura.

3. Multi sunt sub obedientia magis ex necessitate quam ex caritate; et illi pœnam habent et leviter murmurant, nec libertatem mentis acquirunt, nisi ex toto corde propter Deum se subjiciant.

4. Curre hic vel ibi: non invenies quietem, nisi in humili subiectione sub regimine Prælati.

5. Imaginatio locorum et mutatio multos fefellit.

6. Verum est, quod unusquisque libenter agit pro sensu suo et inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt.

7. Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire propter bonum pacis.

8. Quis est ita sapiens, qui omnia plene scire potest?

9. Ergo noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter aliorum sensum audire.

10. Si bonum est tuum sentire, et hoc ipsum propter Deum dimittis et alium sequeris, magis exinde proficies.

11. Audivi enim sæpe: securius esse audire et accipere consilium, quam dare.

12. Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscujusque sentire, sed nolle aliis acquiescere, cum id ratio aut causa postulat, signum est superbix et pertinax.

Caput 10.

De cavenda superfluitate verborum.

1. **C**aveas tumultum hominum, quantum potes: multum enim impedit tractatus sæcularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur.

2. Cito enim inquinamur vanitate, et captivamur.

3. Vellem me pluries tacuisse, et inter homines non fuisse.

4. Sed quare tam libenter loquimur et invicem fabulamur, cum tamen raro sine læsione conscientiæ ad silentium redimus?

5. Ideo tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones ab invicem consolari quærimus; et cor diversis cogitationibus fatigatum optamus relevare.

6. Et multum libenter de his, quæ multum diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui et cogitare.

7. Sed proh dolor! sæpe inaniter et frustra.

8. Nam hæc exterior consolatio, interioris et divinæ consolationis non modicum detrimentum est.

9. Ideo vigilandum est et orandum, ne tempus otiose transeat.

10. Si loqui licet et expedit, quæ ædificabilia sunt loquere.

11. Malus usus et negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri.

12. Juvat tamen non parum ad profectum spiritualem, devota spiritualium rerum collatio; maxime ubi pares animo et spiritu in Deo sibi sociantur.

Caput 11.

De pace acquirenda et zelo proficiendi.

1. **M**ultam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis et factis, quæ ad nostram curam non spectant, occupare.

2. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecus quærit? qui parum vel raro se intrinsecus colligit?

3. Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

4. Quare quidam Sanctorum tam perfecti et contemplativi fuerunt?

5. Quia omnino seipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: et ideo totis medullis cordis Deo inhærere atque libere sibi vacare potuerunt.

6. Nos nimium occupamur propriis passionibus, et de transitoriis nimis sollicitamur.

7. Raro etiam unum vitium perfecte vincimus, et ad quotidianum profectum non accendimur; ideo frigidi et tepidi remanemus.

8. Si essemus nobis ipsis perfecte mortui, et interius minime implicati, tunc possemus etiam divina sapere, et de cœlesti contemplatione aliquid experiri.

9. Totum et maximum impedimentum est, quia non sumus a passionibus et concupiscentiis liberi, nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi.

10. Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis cito dejicimur, et ad humanas consolationes convertimur.

11. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio, profecto auxilium Domini super nos videremus de cœlo.

12. Ipse enim certantes, et de sua gratia sperantes, paratus est adjuvare: qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus.

13. Si tantum in istis exterioribus observantiis profectum religionis ponimus, cito finem habebit devotio nostra.

14. Sed ad radicem securim ponamus, ut purgati a passionibus pacificam mentem possideamus.

15. Si omni anno unum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficeremur.

16. Sed modo e contrario sæpe sentimus, ut meliores et puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamus, quam post multos annos professionis.

17. Fervor et profectus quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere.

18. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate et gaudio.

19. Grave est assueta dimittere; sed gravius est, contra propriam voluntatem ire.

20. Sed si non vincis parva et levia, quando superabis difficiliora?

21. Resiste in principio inclinationi tuæ, et malam dedisce consuetudinem: ne forte paulatim ad majorem te ducat difficultatem.

22. O si adverteres, quantam tibi pacem et aliis lætitiā faceres teipsum bene habendo, puto, quod sollicitior esses ad spiritualem profectum.

Caput 12.

De utilitate adversitatis.

1. **B**onum nobis est, quod aliquando habeamus aliquas gravitates et contrarietates; quia sæpe hominem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat nec spem suam in aliqua re mundi ponat.

2. Bonum est, quod patiamur quandoque contradictiones, et quod male et imperfecte de nobis sentiatur, etiam si bene agimus et intendimus.

3. Ista sæpe juvant ad humilitatem, et a vana gloria nos defendunt.

4. Tunc enim melius interiorem testem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, et non bene nobis creditur.

5. Ideo deberet se homo in Deo taliter firmare, ut non esset ei necesse, multas humanas consolationes quærere.

6. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur; tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit.

7. Tunc etiam tristatur, gemit et orat pro miseriis quas patitur.

8. Tunc tædet eum diutius vivere, et mortem optat venire, ut possit dissolvi et cum Christo esse.

9. Tunc etiam bene advertit, perfectam securitatem et plenam pacem in mundo non posse constare.

Caput 13.

De tentationibus reprimendis.

1. **Q**uamdiu in mundo vivimus, sine tribulatione et tentatione esse non possumus.

2. Unde in Job scriptum est: Tentatio est vita humana super terram. (Job 7, 1.)

3. Ideo unusquisque sollicitus esse debet circa tentationes suas, et vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed *circuit quærens, quem devoret.* (1. Petr. 4, 7.)

4. Nemo tam perfectus est et sanctus, qui non habeat aliquando tentationes; et plene eis carere non possumus.

5. Sunt tamen tentationes homini sæpe valde utiles, licet molestæ sint et graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur et eruditur.

6. Omnes Sancti per multas tribulationes et tentationes transierunt et profecerunt.

7. Et qui tentationes sustinere nequiverunt, reprobī facti sunt et defecerunt.

8. Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes vel adversitates.

9. Non est homo securus a tentationibus totaliter, quamdiu vixerit, quia in nobis est unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus.

10. Una tentatione seu tribulatione recedente alia supervenit; et semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus.

11. Multi quærunť tentationes fugere et gravius incidunt in eas.

12. Per solam fugam non possumus vincere; sed per patientiam et veram humilitatem omnibus hostibus efficimur fortiores.

13. Qui tantummodo exterius declinat nec radicem evellit, parum proficiet, immo citius ad eum tentationes redibunt, et pejus sentiet.

14. Paulatim, et per patientiam cum longanimitate Deo juvante melius superabis, quam cum duritia et importunitate propria.

15. Sæpius accipe consilium in tentatione, et cum tentato noli duriter agere; sed consolationesingere, sicut tibi optares fieri.

16. Initium omnium malarum tentationum: inconstantia animi et parva ad Deum confidentia.

17. Quia sicut navis sine gubernaculo hinc inde a fluctibus impellitur: ita homo remissus et suum propositum deserens, varie tentatur.

18. Ignis probat ferrum, et tentatio hominem justum.

19. Nescimus sæpe quid possumus; sed tentatio aperit quid sumus.

20. Vigilandum est tamen, præcipue circa initium tentationis; quia tunc facilius hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur: sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi obviatur.

21. Unde quidam dixit: *Principiis obsta, sero medicina paratur — Cum mala per longas invaluere moras.* (Ovid. Remed. 91.)

22. Nam primo occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, postea delectatio et motus pravus, et assensio.

23. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio.

24. Et quanto diutius ad resistendum quis torpuerit, tanto in se quotidie debilior fit, et hostis contra eum potentior.

25. Quidam in principio conversionis suæ graviores tentationes patiuntur, quidam autem in fine.

26. Quidam vero quasi per totam vitam suam male habent.

27. Nonnulli satis leniter tentantur, secundum divinæ ordinationis sapientiam et æquitatem, quæ statum et merita hominum pensat, et cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.

28. Ideo non debemus desperare, cum tentamur: sed eo ferventius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare; qui utique, secundum dictum Pauli, talem *faciet cum tentatione proventum*, ut possimus sustinere. (1. Cor. 10, 13.)

29. Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei, in omni tentatione et tribulatione; quia humiles spiritu salvabit et exaltabit.

30. In tentationibus et tribulationibus probatur homo, quantum profecit; et ibi majus meritum consistit, et virtus melius patescit.

31. Nec magnum est, si homo devotus sit et fervidus, cum gravitatem non sen-

tit; sed si tempore adversitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit.

32. Quidam a magnis tentationibus custodiuntur, et in parvis quotidianis sæpe vincuntur: ut humiliati nunquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

Caput 14.

De temerario iudicio vitando.

1. **A**d te ipsum oculos reflecte, et aliorum facta caveas iudicare.

2. In iudicando alios homo frustra laborat, sæpius errat et leviter peccat; seipsum vero iudicando et discutiendo semper fructuose laborat.

3. Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter iudicamus: nam verum iudicium propter privatum amorem faciliter perdimus.

4. Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam faciliter turbaremur pro resistentia sensus nostri.

5. Sed sæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit.

6. Multi occulte se ipsos quærunt in rebus, quas agunt: et nesciunt.

7. Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt et sentire.

8. Si autem aliter fit quam cupiunt, cito moventur et tristes fiunt.

9. Propter diversitatem sensuum et opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos et cives, inter religiosos et devotos.

10. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: et ultra proprium videre nemo libenter ducitur.

11. Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ, quam virtuti subjectivæ Jesu Christi, raro et tarde eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfecte subjici, et omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

Caput 15.

De operibus ex caritate factis.

1. **P**ro nulla re mundi, et pro nullius hominis dilectione, aliquid malum est faciendum; sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum libere aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum.

2. Hoc enim facto opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur.

3. Sine caritate opus externum nil prodest.

4. Quidquid autem ex caritate agitur, quantumcumque etiam parvum sit et despectum, totum fructuosum efficitur.

5. Magis siquidem Deus pensat, ex quanto quis agit; quam opus, quod facit.

6. Multum facit, qui multum diligit.

7. Multum facit, qui rem bene facit.

8. Bene facit, qui communitati magis quam suæ voluntati servit.

9. Sæpe videtur esse caritas, et est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis, raro abesse volunt.

10. Qui veram et perfectam caritatem habet, in nulla re seipsum quærit; sed Dei solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat.

11. Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat.

12. Nec in se ipso vult gaudere; sed in Deo super omnia bona optat beatificari.

13. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, a quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requiescunt.

14. O qui scintillam haberet veræ caritatis, profecto omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

Caput 16.

De sufferentia defectuum aliorum.

1. **Q**uæ homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet.

2. Cogita, quia sic forte melius est pro tua probatione et patientia, sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra.

3. Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, ut Deus tibi dignetur subvenire, et possis benigne portare.

4. Si quis semel aut bis admonitus non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus et honor in omnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convertere.

5. Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus et qualescumque infirmitates; quia et tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari.

6. Si non potes te talem facere qualem vis, quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum?

7. Libenter habemus alios perfectos, et tamen proprios non emendamus defectus.

8. Volumus, quod alii stricte corrigantur, et ipsi corrigi nolumus.

9. Displicet larga aliorum licentia, et tamen nobis nolumus negari quod petimus.

10. Alios restringi per statuta volumus, et ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi.

11. Sic ergo patet, quam raro proximum sicut nos ipsos pensamus.

12. Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

13. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus *alter alterius onera* portare (Gal. 6, 2.); quia nemo sine defectu, nemo sine onere; nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens; sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instruere et admonere.

14. Quantæ autem virtutis quisque fuerit, melius patet occasione adversitatis.

15. Occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

Caput 17.

De monastica vita.

1. **O**portet quod discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem et concordiam cum aliis tenere.

2. Non est parvum, in monasteriis vel in congregatione habitare, et ibi sine

querela conversari, et usque ad mortem fidelis perseverare.

3. Beatus, qui ibidem bene vixerit, et feliciter consummaverit.

4. Si vis debite stare et proficere, teneas te tamquam exulem et peregrinum super terram.

5. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

6. Habitus et tonsura modicum confert: sed mutatio morum et integra mortificatio passionum verum faciunt religiosum.

7. Qui aliud quærit quam pure Deum et animæ suæ salutem, non inveniet nisi tribulationem et dolorem.

8. Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus et omnibus subjectus.

9. Ad serviendum venisti, non ad regendum: ad patiendum et laborandum scias te vocatum, non ad otium vel fabulandum.

10. Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace.

11. Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

Caput 18.

De exemplis sanctorum Patrum.

1. **I**ntuere sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulsit et religio: et videbis, quam modicum sit et pæne nihil, quod nos agimus.

2. Heu, quid est vita nostra, si illis fuerit comparata?

3. Sancti et amici Christi Domino servierunt in fame et siti, in frigore et nuditate, in labore et fatigatione, in vigiliis et jejuniis, in orationibus et meditationibus sanctis, in persecutionibus et opprobriis multis.

4. O quam multas et graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines et reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi!

5. Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas possiderent.

6. O quam strictam et abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quam longas et graves tentationes pertulerunt!

7. Quam frequenter ab inimico vexati sunt! quam crebras et ferventes orationes Deo obtulerunt!

8. Quam rigidas abstinentias peregerunt! quam magnum zelum et fervorem ad spiritualem profectum habuerunt!

9. Quam forte bellum adversus edomationem vitiorum gesserunt! quam puram et rectam intentionem ad Deum tenuerunt!

10. Per diem laborabant, et noctibus orationi diutinæ vacabant, quamquam laborando ab oratione mentali minime cessarent.

11. Omne tempus utiliter expendebant.

12. Omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur.

13. Et præ magna dulcedine contemplationis etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectionis.

14. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis et cognatis renuntiabant; nil de mundo habere cupiebant.

15. Vix necessaria vitæ sumebant; corpori servire, etiam in necessitate dolebant.

16. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valde in gratia et virtutibus.

17. Foris egebant, sed intus gratia et consolatione divina reficiebantur.

18. Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici.

19. Sibi ipsis videbantur tamquam nihili, et huic mundo despecti; sed erant in oculis Dei pretiosi et dilecti.

20. In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in caritate et patientia ambulabant: et ideo quotidie in spiritu proficiebant, et magnam apud Deum gratiam obtinebant.

21. Dati sunt in exemplum omnibus religiosis: et plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxandum.

22. O quantus fervor omnium religiosorum in principio suæ sanctæ institutionis fuit!

23. O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quam magna disciplina viguit! quanta reverentia et obedientia sub regula magistri in omnibus effloruit!

24. Testantur adhuc vestigia derelicta, quod vere viri sancti et perfecti fuerunt: qui tam strenue militantes mundum supeditaverunt.

25. Jam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit: si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

26. O teporis et negligentiae status nostri, quod tam cito declinamus a pristino fervore; et jam tædet vivere præ lassitudine et tepore!

27. Utinam in te penitus non dormitet profectus virtutum, qui multa sæpius exempla vidisti devotorum!

Caput 19.

De exercitiis boni religiosi.

1. **V**ita boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet: ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius.

2. Et merito, multo plus debet esse intus, quam quod cernitur foris: quia inspector noster est Deus, quem summo-pere revereri debemus, ubicumque fuerimus, et tamquam Angeli in conspectu ejus mundi incedere.

3. Omni die renovare debemus propositum nostrum, et ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem venissemus, atque dicere:

4. Adjuva me, Domine Deus, in bono proposito, et sancto servitio tuo: et da mihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est quod hactenus feci.

5. Secundum propositum nostrum cursus profectus nostri: et multa diligentia opus est bene proficere volenti.

6. Quod si fortiter proponens sæpe deficit: quid ille, qui raro aut minus fixe aliquid proponit?

7. Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri: et levis omissio exercitiorum, vix sine aliquo dispendio transit.

8. Justorum propositum in gratia Dei potius quam in propria sapientia pendet: in quo et semper confidunt, quidquid arripiunt.

9. Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via ejus.

10. Si pietatis causa, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari.

11. Si autem tædio animi aut negligentia faciliter relinquitur, satis culpabile est, et nocivum sentietur.

12. Conemur quantum possumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

13. Semper tamen aliquid certi proponendum est, et contra illa præcipue, quæ amplius nos impediunt.

14. Exteriora nostra et interiora pariter nobis scrutanda sunt et ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

15. Si non continue te vales colligere, saltem interdum: et ad minus semel in die: mane videlicet aut vespere.

16. Mane propone, vespere discute mores tuos; qualis hodie fuisti in verbo,

opere et cogitatione: quia in his sæpius forsitan offendisti Deum et proximum.

17. Accinge te sicut vir contra diabolicas nequitas: frena gulam, et omnem carnis inclinationem facilius frenabis.

18. Nunquam sis ex toto otiosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

19. Corporalia tamen exercitia discrete sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

20. Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda; nam in secreto tutius exercentur privata.

21. Cavendum tamen, ne piger sis ad communia, et ad singularia promptior.

22. Sed expletis integre et fideliter debitis et injunctis, si jam ultra vacat, redde te tibi, prout devotio tua desiderat.

23. Non possunt omnes habere unum exercitium: sed aliud isti, aliud illi magis deservit.

24. Etiam pro temporis congruentia diversa placent exercitia; quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus.

25. Aliis indigemus tempore tentationis, et aliis tempore pacis et quietis.

26. Alia, cum tristamur, libet cogitare: et alia, cum læti in Domino fuerimus.

27. Circa principalia festa renovanda sunt bona exercitia, et Sanctorum suffragia ferventius imploranda.

28. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc sæculo migraturi, et ad æternum festum perventuri.

29. Ideoque sollicite nos præparare debemus in devotis temporibus, et devotius conversari, atque omnem observantiam strictius custodire, tamquam in brevi præmium laboris nostri a Deo percepturi.

30. Et si dilatum fuerit, credamus nos minus bene præparatos atque indignos tantæ adhuc gloriæ, *quæ revelabitur in nobis* (Rom. 8, 18.) tempore præfinito, et studeamus nos melius ad exitum præparare.

31. *Beatus servus* (ait Evangelista Lucas 12, 37. 43. 44.), *quem, cum venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.*

Caput 20.

De amore solitudinis et silentii.

1. **Q**uære aptum tempus vacandi tibi, et de beneficiis Dei frequenter cogita.

2. Relinque curiosa; tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstant quam occupationem.

3. Si te subtraxeris a superfluis locutionibus et otiosis circuitionibus, nec non a novitatibus et rumoribus audiendis: invenies tempus sufficiens et aptum pro bonis meditationibus insistendis.

4. Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, et Deo in secreto servire eligebant.

5. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii. (*Seneca*, Epist. 7.)

6. Hoc sæpius experimur, quando diu confabulamur.

7. Facilius est omnino tacere, quam verbo non excedere.

8. Facilius est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire.

9. Qui igitur intendit ad interiora et spiritualia pervenire, oportet eum cum Jesu a turba declinare.

10. Nemo secure apparet, nisi qui libenter latet.

11. Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet.

12. Nemo secure præest, nisi qui libenter subest.

13. Nemo secure præcipit, nisi qui bene obedire didicit.

14. Nemo secure gaudet, nisi bonæ conscientiæ in se testimonium habeat.

15. Semper tamen Sanctorum securitas, plena timoris Dei exstitit: nec eo minus solliciti et humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus et gratia emicuerunt.

16. Pravorum autem securitas ex superbia et præsumptione oritur, et in fine in deceptionem sui ipsius vertitur.

17. Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita aut devotus eremita.

18. Sæpe meliores in æstimatione hominum gravius periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam.

19. Unde multis utilius est, ut non penitus tentationibus careant, sed sæpius impugnentur, ne nimium securi sint, ne forte in superbiam eleventur; ne etiam ad exteriores consolationes licentius declinent.

20. O qui nunquam transitoriam lætiam quæreret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quam bonam conscientiam servaret!

21. O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, et dumtaxat salutaria ac divina cogitaret, et totam spem suam in Deo constitueret, quam magnam pacem et quietem possideret!

22. Nemo dignus est cœlesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione.

23. Si vis cordetenus compungi, intra in cubile tuum, et exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: *In cubilibus vestris compungimini.* (Ps. 4, 5.)

24. In cella invenies, quod deforis sæpius amittes.

25. Cella continuata dulcescit, et male custodita tædium generat.

26. Si in principio conversionis tuæ bene eam incolueris et custodieris, erit tibi postea dilecta amica et gratissimum solatium.

27. In silentio et quiete proficit anima devota, et discit abscondita Scripturarum.

28. Ibi invenit fluentia lacrimarum, quibus singulis noctibus se lavet et mundet, ut conditori suo tanto familiarior fiat, quanto longius ab omni sæculari tumultu degit.

29. Qui ergo se abstrahit a notis et amicis, approximabit illi Deus cum Angelis sanctis.

30. Melius est latere et sui curam agere: quam se neglecto signa facere.

31. Laudabile est homini religioso, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

32. Quid vis videre, quod non licet habere? *Transit mundus et concupiscentia ejus.* (1. Joan. 2, 17.)

33. Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum; sed cum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiae et cordis dispersionem reportas?

34. Lætus exitus tristem sæpe reditum parit; et læta vigilia serotina triste mane facit.

35. Sic omne carnale gaudium blande intrat, sed in fine mordet et perimit.

36. Quid potes alibi videre, quod hic non vides?

37. Ecce cœlum et terra et omnia elementa; nam ex istis omnia sunt facta.

38. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere?

39. Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere.

40. Si cuncta videres præsentia, quid esset nisi visio vana?

41. Leva oculos tuos ad Deum in excelsis, et ora pro peccatis tuis et negligentis.

42. Dimitte vana vanis; tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus.

43. Claude super te ostium tuum, et voca ad te Jesum, dilectum tuum.

44. Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.

45. Si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses.

46. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

Caput 21.

De compunctione cordis.

1. **S**i vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei, et noli esse nimis liber; sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ.

2. Da te ad cordis compunctionem, et invenies devotionem.

3. Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio cito perdere consuevit.

4. Mirum est, quod homo potest unquam perfecte in hac vita lætari, qui suum exilium et tam multa pericula animæ suæ considerat et pensat.

5. Propter levitatem cordis et negligentiam defectuum nostrorum non sentimus animæ nostræ dolores, sed sæpe vane ridemus, quando merito flere deberemus.

6. Non est vera libertas nec bona lætitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia.

7. Felix, qui abjicere potest omne impedimentum distractionis, et ad unionem se redigere sanctæ compunctionis.

8. Felix, qui a se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest vel gravare.

9. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur.

10. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

11. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis majorum.

12. Habeas semper oculum super te primum, et admoneas teipsum specialiter præ omnibus tibi dilectis.

13. Si non habes favorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis bene et circumspecte, sicut deceret Dei servum et devotum religiosum conversari.

14. Utilius est sæpe et securius, quod homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem præcipue.

15. Tamen quod divinas non habemus, aut rarius sentimus, nos in culpa sumus, quia compunctionem cordis non quærimus, nec vana et externa omnino abjicimus.

16. Cognosce te indignum divina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione.

17. Quando homo est perfecte compunctus, tunc gravis et amarus est ei totus mundus.

18. Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi et flendi.

19. Sive enim se considerat sive de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hic vivit.

20. Et quanto strictius sese considerat, tanto amplius dolet.

21. Materię justi doloris et internę compunctionis sunt peccata et vitia nostra: quibus ita involuti jacemus, ut raro cœlestia contemplari valeamus.

22. Si frequentius de morte tua quam de longitudine vitę cogitares, non dubium, quin ferventius te emendares.

23. Si etiam futuras inferni sive purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo quod libenter laborem et dolorem sustineres, et nihil rigoris formidares.

24. Sed quia ad cor ista non trans-eunt, et blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi et valde pigri remanemus.

25. Sæpe est inopia spiritus, unde tam leviter conqueritur miserum corpus.

26. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, et dic cum Propheta: Ciba me, Domine, pane lacrimarum, et potum da mihi in lacrimis in mensura. (Ps. 79, 6.)

Caput 22.

De consideratione humanæ miseriæ.

1. **M**iser es, ubicumque fueris et quocumque te verteris, nisi ad Deum te convertas.

2. Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis et desideras?

3. Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego nec tu nec aliquis hominum super terram.

4. Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit vel Papa.

5. Quis est, qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

6. Dicunt multi imbecilles et infirmi: Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam dives, quam magnus, quam potens et excelsus!

7. Sed attende ad cœlestia bona: et videbis, quod omnia ista temporalia nulla sunt; sed valde incerta et magis gravantia, quia nunquam sine sollicitudine et timore possidentur.

8. Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam; sed sufficit ei mediocritas.

9. Vere miseria est, vivere super terram.

10. Quanto homo voluerit esse spiri-

tualior, tanto præsens vita fit ei amarior; quia sentit melius et videt clarius humanæ corruptionis defectus.

11. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, et ceteris necessitatibus naturæ subjacere, vere magna miseria est et afflictio homini devoto, qui libenter esset absolutus et liber ab omni peccato.

12. Valde enim gravatur interior homo necessitatibus corporalibus in hoc mundo.

13. Unde Propheta devote rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: *De necessitatibus meis erue me, Domine.* (Ps. 24, 17.)

14. Sed væ non cognoscentibus suam miseriam: et amplius væ illis, qui diligunt hanc miseram et corruptibilem vitam!

15. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur, licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant: ut si possent hic semper vivere, de regno Dei nihil curarent.

16. O insani et infideles corde, qui tam profunde in terrenis jacent, ut nihil nisi carnalia sapiant.

17. Sed miseri adhuc in fine graviter sentient, quam vile et nihilum erat quod amaverunt.

18. Sancti autem Dei et omnes devoti amici Christi non attenderunt, quæ carni

placuerunt, nec quæ in hoc tempore flo-
ruerunt: sed tota spes eorum et intentio
ad æterna bona anhelabat.

19. Ferebatur totum desiderium eorum
sursum ad mansura et invisibilia, ne amore
visibilium traherentur ad infima.

20. Noli, frater, amittere confidentiam
proficiendi ad spiritualia: adhuc habes
tempus et horam.

21. Quare vis procrastinare proposi-
tum tuum? Surge et in instanti incipe
et dic: Nunc tempus est faciendi, nunc
tempus est pugnandi, nunc aptum tem-
pus est emendandi.

22. Quando male habes et tribularis,
tunc tempus est promerendi.

23. Oportet te transire per ignem et
aquam, antequam venias in refrigerium.

24. Nisi tibi vim feceris, vitium non
superabis.

25. Quamdiu istud fragile corpus ge-
rimus, sine peccato esse non possumus,
nec sine tædio et dolore vivere.

26. Libenter haberemus ab omni mi-
seria quietem; sed quia per peccatum
perdidimus innocentiam, amisimus etiam
veram beatitudinem.

27. Ideo oportet nos tenere patientiam,
et Dei expectare misericordiam; donec
transeat iniquitas hæc, et mortalitas ab-
sorbeatur a vita.

28. O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia!

29. Hodie confiteris peccata tua, et cras iterum perpetras confessa.

30. Nunc proponis cavere, et post horam agis, quasi nihil proposuisses.

31. Merito ergo nos ipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles et instabiles sumus.

32. Cito etiam potest perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

33. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam mane?

34. Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi jam pax sit et securitas, cum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in conversatione nostra.

35. Bene opus esset, quod adhuc iterum instrueremur tamquam boni novitii ad mores optimos; si forte spes esset de aliqua futura emendatione et majori spirituali profectu.

Caput 23.

De meditatione mortis.

1. **V**alde cito erit tecum hic factum: vide aliter, quomodo te habeas.

2. Hodie homo est: et cras non comparet.

3. Cum autem sublatus fuerit ab oculis, etiam cito transit a mente.

4. O hebetudo et duritia cordis humani, quod solum præsentia meditatur, et futura non magis prævidet!

5. Sic te in omni facto et cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus.

6. Si bonam conscientiam haberes, non multum mortem timeres.

7. Melius esset peccata cavere, quam mortem fugere.

8. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris?

9. Cras est dies incerta; et quid scis, si crastinum habebis?

10. Quid prodest diu vivere, quando tam parum emendamur?

11. Ah! longa vita non semper emendat, sed sæpe culpam magis auget.

12. Utinam per unam diem bene essemus conversati in hoc mundo!

13. Multi annos computant conversionis, sed sæpe parvus est fructus emendationis.

14. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutius vivere.

15. Beatus, qui horam mortis suæ sem-

per ante oculos habet, et ad moriendum quotidie se disponit.

16. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia et tu per eandem viam transibis.

17. Cum mane fuerit, puta te ad vesperum non perventurum.

18. Vespere autem facto, mane non audeas tibi polliceri.

19. Semper ergo paratus esto, et taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat.

20. Multi subito et improvise moriuntur. *Nam hora, qua non putatur, Filius hominis venturus est.* (Mt. 24, 42. 44.; Lc. 12, 40.)

21. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita: et valde dolebis, quia tam negligens et remissus fuisti.

22. Quam felix et prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte!

23. Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, et supportatio cujuslibet adversitatis pro amore Christi.

24. Multa bona potes operari, dum sanus es; sed infirmatus, nescio quid poteris.

25. Pauci ex infirmitate meliorantur: sic et qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

26. Noli confidere super amicos et proximos, nec in futurum tuam differas salutem: quia citius obliviscentur tui homines, quam æstimas.

27. Melius est nunc tempestive providere, et aliquid boni præmittere, quam super aliorum auxilio sperare.

28. Si non es pro te ipso sollicitus modo, quis erit pro te sollicitus in futuro?

29. Nunc tempus est valde pretiosum. *Nunc sunt dies salutis: Nunc tempus acceptabile.* (2. Cor. 6, 2.)

30. Sed proh dolor, quod hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas!

31. Veniet, quando unum diem seu horam pro emendatione desiderabis; et nescio an impetrabis.

32. Eja, carissime, de quanto periculo te poteris liberare, quam magno timore eripere, si modo semper timoratus fueris et suspectus de morte.

33. Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potius gaudere quam timere.

34. Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo.

35. Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis libere ad Christum pergere.

36. Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

37. Ah! stulte, quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas hic securum?

38. Quam multi decepti sunt, et insperate de corpore extracti?

39. Quotiens audisti a dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit? Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit.

40. Et sic omnium finis mors est, et vita hominum tamquam umbra subito pertransit.

41. Quis memorabitur tui post mortem? Et quis orabit pro te?

42. Age, age nunc, carissime, quidquid agere potes: quia nescis quando morieris; nescis etiam, quid tibi post mortem sequetur.

43. Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales.

44. Præter salutem tuam nihil cogites; solum quæ Dei sunt, cures.

45. *Fac nunc tibi amicos*, venerando Dei Sanctos et eorum actus imitando: ut

cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula. (Lc. 16, 9.)

46. Serva te tamquam peregrinum et hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis.

47. Serva cor liberum et ad Deum sursum erectum, quia non *habes hic manentem civitatem.* (Hebr. 13, 14.)

48. Illuc preces et gemitus quotidianos cum lacrimis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum post mortem feliciter transire. Amen.

Caput 24.

De iudicio et pœnis peccatorum.

1. **I**n omnibus rebus respice finem, et qualiter ante districtum stabis iudicem, cui nihil est occultum: qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit; sed, *quod justum est, iudicabit.* (Is. 11, 4.)

2. O miserrime et insipiens peccator, quid respondebis Deo omnia mala tua scienti; qui interdum formidas vultum hominis irati?

3. Ut quid non prævides tibi in die iudicii, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi, sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi?

4. Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius et purgativus.

5. Habet magnum et salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias plus dolet de alterius malitia, quam de sua injuria:

6. Qui pro contrariantibus sibi libenter orat, et ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui facilius miseretur quam irascitur:

7. Qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, et carnem omnino spiritui subjugare conatur.

8. Melius est modo purgare peccata et vitia resecare, quam in futuro purganda reservare.

9. Vere nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

10. Quid aliud ignis ille devorabit nisi peccata tua?

11. Quanto amplius tibi ipsi nunc parcis et carnem sequeris: tanto durius postea lues, et majorem materiam comburendi reservas.

12. In quibus homo peccavit, in illis gravius punietur.

13. Ibi acediosi ardentibus stimulis perurgentur, et gulosi ingenti siti ac fame cruciabuntur.

14. Ibi luxuriosi et voluptatum amatores ardenti pice et foetido sulphure perfundentur: et sicut furiosi canes præ dolore invidiosi ululabunt.

15. Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habeat.

16. Ibi superbi omni confusione replebuntur, et avari miserrima egestate arcetabuntur.

17. Ibi erit una hora gravior in pœna, quam hic centum anni in amarissima pœnitentia.

18. Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hic tamen interdum cessatur a laboribus, atque amicorum fruitur solatiis.

19. Esto modo sollicitus et dolens pro peccatis tuis; ut in die iudicii securus sis cum beatis.

20. Tunc enim *justi stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt* (Sap. 5, 1.) et depresserunt.

21. Tunc stabit ad iudicandum, qui modo se subjicit humiliter iudiciis hominum.

22. Tunc magnam fiduciam habebit pauper et humilis, et pavebit undique superbus.

23. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus et despectus esse.

24. Tunc placebit omnis tribulatio pa-

tienter perpessa, et *omnis iniquitas oppilabit os suum.* (Ps. 106, 42.)

25. Tunc gaudebit omnis devotus, et mœrebit omnis irreligiosus.

26. Tunc plus exsultabit caro afflicta, quam si in deliciis fuisset semper nutrita.

27. Tunc splendeat habitus vilis, et obtenebrescet vestis subtilis.

28. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quam deauratum palatium.

29. Tunc juvabit plus constans patientia, quam omnis mundi potentia.

30. Tunc amplius exaltabitur simplex obedientia, quam omnis sæcularis astutia.

31. Tunc plus lætificabit pura et bona conscientia, quam docta philosophia.

32. Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quam totus thesaurus terrigenarum.

33. Tunc magis consolaberis super devota oratione, quam super delicata comestione.

34. Tunc potius gaudebis de servato silentio, quam de longa fabulatione.

35. Tunc plus valebunt sancta opera, quam multa pulchra verba.

36. Tunc plus placebit stricta vita et ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena.

37. Disce te nunc in modico pati, ut tunc a gravioribus valeas liberari.

38. Hic primo proba, quid possis postea.

39. Si nunc tam parum vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre?

40. Si modo modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

41. Ecce, vere non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, et postea regnare cum Christo.

42. Si usque in hodiernam diem semper in honoribus et voluptatibus vixisses: quid totum tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret?

43. Omnia ergo vanitas: præter amare Deum et illi soli servire.

44. Qui enim Deum ex toto corde amat; nec mortem nec supplicium nec iudicium nec infernum metuit; quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit.

45. Quem autem adhuc peccare delectat: non mirum, si mortem et iudicium timeat.

46. Bonum tamen est, ut si necdum amor a malo te revocat, saltem timor gehennalis coërceat.

47. Qui vero timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citius incurret.

Caput 25.

De

ferventi emendatione totius vitæ nostræ.

1. **E**sto vigilans et diligens in Dei servitio, et cogita frequenter: Ad quid venisti, et cur sæculum reliquisti?

2. Nonne ut Deo viveres, et spiritualis homo fieres?

3. Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis.

4. Modicum nunc laborabis, et magnam requiem, immo perpetuam lætitiā invenies.

5. Si tu permanseris fidelis et fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis et locuples in retribuendo.

6. Spem bonam retinere debes, quod ad palmam pervenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas aut elatus fias.

7. Cum quidam anxius inter metum et spem frequenter fluctuaret, et quadam vice mœrore confectus in ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset, hæc intra se revolvit, dicens:

8. O si scirem, quod adhuc perseveraturus essem! statimque audivit divinum

intus responsum: Quod si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, et bene securus eris.

9. Moxque consolatus et confortatus, divinæ se commisit voluntati, et cessavit anxia fluctuatio.

10. Noluitque curiose investigare, ut sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset *voluntas Dei beneplacens et perfecta* (Rom. 12, 2.), ad omne opus bonum inchoandum et perficiendum.

11. *Spera in Domino, et fac bonitatem* (ait Propheta) *et inhabita terram, et pascaris in divitiis ejus.* (Ps. 36, 3.)

12. Unum est, quod multos a profectu et ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis seu labor certaminis.

13. Enimvero illi maxime præ ceteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis gravia et contraria sunt, viriliter vincere nituntur.

14. Nam ibi homo plus proficit, et gratiam meretur ampliolem, ubi magis se ipsum vincit et in spiritu mortificat.

15. Sed non omnes habent æque multum ad vincendum et moriendum.

16. Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiam si plures habeat passiones, quam alius bene morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes.

17. Duo specialiter ad magnam emendationem juvant: videlicet subtrahere se violenter, ad quod natura vitiose inclinatur; et ferventer instare pro bono, quo amplius quis indiget.

18. Illa etiam studeas magis cavere et vincere, quæ tibi frequentius in aliis displicent.

19. Ubique profectum tuum capias; ut si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris.

20. Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas.

21. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris.

22. Quam jucundum et dulce est, videre fervidos et devotos fratres, bene morigeratos et disciplinatos!

23. Quam triste est et grave, videre inordinate ambulantes: qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent!

24. Quam nocivum est, negligere vocationis suæ propositum: et ad non commissa sensum inclinare!

25. Memor esto arrepti propositi, et imaginem tibi propone Crucifixi.

26. Bene verecundari potes, inspecta vita Jesu Christi: quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti.

27. Religiosus, qui se intente et devote in sanctissima vita et passione Domini exercet, omnia utilia et necessaria sibi abundanter ibi inveniet; nec opus est, ut extra Jesum aliquid melius quærat.

28. O si Jesus crucifixus in cor nostrum veniret, quam cito et sufficienter docti essemus!

29. Religiosus fervidus omnia bene portat et capit, quæ illi jubentur.

30. Religiosus negligens et tepidus habet tribulationem super tribulationem et ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret et exteriorem quærere prohibetur.

31. Religiosus extra disciplinam vivens gravi patet ruinæ.

32. Qui laxiora quærit et remissiora, semper in angustiis erit: quia aut unum aut reliquum sibi displicebit.

33. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali?

34. Raro exeunt, abstracte vivunt, pauperrime comedunt, grosse vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, et se in omni disciplina custodiunt.

35. Attende Carthusienses, Cistercienses, et diversæ religionis monachos ac

moniales: qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt.

36. Et ideo turpe esset, ut tu deberes in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religiosorum incipit Deo jubulare.

37. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde et ore laudare!

38. O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire; sed semper posses Deum laudare et solummodo spiritualibus studiis vacare! Tunc multo felicior esses quam modo, cum carni ex qualicumque necessitate servis.

39. Utinam non essent istæ necessitates, sed solummodo spirituales animæ refectiones, quas, heu! satis raro degustamus.

40. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primo perfecte sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit.

41. Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur; sed ponit se integre et fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei vivunt et ad nutum incunctanter deserviunt.

42. Memento semper finis, et quia perditum non redit tempus.

43. Sine sollicitudine et diligentia nunquam acquires virtutes.

44. Si incipis tepescere, incipies male habere.

45. Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, et senties levio-rem laborem, propter Dei gratiam et virtutis amorem.

46. Homo fervidus et diligens ad omnia est paratus.

47. Major labor est resistere vitiis et passionibus, quam corporalibus insudare laboribus.

48. Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores.

49. Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuose.

50. Vigila super teipsum, excita teipsum, admone teipsum; et quidquid de aliis sit, non negligas teipsum.

51. Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris. Amen.

Expliciunt admonitiones ad spiritualem vitam utiles.

Ecce in cruce totum constat, et in moriendo
lib. II. 12, 12.
totum jacer.

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER II.

Admonitiones ad interna trahentes.

Caput 1.

De interna conversatione.

R*egnum Dei intra vos est* (Lc. 17, 20. 21.), dicit Dominus. Convertete ex toto corde ad Dominum: et relinque hunc miserum mundum, et inveniet anima tua requiem.

2. Disce exteriora contemnere, et ad interiora te dare, et videbis regnum Dei in te venire.

3. Est enim *regnum Dei pax et gaudium in Spiritu Sancto* (Rom. 14, 17.), quod non datur impiis.

4. Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolationem suam: si dignam illi ab intus paraveris mansionem.

5. Omnis gloria ejus et decor ab intra est, et ibi complacet sibi.

6. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

7. Eja, anima fidelis, præpara huic sponso cor tuum: quatenus ad te venire et in te habitare dignetur.

8. Sic enim dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus.* (Jo. 14, 23.)

9. Da ergo Christo locum, et ceteris omnibus nega introitum.

10. Cum Christum habueris, dives es et sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus et fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare.

11. Homines enim cito mutantur et deficiunt velociter; Christus autem manet in æternum, et adstat usque in finem firmiter.

12. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili et mortali, etiam si utilis sit et dilectus: neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum adversetur et contradicat.

13. Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt; et e converso sæpe ut aura vertuntur.

14. Pone totam fiduciam tuam in Deo, et ipse sit timor tuus et amor tuus. Ipse pro te respondebit et faciet bene, sicut melius fuerit.

15. *Non habes hic manentem civitatem* (Hebr. 13, 14.); et ubicumque fueris, extraneus es et peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intime fueris unitus.

16. Quid hic circumspicis, cum iste non sit locus tuæ requietionis?

17. In cœlestibus debet esse habitatio tua, et sicut in transitu cuncta terrena sunt aspicienda.

18. Transeunt omnia, et tu cum eis pariter.

19. Vide ut non inhæreas; ne capiaris et pereas.

20. Apud Altissimum sit cogitatio tua, et deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur.

21. Si nescis alta speculari et cœlestia, requiesce in passione Christi: et in sacris vulneribus ejus libenter habita.

22. Si enim ad vulnera et pretiosa stigmata Jesu devote confugis, magnam in tribulatione confortationem senties: nec

multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentium perferes.

23. Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus: et in maxima necessitate a notis et amicis inter opprobria derelictus.

24. Christus pati voluit et despici, et tu audes de aliquo conqueri?

25. Christus habuit adversarios et oblocutores, et tu vis omnes habere amicos et benefactores?

26. Unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit?

27. Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi?

28. Sustine te cum Christo et pro Christo, si vis regnare cum Christo.

29. Si semel perfecte introisses in interiora Jesu, et modicum de ardente amore ejus sapis: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jesu facit hominem seipsum contemnere.

30. Amator Jesu et veritatis, et verus internus et liber ab affectionibus inordinatis potest se ad Deum libere convertere, et elevare supra seipsum in spiritu ac fruitive quiescere.

31. Cui sapiunt omnia, prout sunt, non ut dicuntur aut æstimantur: hic vere sa-

piens est et doctus magis a Deo quam ab hominibus.

32. Qui ab intra scit ambulare, et modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora ad habenda devota exercitia.

33. Homo internus cito se recolligit: quia nunquam se totum ad exteriora effundit.

34. Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria: sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat.

35. Qui intus bene dispositus est et ordinatus, non curat mirabiles et perversos hominum gestus.

36. Tantum homo impeditur et distrahitur, quantum sibi res attrahit.

37. Si recte tibi esset et bene purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent et profectum.

38. Ideo multa tibi displicent, et sæpe conturbant: quia adhuc non es perfecte tibi ipsi mortuus nec segregatus ab omnibus terrenis.

39. Nil sic maculat et implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis.

40. Si renuis consolari exterius, poteris speculari cœlestia et frequenter jubilare interius.

Caput 2.

De humili submissione.

1. **N**on magni pendas, quis pro te vel contra te sit: sed hoc age et cura, ut Deus tecum sit in omni re, quam facis.

2. Habeas conscientiam bonam, et Deus bene te defensabit.

3. Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perversitas nocere poterit.

4. Si tu scis tacere et pati, videbis procul dubio auxilium Domini.

5. Ipse novit tempus et modum liberandi te, et ideo te debes illi resignare.

6. Dei est adjuvare, et ab omni confusione liberare.

7. Sæpe valde prodest ad majorem humilitatem servandam, quod defectus nostros alii sciunt et redarguunt.

8. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat, et leviter satisfacit sibi irascentibus.

9. Humilem Deus protegit et liberat: humilem diligit et consolatur: humili homini se inclinatur: humili largitur gratiam magnam, et post suam depressionem levat ad gloriam.

10. Humili sua secreta revelat, et ad se dulciter trahit et invitat.

11. Humilis accepta confusione satis bene est in pace: quia stat in Deo et non in mundo.

12. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

Caput 3.

De bono pacifico homine.

1. **T**ene te primo in pace, et tunc poteris alios pacificare.

2. Homo pacificus magis prodest quam bene doctus.

3. Homo passionatus etiam bonum in malum trahit, et faciliter malum credit.

4. Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit.

5. Qui bene in pace est, de nullo suspicatur. Qui autem male contentus est et commotus, variis suspicionibus agitur: nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit.

6. Dicit sæpe, quod dicere non deberet, et omittit, quod sibi magis facere expediret.

7. Considerat, quid alii facere teneantur, et negligit, quid ipse teneatur.

8. Habe ergo primo zelum super te ipsum, et tunc juste zelare poteris etiam proximum tuum.

9. Tu bene scis facta tua excusare et colorare, et aliorum excusationes non vis recipere.

10. Justius esset, ut te accusares, et fratrem tuum excusares.

11. Si portari vis, porta et alium.

12. Vide, quam longe es adhuc a vera caritate et humilitate: quæ nulli novit irasci vel indignari nisi tantum sibi ipsi.

13. Non est magnum cum bonis et mansuetis conversari; hoc enim omnibus naturaliter placet, et unusquisque libenter pacem habet, et secum sentientes magis diligit.

14. Sed cum duris et perversis, aut indisciplinatis, aut nobis contrariantibus pacifice posse vivere magna gratia est et laudabile nimis, virileque factum.

15. Sunt, qui seipsos in pace tenent, et cum aliis etiam pacem habent.

16. Et sunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis sunt graves, sed sibi semper graviores.

17. Et sunt, qui seipsos in pace retinent, et ad pacem alios reducere student.

18. Est tamen tota pax nostra in hac misera vita potius in humili sufferentia

ponenda, quam in non sentiendo contraria.

19. Qui melius scit pati, majorem tenebit pacem. Iste est victor sui et dominus mundi, amicus Christi et heres cœli.

Caput 4.

De pura mente et simplici intentione.

1. **D**uabus alis homo sublevatur a terrenis: simplicitate scilicet et puritate.

2. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione.

3. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit et gustat.

4. Nulla bona actio te impediet, si liber intus ab inordinato affectu fueris.

5. Si nihil aliud quam Dei beneplacitum et proximi utilitatem intendis et quæris, interna libertate perfrueris.

6. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitæ et liber sanctæ doctrinæ esset.

7. Non est creatura tam parva et vilis, quæ Dei bonitatem non repræsentet.

8. Si tu esses intus bonus et purus, tunc omnia sine impedimento videres et bene caperes.

9. Cor purum penetrat cœlum et infernum.

10. Qualis unusquisque intus est, taliter iudicat exterius.

11. Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo.

12. Et si est alicubi tribulatio et angustia, hoc melius novit mala conscientia.

13. Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem, et totum candens efficitur: sic homo integre ad Deum se convertens a torpore exuitur et in novum hominem transmutatur.

14. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem, et libenter externam accipit consolationem.

15. Sed quando perfecte incipit se vincere et viriliter in via Dei ambulare: tunc minus ea reputat, quæ sibi prius gravia esse sentiebat.

Caput 5.

De propria consideratione.

1. **N**on possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpe gratia nobis deest et sensus.

2. Modicum lumen est in nobis, et hoc cito per negligentiam amittimus.

3. Sæpe etiam non advertimus, quod tam cæci intus sumus.

4. Sæpe male agimus, et pejus: excusamus.

5. Passione interdum movemur: et zelum putamus.

6. Parva in aliis reprehendimus: et nostra majora pertransimus.

7. Satis cito sentimus et ponderamus, quid ab aliis sustinemus: sed quantum alii de nobis sustinent, non advertimus.

8. Qui bene et recte sua ponderaret, non esset, quod de alio graviter iudicaret.

9. Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit; et qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet.

10. Nunquam eris internus et devotus, nisi de alienis silueris, et ad teipsum specialiter respexeris.

11. Si tibi et Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis.

12. Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid te neglecto profecisti?

13. Si debes habere pacem et unionem veram, oportet, quod totum adhuc postponas, et te solum præ oculis habeas.

14. Multum proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserves.

15. Valde deficies, si aliquid temporale reputaveris.

16. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi pure Deus, aut de Deo sit.

17. Totum vanum existima, quidquid consolationis occurrerit de aliqua creatura.

18. Amans Deum anima sub Deo despicit universa.

19. Solus Deus æternus et immensus implens omnia, solatium est animæ et vera cordis lætitia.

Caput 6

De lætitia bonæ conscientiaë.

1. **G**loria boni hominis: testimonium bonæ conscientiaë.

2. Habe bonam conscientiam, et habebis semper lætitiã.

3. Bona conscientia valde multa potest portare, et valde læta est inter adversa.

4. Mala conscientia semper timida est et inquieta.

5. Suaviter requiesces, si cor tuum te non reprehenderit.

6. Noli lætari, nisi cum benefeceris.

7. Mali nunquam habent veram lætiti-
tiam nec internam sentiunt pacem: *quia
non est pax impiis*, dicit Dominus. (Is. 48,
22; 57, 21.)

8. Et si dixerint: In pace sumus, non
venient super nos mala: et quis nobis
nocere audebit? ne credas eis: quoniam
repente exsurget ira Dei, et in nihilum
redigentur actus eorum, et cogitationes
eorum peribunt.

9. Gloriari in tribulatione non est grave
amanti: sic enim gloriari est gloriari
in cruce Domini.

10. Brevis gloria: quæ ab hominibus
datur vel accipitur.

11. Mundi gloriam semper comitatur
tristitia.

12. Bonorum gloria in conscientiis eo-
rum, et non in ore hominum.

13. Justorum lætitia de Deo et in Deo
est: et gaudium eorum de veritate.

14. Qui veram et æternam gloriam
desiderat, temporalem non curat.

15. Et qui temporalem requirit gloriam
aut non ex animo contemnit, minus amare
convincitur cœlestem.

16. Magnam habet cordis tranquillita-
tem, qui nec laudes curat nec vituperia.

17. Facile erit contentus et pacatus,
cujus conscientia munda est.

18. Non es sanctior, si laudaris: nec vilior, si vituperaris.

19. Quod es, hoc es; nec major dici vales, quam Deo teste sis.

20. Si attendis, quid apud te sis intus, non curabis, quid de te loquantur homines foris.

21. Homo videt in facie, Deus autem in corde.

22. Homo considerat actus, Deus vero pensat intentiones.

23. Bene semper agere et modicum de se sentire: humilis animæ indicium est.

24. Nolle consolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis et internæ fiduciæ indicium est.

25. Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quærit, liquet quod totaliter se Deo commisit.

26. *Non enim, qui seipsum commendat, ille probatus est* (ait beatus Paulus 2. Cor. 10, 18), *sed quem Deus commendat.*

27. Ambulare cum Deo intus nec aliqua affectione teneri foris, status est interni hominis.

Caput 7.

De amore Jesu super omnia.

1. **B**eatuſ, qui intelligit, quid ſit amare Jeſum: et contemnere ſeipſum propter Jeſum.

2. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Jeſuſ vult ſoluſ ſuper omnia amari.

3. Dilectio creaturæ fallax et inſtabiliſ: dilectio Jeſu fidelis et perſeverabilis.

4. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Jeſum, firmabitur in ævum.

5. Illum dilige et amicum tibi retine, qui omnibuſ recedentibuſ te non relinquet nec patietur in fine perire.

6. Ab omnibuſ oportet te aliquando ſeparari, ſive veliſ ſive noliſ.

7. Teneas te apud Jeſum vivens ac moriens: et illiuſ fidelitati te committe, qui omnibuſ deficientibuſ ſoluſ te poteſt juvare.

8. Dilectuſ tuuſ talis eſt naturæ, ut alienum non velit admittere: ſed ſoluſ vult cor tuum habere, et tamquam rex in proprio throno ſedere.

9. Si scires te bene ab omni creatura evacuare, Jesus deberet libenter tecum habitare.

10. Pæne totum perditum invenies, quidquid extra Jesum in hominibus posueris.

11. Non confidas nec innitaris super calamum ventosum: quia *omnis caro fœnum, et omnis gloria ejus, ut flos fœni cadet.* (Is. 40, 6. 7.)

12. Cito decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantum aspexeris.

13. Si enim tuum in aliis quæris solatium et lucrum, senties sæpius detrimentum.

14. Si quæris in omnibus Jesum, invenies utique Jesum.

15. Si autem quæris teipsum, invenies etiam teipsum, sed ad tuam perniciem.

16. Plus enim homo nocivior sibi, si Jesum non quærit, quam totus mundus et omnes sui adversarii.

Caput 8.

De familiari amicitia Jesu.

1. **Q**uando Jesus adest, totum hominum est nec quidquam difficile videtur; quando vero Jesus non adest, totum durum est.

2. Quando Jesus intus non loquitur, consolatio vilis est: si autem Jesus unum tantum verbum loquitur, magna consolatio sentitur.

3. Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: *Magister adest, et vocat te?* (Jo. 11, 28.)

4. Felix hora, quando Jesus vocat de lacrimis ad gaudium spiritus!

5. Quam aridus et durus es sine Jesu! Quam insipiens et vanus, si cupis aliquid extra Jesum!

6. Nonne hoc est majus damnum, quam si totum perderes mundum?

7. Quid potest tibi mundus conferre sine Jesu?

8. Esse sine Jesu gravis est infernus, et esse cum Jesu dulcis paradisos.

9. Si fuerit tecum Jesus, nullus poterit nocere inimicus.

10. Qui invenit Jesum, invenit thesaurum bonum, immo bonum super omne bonum.

11. Et qui perdit Jesum, perdit nimis multum, et plus quam totum mundum.

12. Pauperrimus est, qui vivit sine Jesu: et ditissimus, qui bene est cum Jesu.

13. Magna ars est scire cum Jesu conversari; et scire Jesum tenere magna prudentia.

14. Esto humilis et pacificus, et erit tecum Jesus.

15. Sis devotus et quietus, et permanebit tecum Jesus.

16. Potes cito fugare Jesum, et gratiam ejus perdere, si volueris ad exteriora declinare.

17. Et si illum effugaveris et perderis, ad quem fugies, et quem tunc quæres amicum?

18. Sine amico non potes bene vivere: et si Jesus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis tristis et desolatus.

19. Fatue igitur agis, si in aliquo altero confidis aut lætaris.

20. Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium quam Jesum offensum.

21. Ex omnibus ergo caris sit Jesus solus dilectus specialis.

22. Diligantur omnes propter Jesum, Jesus autem propter seipsum.

23. Solus Jesus Christus singulariter est amandus, qui solus bonus et fidelis præ omnibus invenitur amicis.

24. Propter ipsum et in ipso tam amici quam inimici tibi sint cari: et pro omnibus his exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant et diligant.

25. Nunquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet.

26. Nec velis, quod aliquis tecum in corde suo occupetur, neque tu cum alicujus occuperis amore: sed sit Jesus in te et in omni bono homine.

27. Esto purus et liber ab intus sine alicujus creaturæ implicamento.

28. Oportet te esse nudum, et purum cor ad Jesum gerere, si vis vacare et videre, *quam suavis sit Dominus.* (Ps. 33, 9.)

29. Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratia ejus fueris præventus et intractus: ut omnibus evacuatis et licentiatis solus cum solo uniaris.

30. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia; et quando recedit, tunc pauper et infirmus erit, et quasi tantum ad flagella relictus.

31. In his non debet dejici nec desperare, sed ad voluntatem Dei æquanimiter stare et cuncta supervenientia sibi ad laudem Jesu Christi perpeti: quia post hiemem sequitur æstas, post noctem redit dies, et post tempestatem magna serenitas.

Caput 9.

De carentia omnis solatii.

1. **N**on est grave, humanum contemnere solatium, cum adest divinum.

2. Magnum est et valde magnum, tam humano quam divino posse carere solatio: et pro honore Dei libenter exilium cordis velle sustinere: et in nullo seipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere.

3. Quid magni est, si hilaris sis et devotus adveniente gratia? Optabilis cunctis hæc hora.

4. Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat.

5. Et quid mirum, si onus non sentit, qui portatur ab Omnipotente et ducitur a summo Ductore?

6. Libenter habemus aliquid pro solatio, et difficulter homo exiit a seipso.

7. Vicit sanctus martyr Laurentius sæculum cum suo sacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, despexit: et summum Dei sacerdotem Sixtum, quem maxime diligebat, pro amore Christi etiam a se tolli clementer ferebat.

8. Amore igitur Creatoris amorem hominis superavit: et pro humano solatio divinum beneplacitum magis elegit.

9. Ita et tu aliquem necessarium et dilectum amicum pro amore Dei disce relinquere.

10. Nec graviter feras, cum ab amico derelictus fueris; sciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

11. Multum et diu oportet hominem in seipso certare, antequam discat seipsum plene superare, et totum affectum suum in Deum trahere.

12. Quando homo stat super seipsum, facile labitur ad consolationes humanas.

13. Sed verus amator Christi et studiosus sectator virtutum, non cadit super illas consolationes, nec quærit tales sensibiles dulcedines: sed magis fortes exercitationes, et pro Christo duros sustinere labores.

14. Cum igitur spiritualis a Deo consolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: sed Dei munus intellige esse, non tuum meritum.

15. Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter præsumere: sed esto magis humilior ex dono, cautior quoque et timorator in cunctis actibus tuis; quoniam transibit hora illa, et sequetur tentatio.

16. Cum ablata fuerit consolatio, non statim desperes: sed cum humilitate et patientia expecta cœlestem visitationem: quoniam potens est Deus ampliorem tibi redonare consolationem.

17. Istud non est novum nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis et in antiquis Prophetis fuit sæpe talis alternationis modus.

18. Unde quidam, præsentem jam gratia, dicebat: *Ego dixi in abundantia mea: Non movebor in æternum.* (Ps. 29, 7.)

19. Absente vero gratia, quid in se fuerit expertus, adjungit dicens: *Avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus.* (Ps. 29, 8.)

20. Inter hæc tamen nequaquam desperat, sed instantius Dominum rogat et dicit: *Ad te, Domine, clamabo, et ad Deum meum deprecabor.* (Ps. 29, 9.)

21. Denique orationis suæ fructum reportat, et se exauditum testatur dicens: *Audivit Dominus, et misertus est mei: Dominus factus est adjutor meus.* (Ps. 29, 11.)

22. Sed in quo? *Convertisti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, et circumdedisti me lætitia.* (Ps. 29, 12.)

23. Si sic actum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infirmis et pauperibus, si interdum in fervore, et interdum in frigiditate sumus:

24. Quoniam spiritus venit et recedit, secundum suæ beneplacitum voluntatis. Unde beatus Job ait: *Visitas eum diluculo, et subito probas illum.* (Job 7, 18.)

25. Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere debeo, nisi in sola magna misericordia Dei et in sola spe gratiæ cœlestis?

26. Sive enim adsint homines boni, sive devoti fratres vel amici fideles, sive libri sancti vel tractatus pulchri, sive dulcis cantus et hymni:

27. Omnia hæc modicum juvant, modicum sapiunt, quando desertus sum a gratia, et in propria paupertate relictus.

28. Tunc non est melius remedium quam patientia et abnegatio mei in voluntate Dei.

29. Nunquam inveni aliquem tam religiosum et devotum, qui non habuerit interdum gratiæ subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem.

30. Nullus sanctus fuit tam alte raptus et illuminatus, qui prius vel postea non fuerit tentatus.

31. Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione.

32. Solet enim sequentis consolationis tentatio præcedens esse signum.

33. Nam tentationibus probatis, cœlestis promittitur consolatio: *Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ.* (Apoc. 2, 7.)

34. Datur autem consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa.

35. Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de bono.

36. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est; ideo non cesses te præparare ad certamen, quia a dextris et a sinistris hostes sunt, qui nunquam quiescunt.

Caput 10.

De gratitudine pro gratia Døi.

1. **C**ur quæris quietem, cum natus sis ad laborem?

2. Pone te ad patientiam magis quam ad consolationes, et ad crucem portandam magis quam ad lætitiã.

3. Quis enim sæcularium non libenter consolationem et lætitiã spiritualem acciperet, si semper obtinere posset?

4. Excedunt enim spirituales consolationes omnes mundi delicias et carnis voluptates.

5. Nam omnes deliciæ mundanæ aut vanæ sunt aut turpes. Spirituales vero deliciæ solæ jucundæ et honestæ, ex virtutibus progenitæ, et a Deo puris mentibus infusæ.

6. Sed istis divinis consolationibus nemo semper pro suo affectu frui valet; quia tempus tentationis non diu cessat.

7. Multum autem contrariatur supernæ visitationi falsa libertas animi et magna confidentia sui.

8. Deus bene facit consolationis gratiam dando; sed homo male agit non totum Deo cum gratiarum actione retribuendo.

9. Et ideo non possunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati sumus auctori, nec totum refundimus fontali origini.

10. Semper enim debetur gratia digne gratias referenti, et auferetur ab elato, quod dari solet humili.

11. Nolo consolationem, quæ mihi aufert compunctionem; nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem.

12. Non enim omne altum sanctum, nec omne dulce bonum, nec omne desiderium purum, nec omne carum Deo gratum.

13. Libenter accepto gratiam, unde semper humilior et timorator inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam.

14. Doctus dono gratiæ, et eruditus subtractionis verbere, non sibi audebit quidquam boni attribuere: sed potius se pauperem et nudum confitebitur.

15. Da Deo quod Dei est, et tibi adscribe quod tuum est; hoc est: Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem soli culpam, et dignam pœnam pro culpa deberi sentias.

16. Pone te semper ad infimum, et dabitur tibi summum: nam summum non stat sine infimo.

17. Summi Sancti apud Deum minimi sunt apud se: et quanto gloriosiores, tanto in se humiliores.

18. Pleni veritate et gloria cœlesti non sunt vanæ gloriæ cupidi.

19. In Deo fundati et confirmati nullo modo possunt esse elati.

20. Et qui totum Deo adscribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt, sed gloriam, quæ a solo Deo est, volunt; et Deum in se et in omnibus Sanctis laudari super omnia cupiunt, et semper in idipsum tendunt.

21. Esto igitur gratus pro minimo, et eris dignus majora accipere.

22. Sit tibi minimum etiam pro maximo, et magis contemptibile pro speciali dono.

23. Si dignitas datoris inspicitur, nullo datum parvum aut nimis vile vide-

bitur. Non enim parvum est, quod a summo Deo donatur.

24. Etiam si pœnas et verbera dederit, gratum esse debet: quia semper pro salute nostra facit, quidquid nobis advenire permittit.

25. Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro sublata. Oret, ut redeat; cautus sit et humilis, ne amittat.

Caput 11.

De paucitate amatorum crucis Jesu.

1. **H**abet Jesus nunc multos amatores regni sui cœlestis, sed paucos bajulatores suæ crucis.

2. Multos habet desideratores consolationis, sed paucos tribulationis.

3. Plures invenit socios mensæ, sed paucos abstinentiæ.

4. Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid sustinere.

5. Multi Jesum sequuntur usque ad fractionem panis, sed pauci usque ad bibendum calicem passionis.

6. Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam crucis sequuntur.

7. Multi Jesum diligunt, quamdiu adversa non contingunt.

8. Multi illum laudant et benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt.

9. Si autem Jesus se absconderit et modicum eos reliquerit: aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

10. Qui autem Jesum propter Jesum, et non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione et angustia cordis sicut in summa consolatione benedicunt.

11. Et si nunquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent et semper gratias agere vellent.

12. O quantum potest amor Jesu purus, nullo proprio commodo vel amore permixtus!

13. Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quærunt?

14. Nonne amatores sui magis quam Christi probantur, qui sua commoda vel lucra semper meditantur?

15. Ubi invenietur talis, qui velit Deo servire gratis?

16. Raro invenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus.

17. Nam verum pauperem spiritu et ab omni creatura nudum quis inveniet?

Procul et de ultimis finibus pretium ejus. (Prov. 31, 10.)

18. Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est.

19. Et si fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum est.

20. Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longe est.

21. Et si habuerit virtutem magnam et devotionem nimis ardentem, adhuc multum sibi deest: scilicet unum, quod summe sibi necessarium est.

22. Quid illud? Ut omnibus relictis se relinquat, et a se totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat.

23. Cumque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nil se fecisse sentiat.

24. Non grande ponderet, quod grande æstimari possit; sed in veritate servum inutilem se pronuntiet, sicut Veritas ait: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus.* (Lc. 17, 10.)

25. Tunc vere pauper et nudus spiritu esse poterit, et cum Propheta dicere: *Quia unicus et pauper sum ego.* (Ps. 24, 16.)

26. Nemo tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior, qui se et omnia relinquere scit et ad infimum se ponere.

Caput 12.

De regia via sanctæ Crucis.

1. **D**urus multis videtur hic sermo: *Abnega teipsum, tolle crucem tuam, et sequere Jesum.* (Mt. 16, 24; Lc. 9, 23.)

2. Sed multo durius erit, audire illud extremum verbum: *Discedite a me, maledicti, in ignem æternum.* (Mt. 25, 41.)

3. Qui enim modo libenter audiunt et sequuntur verbum crucis, tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.

4. Hoc signum crucis erit in cœlo, cum Dominus ad iudicandum venerit.

5. Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Christum iudicem cum magna fiducia.

6. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum?

7. In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus: in cruce infusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus: in cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis.

8. Non est salus animæ nec spes æternæ vitæ nisi in cruce.

9. Tolle ergo crucem tuam et sequere Jesum, et ibis in vitam æternam.

10. Præcessit ille *bajulans sibi crucem* (Jo. 19, 17.), et mortuus est pro te in cruce; ut et tu tuam portes crucem et mori affectes in cruce.

11. Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives, et si socius fueris pœnæ, eris et gloriæ.

12. Ecce in cruce totum constat, et in moriendo totum jacet; et non est alia via ad vitam et ad veram internam pacem, nisi via sanctæ crucis et quotidianæ mortificationis.

13. Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris: et non invenies altiorem viam supra, nec securiorem viam infra: nisi viam sanctæ crucis.

14. Dispone et ordina omnia secundum tuum velle et videre: et non invenies, nisi semper aliquid pati debere, aut sponte aut invite; et ita crucem semper invenies.

15. Aut enim in corpore dolorem senties; aut in anima spiritus tribulationem sustinebis.

16. Interdum a Deo relinqueris, interdum a proximo exercitaberis, et quod amplius est, sæpe tibi metipsi gravis eris.

17. Nec tamen aliquo remedio vel solatio liberari seu alleviari poteris: sed donec Deus voluerit, oportet ut sustineas.

18. Vult enim Deus, ut tribulationem sine consolatione pati discas, et ut illi totaliter te subicias, et humilior ex tribulatione fias.

19. Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati.

20. Crux ergo semper parata est et ubique te exspectat.

21. Non potes effugere, ubicumque curreris; quia ubicumque veneris, teipsum tecum portas, et semper teipsum invenies.

22. Converte te supra, converte te infra: converte te extra, converte te intra; et in his omnibus invenies crucem: et necesse est te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem et perpetuam promereri coronam.

23. Si libenter crucem portas, portabit te, et ducet te ad desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit.

24. Si invite portas, onus tibi facis, et teipsum magis gravas: et tamen oportet ut sustineas.

25. Si abjicis unam crucem, aliam procul dubio invenies, et forsitan graviolem.

26. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis Sanctorum in mundo, sine cruce et tribulatione fuit?

27. Nec enim Jesus Christus, Dominus noster, una hora sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit. *Oportebat, ait, Christum pati, et resurgere a mortuis, et ita intrare in gloriam suam.* (Lc. 24, 26. 46.)

28. Et quomodo tu aliam viam quæris, quam hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

29. Tota vita Christi crux fuit et martyrium; et tu tibi quæris requiem et gaudium?

30. Erras, erras, si aliud quæris, quam pati tribulationes: quia tota ista vita mortalis plena est miseriis et circumsignata crucibus.

31. Et quanto altius quis in spiritu profecerit, tanto graviores sæpe cruces invenerit; quia exsilio sui pœna magis ex amore crescit.

32. Sed tamen iste sic multipliciter afflictus non est sine levamine consolationis: quia fructum maximum sibi sentit accrescere ex sufferentia suæ crucis.

33. Nam dum sponte se illi subjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ consolationis convertitur.

34. Et quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus amplius per internam gratiam roboratur.

35. Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis et adversi-

tatis, ob amorem conformitatis crucis Christi, ut se sine dolore et tribulatione esse non vellet: quoniam tanto se acceptiorem Deo credit, quanto plura et graviora pro eo perferre potuerit.

36. Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quæ tanta potest et agit in carne fragili; ut quod naturaliter semper abhorret et fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur et diligat.

37. Non est secundum hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare et servituti subicere: honores fugere, contumelias libenter sustinere, seipsum despiciere et despici optare: adversa quæque cum damnis perpeti, et nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare.

38. Si ad te ipsum respicis, nihil hujusmodi ex te poteris.

39. Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo, et subjicientur tibi mundi et caro.

40. Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus et cruce Christi signatus.

41. Pone te ergo, sicut bonus et fidelis servus Christi, ad portandam viriliter crucem Domini tui pro te ex amore crucifixi.

42. Præpara te ad toleranda multa adversa et varia incommoda in hac misera vita: quia sic tecum erit, ubicumque fueris: et sic revera invenies, ubicumque latueris.

43. Oportet ita esse: et non est remedium evadendi a tribulatione malorum et dolore, quam ut te patiaris.

44. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse et partem cum eo habere desideras.

45. Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit.

46. Tu vero pone te ad sustinendum tribulationes et reputa eas maximas consolationes, *quia non sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam promerendam* (Rom. 8, 18.), etiamsi solus omnes posses sustinere.

47. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis est et sapit pro Christo: tunc bene tecum esse æstima, quia invenisti paradysum in terra.

48. Quamdiu pati grave tibi est et fugere quæris; tamdiu male habebis, et sequetur te ubique fuga tribulationis.

49. Si ponis te, ad quod esse debes, videlicet ad patiendum et moriendum, fiet cito melius et pacem invenies.

50. Etiam si raptus fueris usque ad tertium cœlum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiendo. *Ego, inquit Jesus, ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.* (Act. 9, 16.)

51. Pati ergo tibi remanet, si Jesum diligere et perpetuo illi servire placet.

52. Utinam dignus esses, aliquid pro nomine Jesu pati; quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi!

53. Nam patientiam omnes recomendant, quamvis pauci tamen pati velint.

54. Merito deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi graviora patiuntur pro mundo.

55. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo vivere incipit.

56. Nemo aptus est ad comprehendendum cœlestia, nisi se submiserit ad portantum pro Christo adversa.

57. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo.

58. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes pro Christo adversa pati, quam multis consolationibus recreari: quia

Christo similior esses, et omnibus Sanctis magis conformior.

59. Non enim stat meritum nostrum et profectus status nostri in multis suavitatibus et consolationibus: sed potius in magnis gravitatibus et tribulationibus perferendis.

60. Si quidem aliquid melius et utilius saluti hominum quam pati fuisset, Christus utique verbo et exemplo ostendisset.

61. Nam et sequentes se discipulos omnesque eum sequi cupientes manifeste ad crucem portandam hortatur et dicit: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me.* (Mt. 16, 24; Lc. 9, 23.)

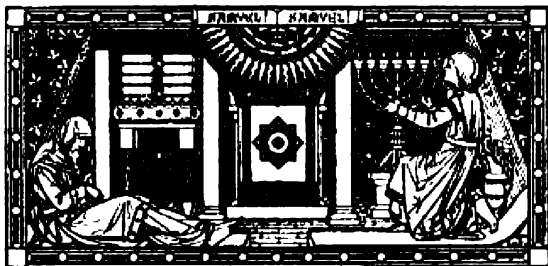
62. Omnibus ergo perlectis et scrutatis, sit ista conclusio finalis: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* (Act. 14, 21.)

Expliciunt admonitiones ad interna trahentes.

Discede a me, seductor pessime!
Lib. III. 6, 22.

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER III.

De interna consolatione.

Caput 1.

De interna Christi locutione ad animam
fidelem.

*Audiam, quid loquatur in me Do-
minus Deus. (Ps. 84, 9.)*

2. Beata anima, quæ Dominum
in se loquentem audit; et de ore ejus
consolationis verbum accipit!

3. Beatæ aures, quæ venas divini
susurri suscipiunt, et de mundi hujus
susurrationibus nihil advertunt!

4. Beatæ plane aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intus auscultant veritatem docentem!

5. Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti!

6. Beati, qui interna penetrant, et ad capienda arcana cœlestia magis ac magis per quotidiana exercitia se student præparare!

7. Beati, qui Deo vacare gestiunt, et ab omni impedimento sæculi se excutiunt!

8. Animadvertite hæc, anima mea, et claude sensualitatis tuæ ostia, ut possis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus.

9. Hæc dicit dilectus tuus: *Salus tua ego sum* (Ps. 34, 3.), pax tua et vita tua.

10. Serva te apud me, et pacem invenies. Dimitte omnia transitoria, quære æterna.

11. Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, si fueris a Creatore deserta?

12. Omnibus ergo abdicatis, Creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

Caput 2.

Quod Veritas intus loquitur sine strepitu verborum.

1. **L**oquere, Domine, quia audit servus tuus. (1. Reg. 3, 10.) *Servus tuus sum ego; da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua.* (Ps. 118, 125.)

2. Inclina cor meum in verba oris tui, fluat ut ros eloquium tuum.

3. Dicebant olim filii Israël ad Moysen: *Loquere tu nobis, et audiemus; non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.* (Exod. 20, 19.)

4. Non sic, Domine, non sic oro, sed magis cum Samuele Propheta humiliter ac desideranter obsecro: *Loquere, Domine, quia audit servus tuus.* (1. Reg. 3, 10.)

5. Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis ex prophetis: sed tu potius loquere, Domine Deus, inspirator et illuminator omnium prophetarum; quia tu solus sine eis potes me perfecte imbuere; illi autem sine te nihil proficient.

6. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt.

7. Pulchriter dicunt; sed, te tacente, cor non accendunt.

8. Litteras tradunt, sed tu sensum aperis. Mystera proferunt, sed tu reseras intellectum signatorum.

9. Mandata edicunt, sed tu juvas ad perficiendum.

10. Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum.

11. Illi foris tantum agunt, sed tu corda instruis et illuminas.

12. Illi exterius rigant, sed tu fœcunditatem donas.

13. Illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

14. Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu, Domine Deus meus, æterna Veritas, ne forte moriar et sine fructu efficiar, si fuero tantum foris admonitus et intus non accensus.

15. Ne sit mihi ad iudicium verbum auditum et non factum, cognitum nec amatum, creditum et non servatum.

16. *Loquere igitur, Domine, quia audit servus tuus; verba enim vitæ æternæ habes.* (Jo. 6, 69.)

17. Loquere mihi ad qualemcumque animæ meæ consolationem et ad totius vitæ meæ emendationem, tibi autem ad laudem et gloriam et perpetuum honorem.

Caput 3.

Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda, et quod multi ea non ponderant.

1. **A**udi, fili, verba mea, verba suadom. **A**vissima, omnem philosophorum et sapientium hujus mundi scientiam excedentia.

2. *Verba mea spiritus et vita sunt* (Jo. 6, 64.), nec humano sensu pensanda.

3. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, et cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda.

4. Et dixi: *Beatus quem tu erudieris,* SERV. *Domine, et de lege tua docueris eum, ut mitiges ei a diebus malis* (Ps. 93, 12. 13.), et non desoletur in terra.

5. Ego, inquit Dominus, docui prodom. phetas ab initio, et usque nunc non cesso omnibus loqui; sed multi ad vocem meam surdi sunt et duri.

6. Plures mundum libentius audiunt quam Deum; facilius sequuntur carnis suæ appetitum, quam Dei beneplacitum.

7. Promittit mundus temporalia et parva, et servitur ei aviditate magna: ego

promitto summa et æterna, et torpescunt mortalium corda.

8. Quis tanta cura mihi in omnibus servit et obedit, sicut mundo et dominis ejus servitur? *Erubescere, Sidon, ait mare* (Is. 23, 4.), et si causam quæris: audi, quare.

9. Pro modica præbenda longa via curritur; pro æterna vita a multis vix pes semel a terra levatur.

10. Vile pretium quæritur; pro uno numismate interdum turpiter litigatur; pro vana re et parva promissione die noctuque fatigari non timetur.

11. Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæstimabili, pro summo honore et gloria interminabili vel ad modicum fatigari pigritatur.

12. Erubescere ergo, serve piger et querulose, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem.

13. Equidem a spe sua nonnunquam frustrantur, sed promissio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

14. Quod promisi, dabo; quod dixi, implebo; si tamen usque in finem fidelis in dilectione mea quis permanserit.

15. Ego remunerator sum omnium bonorum, et fortis probator omnium devotorum.

16. Scribe verba mea in corde tuo, et pertracta diligenter; erunt enim in tempore tentationis valde necessaria.

17. Quod non intelligis, cum legis, cognosces in die visitationis.

18. Dupliciter soleo electos meos visitare: tentatione scilicet et consolatione.

19. Et duas lectiones iis quotidie lego: unam increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa.

20. Qui habet verba mea et spernit ea, habet qui iudicet eum in novissimo die.

Oratio

ad implorandam devotionis gratiam.

21. Domine Deus meus, omnia bona
SERV. mea tu es.

22. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui?

23. Ego sum pauperrimus servulus tuus, et abjectus vermiculus, multo pauperior et contemptibilior, quam scio et dicere audeo.

24. Memento, tamen, Domine, quia nihil sum, nihil habeo, nihilque valeo.

25. Tu solus bonus, justus et sanctus; tu omnia potes, omnia præstas, omnia

imples, solum peccatorem inanem relinquens.

26. *Reminiscere miserationum tuarum* (Ps. 24, 6.), et imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua.

27. Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaverit misericordia et gratia tua?

28. Noli avertere faciem tuam a me; noli visitationem tuam prolongare; noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat *anima mea sicut terra sine aqua tibi.* (Ps. 142, 6.)

29. Domine, *doce me facere voluntatem tuam* (Ps. 142, 10.); doce me coram te digne et humiliter conversari.

30. Quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, et cognovisti, antequam fieret mundus, et antequam natus essem in mundo.

Caput 4.

Quod in veritate et humilitate coram Deo conversandum est.

1. **F**ili, ambula coram me in veritate, et in simplicitate cordis tui quære me semper.

2. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, et veritas liberabit eum a seductoribus et detractio-nibus iniquorum.

3. Si veritas te liberaverit, vere liber eris, et non curabis de vanis hominum verbis.

4. Domine, verum est; sicut dicis, ita SERV. quæso mecum fiat.

5. Veritas tua me doceat, ipsa me cu-stodiat et usque ad salutarem finem con-servet.

6. Ipsa me liberet ab omni affectione mala et inordinata dilectione; et ambulabo tecum in magna cordis libertate.

7. Ego te docebo, ait Veritas, quæ DOM. recta sunt et placita coram me.

8. Cogita peccata tua cum displicentia magna et mœrore, et nunquam reputes, te aliquid esse propter opera bona.

9. Revera peccator es et multis passio-nibus obnoxius et implicatus.

10. Ex te semper ad nihil tendis; cito laberis, cito vinceris, cito turbaris, cito dissolveris.

11. Non habes quidquam, unde possis gloriari, sed multa, unde te debeas vili-ficare; quia multo infirmior es, quam vales comprehendere.

12. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis.

13. Nil grande, nil pretiosum et admirabile, nil reputatione appareat dignum; nil altum, nihil vere laudabile et desiderabile, nisi quod æternum est.

14. Placeat tibi super omnia æterna Veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas.

15. Nil sic timeas, sic vituperes et fugias, sicut vitia et peccata tua, quæ magis displicere debent, quam quælibet rerum damna.

16. Quidam non sincere coram me ambulant, sed quadam curiositate et arrogantia ducti, volunt secreta mea scire et alta Dei intelligere, se et suam salutem negligentes.

17. Hi sæpe in magnas tentationes et peccata propter suam superbiam et curiositatem, me iis adversante, labuntur.

18. Time judicia Dei, expavesce iram Omnipotentis.

19. Noli autem discutere opera Altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, et quam multa bona neglexisti.

20. Quidam solum portant suam devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus et figuris.

21. Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde.

22. Sunt alii, qui intellectu illuminati et affectu purgati ad æterna semper anhelant, de terrenis graviter audiunt, necessitatibus naturæ dolenter inserviunt; et hi sentiunt, quid spiritus Veritatis loquitur in eis.

23. Quia docet eos terrena despiciere et amare cœlestia, mundum negligere, et cœlum tota die ac nocte desiderare.

Caput 5.

De mirabili effectu divini amoris.

1. **B**enedico te, Pater cœlestis, PATER. **S**ERV. **T**er Domini mei Jesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari.

2. *O Pater misericordiarum et Deus totius consolationis* (2. Cor. 1, 3.), gratias tibi, qui me indignum omni consolatione quandoque tua recreas consolatione.

3. Benedico te semper et glorifico cum unigenito Filio tuo et Spiritu Sancto Paraclito in sæcula sæculorum.

4. Eja, Domine Deus, amator sancte meus, cum tu veneris in cor meum, exsultabunt omnia interiora mea.

5. *Tu es gloria mea et exsultatio cordis mei; tu spes mea, et refugium*

meum in die tribulationis meæ. (Ps. 3, 4; 118, 111; 58, 17.)

6. Sed quia adhuc debilis sum in amore et imperfectus in virtute, ideo necesse habeo a te confortari et consolari; propterea visita me sæpius et instrue disciplinis sanctis.

7. Libera me a passionibus malis, et sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis, ut intus sanatus et bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseverandum.

8. Magna res est amor, magnum DOM. omnino bonum, quod solum leve facit omne onerosum, et fert æqualiter omne inæquale.

9. Nam onus sine onere portat, et omne amarum dulce ac sapidum efficit.

10. Amor Jesu nobilis ad magna operanda impellit, et ad desideranda semper perfectiora excitat.

11. Amor vult esse sursum, nec ullis infimis rebus retineri.

12. Amor vult esse liber et ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aspectus; ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat.

13. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucun-

dius, nihil plenius, nec melius in cœlo et in terra: quia amor ex Deo natus est, nec potest nisi in Deo super omnia creata quiescere.

14. Amans volat, currit et lætatur, liber est et non tenetur.

15. Dat omnia pro omnibus et habet omnia in omnibus; quia in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit et procedit.

16. Non respicit ad dona, sed ad donantem se convertit super omnia bona.

17. Amor modum sæpe nescit, sed super omnem modum fervescit.

18. Amor onus non sentit, labores non reputat; plus affectat, quam valet; de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse et licere arbitratur.

19. Valet igitur ad omnia et multa implet et effectui mancipat, ubi non amans deficit et jacet.

20. Amor vigilat et dormiens non dormitat.

21. Fatigatus non lassatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur; sed sicut vivax flamma et ardens facula sursum erumpit, secureque pertransit.

22. Si quis amat, novit, quid hæc vox clamet.

23. Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus, tu totus meus, et ego totus tuus!

Oratio
pro amore Dei.

24. Dilata me in amore, ut discam
SERV. interiori cordis ore degustare, quam suave sit amare, et in amore liquefieri et natare.

25. Tenear amore, vadens supra me, præ nimio fervore et stupore.

26. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum. Deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore.

27. Amem te plus quam me, nec me nisi propter te, et omnes in te, qui vere amant te, sicut jubet lex amoris lucens ex te.

28. Est amor velox, sincerus, pius, DOM. jucundus, et amœnus, fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, et seipsum nunquam quærens.

29. Ubi enim seipsum aliquis quærit, ibi ab amore cadit.

30. Est amor circumspectus, humilis et rectus, non mollis, non levis, nec va-

nis intendens rebus: sobrius, castus, stabilis, quietus et in cunctis sensibus custoditus.

31. Est amor subjectus et obediens praelatis; sibi vilis et despectus, Deo devotus et gratificus, fidens et sperans semper in eo, etiam cum sibi non sapit Deus: quia sine dolore non vivitur in amore.

32. Qui non est paratus omnia pati, et ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari.

33. Oportet amantem omnia dura et amara propter dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

Caput 6.

De probatione veri amatoris.

1. **F**ili, non es adhuc fortis et prudens amator.

2. Quare, Domine?

3. Quia propter modicam contrarietatem deficis a cœptis, et nimis avidè consolationem quæris.

4. Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici.

5. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in adversis displiceo.

6. Prudens amator non tam donum amantis considerat, quam dantis amorem.

7. Affectum potius attendit, quam censum, et infra dilectum omnia data ponit.

8. Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum.

9. Non est ideo totum perditum, si quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis sentis, quam velles.

10. Affectus ille bonus et dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est, et quidam prægustus patriæ cœlestis, super quo non nimium innitendum, quia vadit et venit.

11. Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis et magni meriti.

12. Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ de quacumque materia ingestæ.

13. Forte serva propositum et intentionem rectam ad Deum.

14. Nec est illusio, quod aliquando in excessum subito raperis et statim ad solitas ineptias cordis reverteris.

15. Illas enim invite magis pateris, quam agis; et quamdiu displicent et reniteris, meritum est et non perditio.

16. Scito, quod antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bono et ab omni devoto exercitio evacuare: a Sanctorum scilicet cultu, a pia passionis meæ memoria, a peccatorum utili recordatione, a proprii cordis custodia et a firmo proposito proficiendi in virtute.

17. Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat et horrorem: ut ab oratione revocet et sacra lectione.

18. Displicet sibi humilis confessio, et, si posset, a Communionem cessare faceret.

19. Non credas ei, neque cures illum, licet sæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos.

20. Sibi imputa, cum mala ingerit et immunda. Dicit illi:

21. Vade, immunde spiritus, erubescere, miser, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis.

22. Discede a me, seductor pessime, non habebis in me partem ullam; sed Jesus mecum erit, tamquam bellator fortis, et tu stabis confusus.

23. Malo mori et omnem pœnam subire, quam tibi consentire.

24. Tace et obmutesce, non audiam te amplius, licet plures mihi moliaris molestias.

25. *Dominus illuminatio mea et salus mea, quem timebo?* (Ps. 26, 1.)

26. *Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum.* (Ps. 26, 3.) *Dominus adjutor meus et redemptor meus.* (Ps. 18, 15.)

27. Certa tamquam miles bonus, et si interdum ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea, et multum præcave a vana complacentia et superbia.

28. Propter hoc multi in errorem ducuntur, et in cæcitatem pæne incurabilem quandoque labuntur.

29. Sit tibi in cautelam et perpetuam humilitatem ruina hæc superbiorum de se stulte præsumentium.

Caput 7.

De occultanda gratia sub humilitatis custodia.

1. **F**ili, utilius est tibi et securius, DOM. devotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, nec multum ponderare; sed magis temetipsum despiciere, et tamquam indigno datam timere.

2. Non est huic affectioni tenacius in-hærendum, quæ citius potest mutari in contrarium.

3. Cogita in gratia, quam miser et inops esse soles sine gratia.

4. Nec est in eo tantum spiritualis vitæ profectus, cum consolationis habueris gratiam; sed cum humiliter et ab-negate patienterque tuleris ejus subtractionem: ita, quod tunc ab orationis studio non torpeas: nec reliqua opera tua ex usu facienda omnino dilabi permittas.

5. Sed sicut melius potueris et intellexeris, libenter, quod in te est, facias: nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis, quam sentis, te totaliter negligas.

6. Multi enim sunt, qui, cum non bene eis successerit, statim impatientes fiunt aut desides.

7. Non enim semper est in potestate hominis via ejus; sed Dei est dare et consolari, quando vult et quantum vult et cui vult, sicut sibi placuerit, et non amplius.

8. Quidam incauti propter devotionis gratiam seipsos destruxerunt; quia plus agere voluerunt, quam potuerunt, non pensantes suæ parvitatæ mensuram, sed magis cordis affectum sequentes, quam rationis judicium.

9. Et quia majora præsumpserunt, quam Deo placitum fuit; idcirco gratiam cito perdidērunt.

10. Facti sunt inopes et viles relictī, qui in cœlum posuerunt nidum sibi; ut humiliati et depauperati discant non in alis suis volare; sed sub pennis meis sperare.

11. Qui adhuc novi sunt et imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt et elidi.

12. Quod si suum sentire magis sequi, quam aliis exercitatis credere volunt; erit eis periculosus exitus: si tamen retrahi a proprio conceptu noluerint.

13. Raro sibi ipsis sapientes ab aliis regi humiliter patiuntur.

14. Melius est sapere modicum cum humilitate et parva intelligentia; quam magni scientiarum thesauri cum vana complacentia.

15. Melius est tibi minus habere, quam multum, unde posses superbire.

16. Non satis discrete agit, qui se totum lætitiæ tradit; obliviscens pristinae inopiæ suæ et casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

17. Nec etiam satis virtuose sapit, qui tempore adversitatis et cujusque gravitatis nimis desperate se gerit: et minus

fidenter de me, quam oportet, recogitat ac sentit.

18. Qui tempore pacis nimis securus esse voluerit, sæpe tempore belli nimis dejectus et formidolosus reperietur.

19. Si scires semper humilis et modicus in te permanere, nec non spiritum tuum bene moderari et regere, non incideres tam cito in periculum et offensam.

20. Consilium bonum est, ut fervoris spiritu concepto mediteris, quid futurum sit abscedente lumine.

21. Quod dum contigerit, recogita et denuo lucem posse reverti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

22. Utilior est sæpe talis probatio, quam si semper prospera pro tua haberes voluntate.

23. Nam merita non sunt ex hoc existimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat, vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu.

24. Sed si vera fuerit humilitate fundatus, et divina caritate repletus; si Dei honorem pure et integre semper quærat; si seipsum nihil reputet, et in veritate despiciat; atque ab aliis etiam despici et humiliari magis gaudeat, quam honorari.

Caput 8.

De vili æstimatione sui ipsius in oculis
Dei.

1. *Loquar ad Dominum meum: cum*
SERV. **L** *simpulvis et cinis.* (Gen. 18, 27.)

2. Si me amplius reputavero, ecce tu stas contra me, et dicunt testimonium verum iniquitates meæ: nec possum contradicere.

3. Si autem me vilificavero et ad nihilum redegero: et ab omni propria reputatione defecero, atque, sicut sum, pulverizavero; erit mihi propitia gratia tua et vicina cordi meo lux tua; et omnis æstimatio, quantulacumque minima, in valle nihilitatis meæ submergetur et peribit in æternum.

4. Ibi ostendis me mihi, quid sum, quid fui, et quo deveni: quia nihil sum, et nescivi.

5. Si mihi ipsi relinquer, ecce nihil et tota infirmitas.

6. Si autem subito me respexeris, statim fortis efficior: et novo repleor gaudio.

7. Et mirum valde, quod sic repente sublevor, et tam benigne a te complector: qui proprio pondere semper ad ima feror.

8. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, et in tam multis subveniens necessitatibus; a gravibus quoque custodiens me periculis; et ab innumeris, ut vere dicam, eripiens malis.

9. Me siquidem male amando me peridi; et te solum quærendo et pure amando, me et te pariter inveni: atque ex amore profundius ad nihilum me redegi.

10. Quia tu, o dulcissime, facis mecum supra meritum omne: et supra id quod audeo sperare vel rogare.

11. Benedictus sis, Deus meus; quia licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas et infinita bonitas nunquam cessat benefacere etiam ingratiss et longe a te aversis.

12. Convertete nos ad te, ut simus grati, humiles et devoti: quia salus nostra tu es, virtus et fortitudo nostra.

Caput 9.

Quod omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda.

1. **F**ili, ego debeo esse finis tuus
DOM. supremus et ultimus, si vere desideras esse beatus.

2. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus: sæpius ad seipsum et ad creaturas male incurvatus.

3. Nam si teipsum in aliquo quæris; statim in te deficis et arescis.

4. Omnia ergo ad me principaliter referas: quia ego sum qui omnia dedi.

5. Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia; et ideo ad me, tamquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda.

6. Ex me pusillus et magnus, pauper et dives, tamquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt; et qui mihi sponte et libere deserviunt, gratiam pro gratia accipient.

7. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari: non stabilietur in vero gaudio neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impiedietur et angustiabitur.

8. Nihil ergo tibi de bono adscribere debes: nec alicui homini virtutem attribuas; sed totum da Deo: sine quo nihil habet homo.

9. Ego totum dedi; ego totum rehabere volo: et cum magna districtione gratiarum actiones requiro.

10. Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ vanitas.

11. Et si intraverit cœlestis gratia et vera caritas, non erit aliqua invidia nec contractio cordis: neque privatus amor occupabit.

12. Vincit enim omnia divina caritas: et dilatat omnes animæ vires.

13. Si recte sapis, in me solo gaudebis, in me solo sperabis; quia *nemo bonus, nisi solus Deus* (Lc. 18, 19.): qui est super omnia laudandus, et in omnibus benedicendus.

Caput 10.

Quod spreto mundo dulcè est servire
Deo.

1. **N**unc iterum loquar, Domine, et
SERV. non silebo; dicam in auribus
Dei mei, Domini mei et Regis mei, qui
est in excelso.

2. *O quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te!* (Ps. 30, 20.)

3. Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi servientibus?

4. Vere ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te.

5. In hoc maxime ostendisti mihi dulcedinem caritatis tuæ, quia, cum non

essem, fecisti me: et cum errarem longe a te, reduxisti me, ut servirem tibi: et præcepisti, ut diligam te.

6. O fons amoris perpetui, quid dicam de te?

7. Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui et perii?

8. Fecisti ultra omnem spem misericordiam cum servo tuo; et ultra omne meritum gratiam et amicitiam exhibuisti.

9. Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis sæculo renuntient, et monasticam vitam assumant.

10. Numquid magnum est, ut tibi serviam; cui omnis creatura servire tenetur?

11. Non magnum mihi videri debet servire tibi; sed hoc potius magnum mihi et mirandum apparet, quod tam pauperem et indignum dignari in servum recipere, et dilectis servis tuis adunare.

12. Ecce, omnia tua sunt: quæ habeo, et unde tibi servio.

13. Verumtamen vice versa, tu magis mihi servis, quam ego tibi.

14. Ecce, cœlum et terra, quæ in ministerium hominis creasti, præsto sunt et faciunt quotidie, quæcumque mandasti.

15. Et hoc parum est: quin etiam angelos in ministerium hominis ordinasti.

16. Transcendit autem hæc omnia, quia tu ipse homini servire dignatus es: et te ipsum daturum ei promisisti.

17. Quid dabo tibi pro omnibus istis millibus bonis?

18. Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ!

19. Utinam vel uno die dignum servitium exhibere sufficerem!

20. Vere tu es dignus omni servitio, omni honore et laude æterna.

21. Vere Dominus meus es, et ego pauper servus tuus; qui totis viribus teneor tibi servire: nec unquam in laudibus tuis debeo fastidire.

22. Sic volo, sic desidero; et quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

23. Magnus honor, magna gloria: tibi servire, et omnia propter te contemnere.

24. Habebunt enim gratiam magnam, qui sponte se subjecerint tuæ sanctissimæ servituti.

25. Invenient suavissimam Spiritus Sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem.

26. Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam; et omnem mundanam neglexerint curam.

27. O grata et jucunda Dei servitus, qua homo veraciter efficitur liber et sanctus!

28. O sacer status religiosi famulatus, qui hominem angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem et cunctis fidelibus commendabilem!

29. O amplectendum et semper optandum servitium, quo summum promeretur bonum, et gaudium acquiritur sine fine mansurum!

Caput 11.

Quod desideria cordis examinanda sunt et moderanda.

1. **F**ili, oportet te adhuc multa ad-
DOM. discere, quæ necdum bene didicisti.

2. Quæ sunt hæc, Domine?
SERV.

3. Ut desiderium tuum ponas totaliter
DOM. secundum beneplacitum meum; et tui ipsius amator non sis: sed meæ voluntatis cupidus æmulator.

4. Desideria te sæpe accendunt, et vehementer impellunt; sed considera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.

5. Si ego sum in causa, bene contentus eris, quomòdocumque ordinavero; si autem de proprio quæsitu aliquid latet, ecce, hoc est, quod te impedit et gravat.

6. Cave ergo, ne nimium innitaris super desiderio præconcepto, me non consulto: ne forte postea pœniteat aut displiceat, quod primo placuit, et quasi pro meliore zelasti.

7. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, statim est sequenda; sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

8. Expedit interdum refrenatione uti, etiam in bonis studiis et desideriis: ne per importunitatem mentis distractionem incurras; ne aliis per indisciplineationem scandalum generes; vel etiam per resistantiam aliorum subito turberis et corruas.

9. Interdum vero oportet violentia uti et viriliter appetitui sensitivo contraire; nec advertere, quid velit caro et quid non velit; sed hoc magis satagere, ut subjecta sit etiam nolens spiritui.

10. Et tamdiu castigari debet et cogi servituti subesse, donec parata sit ad omnia; paucisque contentari discat et simplicibus delectari: nec contra aliquod inconueniens mussitare.

Caput 12.

De informatione patientiæ et luctamine
adversus concupiscentias.

1. **SERV.** **D**omine Deus, ut video, patientia est mihi valde necessaria; multa enim in hac vita accidunt contraria.

2. Nam qualitercumque ordinavero de pace mea: non potest esse sine bello et dolore vita mea.

3. Ita est, fili. Sed volo te non talem **DOM.** quærere pacem, quæ tentationibus careat aut contraria non sentiat.

4. Sed tunc etiam æstimare te pacem invenisse, cum fueris variis tribulationibus exercitatus, et in multis contrarietatibus probatus.

5. Si dixeris, te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii?

6. De duobus malis minus est semper eligendum.

7. Ut ergo æterna futura supplicia possis evadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimiter tolerare.

8. An putas, quod homines sæculi huius nihil vel parum patiantur?

9. Nec hoc invenies: etiam si delicatissimos quæsieris.

10. Sed habent, inquis, multas delectationes, et proprias sequuntur voluntates: ideoque parum ponderant suas tribulationes.

11. Esto, ita sit: ut habeant quidquid DOM. voluerint; sed quamdiu putas, durabit?

12. Ecce, *quemadmodum fumus deficient* (Ps. 36, 20.) abundantes in sæculo: et nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum.

13. Sed et cum adhuc vivunt, non sine amaritudine et tædio ac timore in eis quiescunt.

14. Ex eadem namque re, unde sibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt.

15. Juste illis fit, ut, quia inordinate delectationes quærunt et sequuntur, non sine confusione et amaritudine eas expleant.

16. O quam breves, quam falsæ, quam inordinatæ et turpes omnes sunt!

17. Verumtamen præ ebrietate et cæcitate non intelligunt; sed velut muta animalia propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum mortem animæ incurrunt.

18. Tu ergo, *fili, post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere.* (Eccli. 18, 30.) *Delectare in Do-*

mino, et dabit tibi petitiones cordis tui.
(Ps. 36, 4.)

19. Etenim si veraciter vis delectari et abundantius a me consolari; ecce, in contemptu omnium mundanorum et in abscisione omnium infimarum delectationum erit benedictio tua: et copiosa tibi reddetur consolatio.

20. Et quanto te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris; tanto in me suaviores et potentiores consolationes invenies.

21. Sed primo non sine quadam tristitia et labore certaminis ad has pertinges.

22. Obsistet inolita consuetudo: sed meliori consuetudine devincetur.

23. Remurmurabit caro: sed fervore spiritus frenabitur.

24. Instigabit et exacerbabit te serpens antiquus, sed oratione fugabitur: insuper et labore utili aditus ei magnus obstruetur.

Caput 13.

De obedientia humilis subditi ad exemplum Jesu Christi.

1. **F**ili, qui se subtrahere nititur ab
DOM. **F**obedientia, ipse se subtrahit
a gratia; et qui quærit habere privata,
amittit communia.

2. Qui non libenter et sponte suo superiori se subdit; signum est, quod caro sua necdum perfecte sibi obedit, sed sæpe recalcitrat et remurmurat.

3. Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere; si carnem propriam optas subjugare.

4. Citius namque exterior vincitur inimicus: si interior homo non fuerit devastatus.

5. Non est molestior et pejor animæ hostis, quam tu ipse tibi, non bene concordans spiritui.

6. Oportet omnino verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis prævalere adversus carnem et sanguinem.

7. Quia adhuc nimis inordinate te diligis; ideo plene te resignare aliorum voluntati trepidas.

8. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es et nihil, propter Deum te homini subdis; quando ego omnipotens et altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter subjeci?

9. Factus sum omnium humillimus et infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceret.

10. Disce obtemperare, pulvis: disce te humiliare, terra et limus; et sub omnium pedibus incurvare.

11. Disce voluntates tuas frangere; et ad omnem subjectionem te dare.

12. Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere; sed ita subjectum et parvulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint, et sicut lutum platearum conculcare.

13. Quid habes, homo inanis, conqueri?

14. Quid, sordide peccator, potes contradicere exprobrantibus tibi; qui toties Deum offendisti, et infernum multotiens meruisti?

15. Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: ut cognosceres dilectionem meam, et gratus semper beneficiis meis exsisteres: et ut ad veram subjectionem et humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

Caput 14.

De occultis Dei judiciis considerandis, ne extollamur in bonis.

1. **I**ntonas super me judicia tua, **D**OSERV. **I**mine; et timore ac tremore concutis omnia ossa mea; et expavescit anima mea valde.

2. Sto attonitus et considero, quia cœli non sunt mundi in conspectu tuo.

3. Si in angelis repperisti pravitatem, nec tamen pepercisti; quid fiet de me?

4. Ceciderunt stellæ de cœlo; et ego pulvis, quid præsumo?

5. Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: et qui comedebant panem angelorum, vidi siliquis delectari porcorum.

6. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam, Domine, subtrahas.

7. Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas.

8. Nulla juvat fortitudo, si conservare desinas.

9. Nulla segura castitas, si eam non protegas.

10. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sancta vigilantia.

11. Nam relictis mergimur et perimus; visitati vero erigimur et vivimus.

12. Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed ad te accendimur.

13. O quam humiliter et abjecte mihi de me ipso sentiendum est! quam nihili pendendum, si quid boni videar habere!

14. O quam profunde submittere me debeo sub abyssalibus judiciis tuis, Do-

mine, ubi nihil aliud me esse invenio quam nihil, et nihil!

15. O pondus immensum; o pelagus intransnatabile: ubi nihil de me reperio, quam in toto nihil!

16. Ubi est ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

17. Absorpta est omnis gloriatio vana in profunditate judiciorum tuorum super me.

18. Quid est omnis caro in conspectu tuo?

19. *Numquid gloriabitur lutum contra formantem se? (Is. 49, 9.)*

20. Quomodo potest erigi vaniloquio; cujus cor in veritate subjectum est Deo?

21. Non eum totus mundus eriget, quem veritas sibi subjecit: nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit.

22. Nam et ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum sonitu verborum.

23. *Veritas autem Domini manet in æternum. (Ps. 116, 2.)*

Caput 15.

Qualiter standum sit ac dicendum in
omni re desiderabili.

1. **F**ili, sic dicas in omni re: **DOM.** mine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

2. Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

3. Domine, si mihi videris expedire, et utile esse probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum.

4. Sed si mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ saluti prodesse, aufer a me tale desiderium.

5. Non enim omne desiderium est a Spiritu Sancto; etiam si homini videatur rectum et bonum.

6. Difficile est pro vero judicare, utrum spiritus bonus, an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio movearis spiritu.

7. Multi in fine sunt decepti, qui primo bono spiritu videbantur inducti.

8. Igitur semper cum timore Dei et cordis humilitate desiderandum est et petendum, quidquid desiderabile menti occurrit; maximeque cum propria resigna-

tione, mihi totum committendum est, atque dicendum:

9. Domine, tu scis qualiter melius est: fiat hoc vel illud, sicut volueris.

10. Da quod vis, et quantum vis, et quando vis.

11. Fac mecum sicut scis, et sicut tibi magis placuerit: et major honor tuus fuerit.

12. Pone me ubi vis: et libere age mecum in omnibus.

13. In manu tua ego sum: gyra et reversa me per circuitum.

14. En servus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi vivere, sed tibi; utinam digne et perfecte!

Oratio

pro beneplacito Dei perficiendo.

15. **C**oncede mihi, benignissime **JESERV.** **S**u, gratiam tuam; ut mecum sit, et mecum laboret; mecumque usque in finem perseveret.

16. Da mihi hoc semper desiderare et velle, quod tibi magis acceptum est et carius placet.

17. Tua voluntas mea sit: et mea voluntas tuam semper sequatur, et optime ei concordet.

18. Sit mihi unum velle et nolle tecum: nec aliud posse velle aut nolle: nisi quod tu vis et nolis.

19. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt: et propter te amare contemni et nesciri in hoc sæculo.

20. Da mihi super omnia desiderata in te requiescere: et cor meum in te pacificare.

21. Tu vera pax cordis, tu sola requies; extra te dura sunt omnia et inquieta.

22. *In hac pace, in idipsum: hoc est, in te uno summo, æterno bono, dormiam et requiescam. Amen. (Ps. 4, 9.)*

Caput 16.

Quod verum solatium in solo Deo est quærendum.

1. SERV. **Q**uidquid desiderare possum, vel cogitare ad solatium meum, non hic exspecto; sed in posterum.

2. Quod si omnia solatia mundi solus haberem, et omnibus deliciis frui possem, certum est, quod diu durare non possent.

3. Unde non poteris, anima mea, plene consolari, nec perfecte recreari; nisi in

Deo consolatore pauperum ac susceptore humilium.

4. Exspecta modicum, anima mea; exspecta divinum promissum: et habebis abundantiam omnium bonorum in cœlo.

5. Si nimis inordinate ista appetis præsentia, perdes æterna et cœlestia.

6. Sint temporalia in usu: æterna in desiderio.

7. Non potes aliquo bono temporali satiari: quia ad hæc fruenda non es creata.

8. Etiam si omnia creata bona haberes, non posses esse felix et beata; sed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua et felicitas consistit.

9. Non qualis videtur et laudatur a stultis mundi amatoribus; sed qualem expectant boni christifideles, et prægustant interdum spirituales ac mundicordes, quorum conversatio est in cœlis.

10. Vanum est et breve omne humanum solatium.

11. Beatum et verum solatium: quod intus a veritate percipitur.

12. Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Jesum, et dicit ad eum: Adesto mihi, Domine Jesu, in omni loco et tempore.

13. Hæc mihi sit consolatio: libenter velle carere omni humano solatio.

14. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas et justa probatio pro summo solatio.

15. *Non enim in perpetuum irasce-
ris: neque in æternum comminaberis.*
(Ps. 102, 9.)

Caput 17.

Quod omnis sollicitudo in Deo sta-
tuenda sit.

1. **F**ili, sine me tecum agere quod
DOM. volo: ego scio quid expe-
dit tibi.

2. Tu cogitas sicut homo: tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus.

3. Domine, verum est, quod dicis.
SERV. Major est sollicitudo tua pro me:
quam omnis cura, quam ego gerere pos-
sum pro me.

4. Nimis enim casualiter stat, qui non projicit omnem sollicitudinem suam in te.

5. Domine, dummodo voluntas mea recta et firma ad te permaneat; fac de me, quidquid tibi placuerit.

6. Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me feceris.

7. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: et si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris con-

solari, sis benedictus: et si me vis tribulari, sis æque semper benedictus.

8. Fili, sic oportet te stare: si **DOM.** cum desideras ambulare.

9. Ita promptus esse debes ad patientem: sicut ad gaudendum.

10. Ita libenter debes esse inops et pauper: sicut plenus et dives.

11. Domine, libenter patiar pro te, **SERV.** quidquid volueris venire super me.

12. Indifferenter volo de manu tua bonum et malum, dulce et amarum, lætum et triste suscipere: et pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.

13. Custodi me ab omni peccato: et non timebo mortem nec infernum.

14. Dummodo in æternum me non proicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit quidquid venerit tribulationis super me.

Caput 18.

Quod temporales miseris exemplo Christi æquanimiter sunt ferendæ.

1. **F**ili, ego descendi de cælo pro **DOM.** tua salute; suscepi tuas misérias, non necessitate, sed caritate trahente: ut patientiam disceres, et temporales misérias non indignanter ferres.

2. Nam ab hora ortus mei usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

3. Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audivi: confusiones, et opprobria benigne sustinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi: pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

4. Domine, quia tu patiens fuisti in SERV. vita tua, in hoc maxime implendo præceptum Patris tui; dignum est, ut ego misellus peccator secundum voluntatem tuam patienter me sustineam; et donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ pro salute mea portem.

5. Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen jam per gratiam tuam valde meritoria, atque exemplo tuo et sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior et clarior.

6. Sed et multo magis consolatoria quam olim in Lege Veteri fuerat: cum porta cœli clausa persisteret, et obscurior etiam via ad cœlum videbatur: quando tam pauci regnum cœlorum quærere curabant.

7. Sed neque, qui tunc justis erant et salvandi, ante passionem tuam et sacræ mortis debitum, cœleste regnum poterant introire.

8. O quantas tibi gratias teneor referre, quod viam rectam et bonam dignatus es mihi et cunctis fidelibus ad æternum regnum tuum ostendere!

9. Nam vita tua via nostra: et per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra.

10. Nisi tu nos præcessisses et docuisses, quis sequi curaret?

11. Heu, quanti longe retroque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent!

12. Ecce adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis et doctrinis: quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus?

Caput 19.

De tolerantia injuriarum, et quis verus patiens probetur.

1. **DOM.** **Q**uid est, quod loqueris, fili? Cessa conqueri, considerata mea et aliorum Sanctorum passione.

2. *Nondum usque ad sanguinem restitisti.* (Hebr. 12, 4.)

3. Parum est, quod tu pateris, in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter

tribulati, tam multipliciter probati et exercitati.

4. Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere: ut levius feras tua minima.

5. Et si tibi minima non videntur, vide ne et hoc tua faciat impatientia.

6. Sive tamen parva sive magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

7. Quanto melius ad patiendum te disponis, tanto sapientius agis, et amplius promereris: feres quoque levius, animo et usu ad hoc non segniter paratis.

8. Nec dicas: non valeo hæc ab homine tali pati, nec hujusmodi mihi patienda sunt; grave enim intulit damnum et impropere mihi, quæ nunquam cogitaveram; sed ab alio libenter patiar, et sicut patienda videro.

9. Insiens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec a quo coronanda erit: sed magis personas, et offensas sibi illatas perpendit.

10. Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, et a quo sibi placuerit.

11. Verus autem patiens non attendit, a quo homine: utrum a prælato suo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrum a bono et sancto viro, vel a perverso et indigno exerceatur.

12. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque et quotienscumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, et ingens lucrum reputat.

13. Quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

14. Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam.

15. Sine certamine non potes venire ad patientiæ coronam.

16. Si pati non vis, recusas coronari.

17. Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter.

18. Sine labore non tenditur ad requiem: nec sine pugna pervenitur ad victoriam.

19. Fiat, Domine, mihi possibile per SERV. gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam.

20. Tu scis, quod modicum possum pati, et quod cito dejicior levi exurgente adversitate.

21. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis et optabilis; nam pati et vexari pro te, valde salubre est animæ meæ.

Caput 20.

De confessione propriæ infirmitatis, et
hujus vitæ miseriis.

1. **C**onfitebor adversum me inju-
SERV. stitiam meam: confitebor tibi,
Domine, infirmitatem meam.

2. Sæpe parva res est, quæ me dejicit
et contristat.

3. Propono me fortiter acturum; sed
quum modica tentatio venerit, magna
mihi angustia fit.

4. Valde vilis quandoque res est, unde
gravis tentatio provenit.

5. Et dum puto me aliquantulum tu-
tum, cum non sentio; invenio me non-
nunquam pæne devictum ex levi flatu.

6. Vide ergo, Domine, humilitatem me-
am et fragilitatem tibi undique notam.

7. *Miserere et eripe me de luto, ut
non infigar* (Ps. 68, 15.), ne permaneam
dejectus usquequaque.

8. Hoc est, quod me frequenter rever-
berat, et coram te confundit: quod tam
labilis sum et infirmus ad resistendum
passionibus.

9. Etsi non omnino ad consensionem,
tamen mihi etiam molesta et gravis est

earum insectatio, et tædet valde sic quotidie vivere in lite.

10. Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea: quia multo facilius irruunt abominandæ semper phantasæ, quam discedunt.

11. Utinam, fortissime Deus Israël, zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem et dolorem; assistasque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit!

12. Robora me cœlesti fortitudine; ne vetus homo, misera caro spiritui necdum plene subacta, prævaleat dominari: adversus quam certare oportebit, quamdiu spiratur in hac vita miserrima.

13. Heu! qualis est hæc vita, ubi non desunt tribulationes et miseræ: ubi plena laqueis et hostibus sunt omnia!

14. Nam una tribulatione seu tentatione recedente alia accedit; sed et priore adhuc durante conflictu, alii plures superveniunt, et insperate.

15. Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines; tot subjecta calamitatibus et miseriis?

16. Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes et pestes?

17. Et tamen amatur; et delectari in ea a multis quæritur.

18. Reprehenditur frequenter mundus, quod fallax sit et vanus; nec tamen fa-

cile relinquitur: quia concupiscentiæ carnis nimis dominantur.

19. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

20. Trahunt ad amorem mundi *desiderium carnis, desiderium oculorum, et superbia vitæ* (1. Jo. 2, 16.); sed pænæ ac miseræ juste sequentes ea, odium mundi pariunt et tædium.

21. Sed vincit, proh dolor! delectatio prava mentem mundo deditam, et esse sub sensibus delicias reputat: quia Dei suavitatem et internam virtutis amœnitatem nec vidit nec gustavit.

22. Qui autem mundum perfecte contemnunt, et Deo vivere sub sancta disciplina student; isti divinam dulcedinem, veris abrenuntiatoribus promissam, non ignorant: et quam graviter mundus errat et varie fallitur, clarius vident.

Caput 21.

Quod in Deo super omnia bona et dona
requiescendum est.

1. **S**uper omnia, et in omnibus re-
SERV. quiesces, anima mea, in Do-
mino semper: quia ipse Sanctorum æterna
requies.

2. Da mihi, dulcissime et amantissime Jesu, in te super omnem creaturam requiescere.

3. Super omnem salutem et pulchritudinem, super omnem gloriam et honorem; super omnem potentiam et dignitatem, super omnem scientiam et subtilitatem.

4. Super omnes divitias et artes, super omnem lætitiā et exultationem; super omnem famam et laudem, super omnem suavitatem et consolationem.

5. Super omnem spem et promissionem, super omne meritum et desiderium.

6. Super omnia dona et munera, quæ potes dare et infundere, super omne gaudium et jubilationem, quam potest mens capere et sentire:

7. Denique super Angelos et Archangelos, et super omnem exercitum cœli: super omnia visibilia et invisibilia; et super omne, quod tu, Deus meus, non es.

8. Quia tu, Domine Deus meus, super omnia optimus es: tu solus altissimus, tu solus potentissimus; tu solus sufficientissimus et plenissimus; tu solus suavissimus et solatiosissimus.

9. Tu solus pulcherrimus et amantissimus; tu solus nobilissimus et gloriosissimus super omnia: in quo cuncta bona

simul et perfecte sunt, et semper fuerunt, et erunt.

10. Atque ideo minus est et insufficiens, quidquid præter te ipsum mihi donas; aut de te ipso revelas vel promittis, te non viso nec plene adepto.

11. Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat; et omnia dona omnemque creaturam transcendat.

12. O mi dilectissime sponse Jesu Christe, amator purissime, dominator universæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum et pausandum in te?

13. O quando ad plenum dabitur mihi vacare et videre, quam suavis es, Domine Deus meus?

14. Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo non sentiam me: sed te solum, supra omnem sensum et modum: in modo non omnibus noto?

15. Nunc autem frequenter gemo, et infelicitatem meam cum dolore porto.

16. Quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpius conturbant, contristant, et obnubilant; sæpius impediunt et distrahunt, alliciunt et implicent; ne liberum habeam accessum ad te, et ne jucundis fruam amplexibus præsto semper beatis spiritibus.

17. Moveat te suspirium meum, et desolatio multiplex in terra.

18. O Jesu, splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ! apud te est os meum sine voce, et silentium meum loquitur tibi.

19. Usquequo tardat venire Dominus meus?

20. Veniat ad me pauperculum suum: et lætum faciat. Mittat manum suam: et miserum eripiat de omni angustia.

21. Veni, veni; quia sine te nulla erit læta dies aut hora: quia tua lætitia mea, et sine te vacua est mensa mea.

22. Miser sum, et quodammodo incarceratus, et compedibus gravatus: donec luce præsentia tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres.

23. Quærant alii pro te aliud quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna.

24. Non reticebo nec deprecari cessabo; donec gratia tua revertatur, mihi que tu intus loquaris.

25. Ecce adsum. Ecce ego ad te: quia DOM. invocasti me. Lacrimæ tuæ, et desiderium animæ tuæ, humiliatio tua, et contritio cordis inclinaverunt me et adduxerunt ad te.

26. Et dixi: Domine, vocavi te, et deserui. sideravi frui te, paratus omnia respuere propter te.

27. Tu enim prior excitasti me, ut quærerem te.

28. Sis ergo benedictus, Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo, secundum multitudinem misericordiæ tuæ.

29. Quid habet ultra dicere servus tuus coram te: nisi ut humiliet se valde ante te, memor semper propriæ iniquitatis et vilitatis?

30. Non enim est similis tui in cunctis mirabilibus cœli et terræ.

31. Sunt opera tua bona valde; judicia vera: et providentia tua reguntur universa.

32. Laus ergo tibi et gloria, o Patris Sapientia: te laudet et benedicat os meum, anima mea, et cuncta creata simul.

Caput 22.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1. **A**peri, Domine, cor meum in SERVO. lege tua: et in præceptis tuis doce me ambulare.

2. Da mihi intelligere voluntatem tuam; et cum magna reverentia ac diligenti

consideratione beneficia tua, tam in generali, quam in speciali memorari: ut digne tibi ex hinc valeam gratias referre.

3. Verum scio et confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere.

4. Minor ego sum omnibus bonis mihi præstitis; et cum tuam nobilitatem attingendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

5. Omnia, quæ in anima habemus et corpore, et quæcumque exterius vel interius, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia; et te beneficium, pium ac bonum commendant: a quo bona cuncta accepimus.

6. Etsi alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt: et sine te nec minimum potest haberi.

7. Ille, qui majora accepit, non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, nec minori insultare; quia ille major et melior, qui sibi minus adscribit, et in regratiando humilior est atque devotior.

8. Et qui omnibus viliorem se existimat et indigniorem se judicat, aptior est ad percipienda majora.

9. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre neque ditiori invidere.

10. Sed te potius attendere, et tuam bonitatem maxime laudare: quod tam affluenter, tam gratis et libenter, sine personarum acceptione, tua munera largiris.

11. Omnia ex te: et ideo in omnibus es laudandus.

12. Tu scis, quid unicuique donari expediat: et cur iste minus, et ille amplius habeat; non nostrum, sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

13. Unde, Domine, Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere unde exterius et secundum homines laus et gloria apparet.

14. Ita ut considerata quis paupertate et vilitate personæ suæ, non modo gravitatem, aut tristitiam, vel dejectionem inde concipiat; sed potius consolationem, et hilaritatem magnam:

15. Quia tu Deus pauperes et humiles atque huic mundo despectos, tibi elegisti in familiares et domesticos.

16. Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos *principes super omnem terram constituisti.* (Ps. 44, 17.)

17. Fuerunt tamen sine querela conversati in mundo; tam humiles et simplices, sine omni malitia et dolo; ut etiam pati contumelias gauderent pro nomine

tuo (Act. 5, 41.): et quæ mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

18. Nihil ergo amatorem tuum et cognitorem beneficiorum tuorum ita lætificare debet: sicut voluntas tua in eo, et beneplacitum æternæ dispositionis tuæ.

19. De qua tantum contentari debet et consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus.

20. Et ita pacificus et contentus in novissimo, sicut in loco primo; atque ita libenter despicibilis et abjectus, nullius quoque nominis et famæ, sicut ceteris honorabilior et major in mundo.

21. Nam voluntas tua et amor honoris tui omnia excedere debet; et plus eum consolari magisque placere, quam omnia beneficia sibi data vel danda.

Caput 23.

De quatuor magnam importantibus
pacem.

1. **F**ili, nunc docebo te viam pacis
DOM. et veræ libertatis.

2. Fac, Domine, quod dicis: quia hoc
SERV. mihi gratum est audire.

3. Stude, fili, alterius potius facere vo-
DOM. luntatem quam tuam.

4. Elige semper minus, quam plus habere.

5. Quære semper inferiorem locum, et omnibus subesse.

6. Opta semper et ora, ut voluntas Dei integre in te fiat.

7. Ecce talis homo ingreditur fines pacis et quietis.

8. Domine, sermo tuus iste brevis: SERV. multum in se continet perfectionis.

9. Parvus est dictu, sed plenus sensu, et uber in fructu.

10. Nam si posset a me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri.

11. Nam quotiens me impacatum sentio et gravatum: ab hac doctrina me recessisse invenio.

12. Sed tu, qui omnia potes, et animæ profectum semper diligis; adauge majorem gratiam, ut possim tuum complere sermonem, et meam perficere salutem.

Oratio

contra cogitationes malas.

13. **D**omine Deus meus, ne elonge-
SERV. ris a me; Deus meus, in auxilium meum respice (Ps. 70, 12.); quoniam insurrexerunt in me variæ cogita-

tiones et timores magni, affligentes animam meam.

14. Quomodo pertransibo illæsus? quomodo perfringam eas?

15. *Ego, inquit, ante te ibo: et gloriosos terræ humiliabo.* (Is. 45, 2.)
Aperiam januas carceris, et arcana secretorum revelabo tibi.

16. Fac, Domine, ut loqueris: et fugi-
SERV. ant a facie tua omnes iniquæ cogitationes.

17. Hæc spes et unica consolatio mea: ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare et patienter consolationem tuam exspectare.

Oratio
pro illuminatione mentis.

18. **C**larifica me, Jesu bone, claritate interni luminis: et educa de habitaculo cordis mei tenebras universas.

19. Cohibe evagationes multas: et vim facientes elide tentationes.

20. Pugna fortiter pro me, et expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas; ut *fiat pax in virtute tua* (Ps. 121, 7.): et abundantia laudis tuæ

resonet in aula sancta, hoc est in conscientia pura.

21. Impera ventis et tempestatibus; dic mari: quiesce; et aquiloni: ne flaveris, et erit tranquillitas magna.

22. *Emitte lucem tuam, et veritatem* (Ps. 42, 3.), ut luceant super terram; quia terra sum inanis et vacua, donec illumines me.

23. Effunde gratiam desuper: perfunde cor meum rore cœlesti: ministra devotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum et optimum.

24. Eleva mentem pressam mole peccatorum, et ad cœlestia totum desiderium meum suspende: ut gustata suavitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

25. Rape me et eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenarie quietare et consolari.

26. Junge me tibi inseparabili dilectionis vinculo; quoniam tu solus sufficis amanti, et absque te frivola sunt universa.

Caput 24.

De evitacione curiosæ inquisitionis super alterius vita.

1. **F**ili, noli esse curiosus, nec vadam. **F**ugas gerere sollicitudines.

2. *Quid hoc vel illud ad te? tu me sequere.* (Jo. 21, 22.)

3. Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis; aut iste sic et sic agit vel loquitur?

4. Tu non indiges respondere pro aliis; sed pro teipso rationem reddes. Quid ergo te implicas?

5. Ecce ego omnes cognosco et cuncta, quæ sub sole fiunt, video; et scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, et ad quem finem tendat ejus intentio.

6. Mihi igitur omnia committenda sunt, tu vero serva te in bona pace; et dimitte agitantem agitare, quantum voluerit.

7. Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit; quia me fallere non potest.

8. Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione.

9. Ista enim generant distractiones, et magnas in corde obscuritates.

10. Libenter loquerer tibi verbum meum, et abscondita revelarem; si adventum meum diligenter observares, et ostium cordis mihi aperires.

11. Esto providus, et vigila in orationibus: et *humilia te in omnibus.* (Eccli. 3, 20.)

Caput 25.

In quibus firma pax cordis et verus profectus consistit.

1. **F**ili, ego locutus sum: *Pacem*
DOM. *relinquo vobis: pacem meam*
do vobis, non quomodo mundus dat,
ego do vobis. (Jo. 14, 27.)

2. Pacem omnes desiderant; sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

3. Pax mea cum humilibus et mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia.

4. Si me audieris et vocem meam secutus fueris, poteris multa pace frui.

5. **S**ERV. Quid igitur faciam?

6. In omni re attende tibi, quid facias et quid dicas: et omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi

soli placeas et extra me nihil cupias vel quæras.

7. Sed et de aliorum dictis vel factis nil temere iudices: nec cum rebus tibi non commissis te implices; et poterit fieri, ut parum vel raro turberis.

8. Nunquam autem sentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis molestiam: non est præsentis temporis, sed status æternæ quietis.

9. Non ergo æstimes te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravitatem; nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris adversarium; nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum.

10. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter dilectum æstimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine.

11. Quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis; nec in istis consistit profectus et perfectio hominis.

12.

SERV. In quo ergo, Domine?

13. In offerendo te ex toto corde tuo DOM. voluntati divinæ: non quærendo quæ tua sunt, nec in parvo nec in magno, nec in tempore nec in æternitate.

14. Ita ut una æquali facie in gratiarum actione permaneas, inter prospera

et contraria: omnia æqua lance pensando.

15. Si fueris tam fortis et longanimus in spe, ut subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris.

16. Nec te justificaveris, quasi hæc tantaque pati non deberes: sed me in omnibus dispositionibus justificaveris et sanctum laudaveris.

17. Tunc in vera et recta via pacis ambulas: et spes indubitata erit, quod rursus in júbilo faciem meam sis visurus.

18. Quod si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito quod tunc abundantia pacis perfrueris, secundum possibilitatem tui incolatus.

Caput 26.

De eminentia liberæ mentis, quam simplex oratio magis meretur quam lectio.

1. **D**omine, hoc opus est perfecti SERV. viri: nunquam ab intentione cœlestium animum relaxare, et inter multas curas quasi sine cura transire; non more torpentis, sed prærogativa quadam liberæ mentis: nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. Obsecro te, piissime Deus meus, præserva me a curis hujus vitæ, ne nimis implicer; a multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animæ obstaculis, ne molestiis fractus dejiciar.

3. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana; sed ab his miseriis, quæ animam servi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant et retardant; ne in libertatem spiritus, quoties libuerit, valeat introire.

4. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnalem, ab æternorum amore me abstrahentem: et ad se intuitu cujusdam boni delectabilis præsentis male allicientem.

5. Non me vincat, Deus meus, non vincat caro et sanguis; non me decipiat mundus et brevis gloria ejus; non me supplantet diabolus et astutia illius.

6. Da mihi fortitudinem resistendi; patientiam tolerandi; constantiam perseve-
randi.

7. Da pro omnibus mundi consolationibus suavissimam spiritus tui unctionem; et pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

8. Ecce cibus, potus, vestis, ac cetera utensilia ad corporis sustentaculum pertinentia, ferventi spiritui sunt onerosa.

9. Tribue talibus fomentis temperate uti: non desiderio nimio implicari.

10. Abjicere omnia non licet, quia natura sustentanda est; requirere autem superflua, et quæ magis delectant, lex sancta prohibet; nam alias caro adversus spiritum insolesceret.

11. Inter hæc, quæso, manus tua me regat et doceat, ne quid nimium fiat.

Caput 27.

Quod privatus amor a summo bono maxime retardat.

1. **F**ili, oportet te dare totum pro DOM. toto, et nihil tui ipsius esse.

2. Scito, quod amor tui ipsius magis nocet tibi, quam aliqua res mundi.

3. Secundum amorem et affectum, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret.

4. Si fuerit amor tuus purus, simplex et bene ordinatus, eris sine captivitate rerum.

5. Noli concupiscere, quod non licet habere; noli habere, quod te potest impedire et libertate interiori privare.

6. Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committas cum omnibus, quæ desiderare potes vel habere.

7. Quare vano mœrore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris?

8.-Sta ad beneplacitum meum: et nulum patieris detrimentum.

9. Si quæris hoc vel illud, et volueris esse ibi vel ibi, propter tuum commodum et proprium beneplacitum magis habendum; nunquam eris in quietudine, nec liber a sollicitudine; quia in omni re reperietur aliquis defectus, et in omni loco erit, qui adversetur.

10. Juvat igitur non quælibet res adæpta, vel multiplicata exterius: sed potius contempta et decisa ex corde radicitus.

11. Quod non tantum de censu æris et divitiarum intelligas; sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio: quæ omnia transeunt cum mundo.

12. Munit parum locus, si deest spiritus fervoris.

13. Nec diu stabit pax illa quæsita forinsecus, si vacat a vero fundamento status cordis; hoc est: nisi steteris in me, permutare te potes, sed non meliorare.

14. Nam occasione orta et accepta, invenies quod fugisti et amplius.

Oratio

pro purgatione cordis et cœlesti sapientia.

15. **C**onfirma me, Deus, per gratiam Sancti Spiritus.

16. Da virtutem corroborari in interiori homine, et cor meum ab omni inutili sollicitudine et angore evacuare; nec variis desideriis trahi cujuscumque rei vilis aut pretiosæ: sed omnia inspicere sicut transeuntia et me pariter cum illis transiturum.

17. Quia nihil permanens sub sole: ubi *omnia vanitas et afflictio spiritus.* (Eccli. 1, 14.)

18. O quam sapiens, qui ita considerat!

19. Da mihi, Domine, cœlestem sapientiam, ut discam te super omnia quærere et invenire; super omnia sapere et diligere: et cetera secundum ordinem sapientiæ tuæ, prout sunt, intelligere.

20. Da prudenter declinare blandientem, et patienter ferre adversantem.

21. Quia hæc magna sapientia, non moveri omni vento verborum, nec aures male blandienti præbere sirenæ: sic enim incepta pergitur via secure.

Caput 28.

Contra linguas obtrectatorum.

1. **F**ili, non ægre feras, si quidam
DOM. de te male senserint, et dixerint, quod non libenter audias.

2. Tu deteriora de teipso sentire debes: et neminem infirmiore te credere.

3. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba.

4. Est non parva prudentia: silere in tempore malo et introrsus ad me converti, nec humano iudicio disturbari.

5. Non sit pax tua in ore hominum: sive enim bene sive male interpretati fuerint, non es ideo alter homo.

6. Ubi est vera pax et vera gloria? Nonne in me?

7. Et qui non appetit hominibus placere nec timet displicere, multa perfruetur pace.

8. Ex inordinato amore et vano timore oritur omnis inquietudo cordis et distractio sensuum.

Caput 29.

Qualiter instante tribulatione Deus invocandus est et benedicendus.

1. *Sit nomen tuum, Domine, beneserv.* *S* dictum in sæcula (Tob. 3, 23.): quia voluisti hanc tentationem et tribulationem venire super me.

2. Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere: ut me adjuves et in bonum mihi convertas.

3. Domine, modo sum in tribulatione, et non est cordi meo bene; sed multum vexor a præsentī passione.

4. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. *Salvifica me ex hora hac.* (Jo. 12, 27.)

5. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cum fuero valide humiliatus et per te liberatus.

6. *Complaceat tibi, Domine, ut eruas me* (Ps. 39, 14.); nam ego pauper quid agere possum, et quo ibo sine te?

7. Da patientiam, Domine, etiam hac vice; adjuva me, Deus meus, et non timebo, quantumcumque gravatus fuero.

8. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, *fiat voluntas tua.* (Mt. 26, 42.) Ego bene merui tribulari et gravari.

9. Oportet utique, ut sustineam; et utinam patienter: donec transeat tempestas, et melius fiat!

10. Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem a me auferre, et ejus impetum mitigare, ne penitus succumbam; quemadmodum et prius sæpius egisti mecum, *Deus meus, misericordia mea.* (Ps. 58, 18.)

11. Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior est *hæc mutatio dexteræ Excelsi.* (Ps. 76, 11.)

Caput 30.

De divino petendo auxilio, et confidentia recuperandæ gratiæ.

1. **F**ili, ego *Dominus confortans in DOM. die tribulationis.* (Nah. 1, 7.)

2. Venias ad me, cum tibi non fuerit bene.

3. Hoc est, quod maxime consolationem impedit cœlestem, quia tardius te convertis ad orationem.

4. Nam antequam me intente roges, multa interim solatia quæris, et recreas te in externis.

5. Ideoque fit, ut parum omnia prosint, donec advertas quia ego sum, qui eruo

sperantes in me: nec est extra me valens auxilium; neque utile consilium: sed neque durabile remedium.

6. Sed jam resumpto spiritu post tempestatem reconvalesce in luce miserationum mearum; quia prope sum (dicit Dominus) ut restaurem universa, non solum integre, sed et abundanter ac cumulate.

7. Numquid mihi quidquam est difficile? aut ero similis dicenti, et non facienti?

8. Ubi est fides tua? Sta firmiter, et perseveranter.

9. Esto longanimis, et vir fortis; veniet tibi consolatio in tempore suo.

10. Exspecta me, exspecta; veniam et curabo te.

11. Tentatio est, quæ te vexat: et formido vana, quæ te exterret.

12. Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? *Sufficiat diei malitia sua.* (Mt. 6, 34.)

13. Vanum est et inutile, de futuris conturbari vel gratulari: quæ forte nunquam evenient.

14. Sed humanum est, hujusmodi imaginationibus illudi; et parvi adhuc animi signum: tam leviter trahi ad suggestionem inimici.

15. Ipse enim non curat, utrum veris an falsis illudat et decipiat; utrum præsentium amore, aut futurorum formidine prosternat.

16. Non ergo turbetur cor tuum: neque formidet.

17. Crede in me: et in misericordia mea habeto fiduciam.

18. Quando tu putas te elongatum a me, sæpe sum propinquior.

19. Quando tu æstimas pæne totum perditum: tunc sæpe majus merendi instat lucrum.

20. Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium.

21. Non debes judicare secundum præsens sentire; nec sic gravitati alicui undecumque venienti inhærere et accipere: tamquam omnis spes sit ablata emergendi.

22. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem, vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum cœlorum.

23. Et hoc sine dubio magis expedit tibi et ceteris servis meis, ut exercitemini adversis: quam si cuncta ad libitum haberetis.

24. Ego novi cogitationes absconditas: quia multum expedit pro salute tua, ut

interdum sine sapore relinquaris; ne forte eleveris in bono successu, et tibi ipsi placere velis in eo, quod non es.

25. Quod dedi, auferre possum et restituere, cum mihi placuerit.

26. Cum dedero, meum est: cum retraxero, tuum non tuli; quia meum est *omne datum bonum, et omne donum perfectum.* (Jac. 1, 17.)

27. Si tibi admisero gravitatem aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego cito sublevare possum, et omne onus in gaudium transmutare.

28. Verumtamen justus sum, et commendabilis multum, cum sic facio tecum.

29. Si recte sapis et in veritate aspicias, nunquam debes propter adversa tam dejecte contristari; sed magis gaudere et gratias agere.

30. Immo hoc unicum reputare gaudium: quod affligens te doloribus, non parco tibi.

31. *Sicut dilexit me Pater, et ego vos diligo* (Jo. 15, 9.), dixi dilectis discipulis meis.

32. Quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina; non ad honores, sed ad despectiones; non ad otium, sed ad labores; non ad re-

quiem, sed ad afferendum fructum multum in patientia.

33. Horum memento, fili mi, verborum.

Caput 31.

De neglectu omnis creaturæ, ut Creator possit inveniri.

1. **SERV.** **D**omine, bene indigeo adhuc majori gratia, si debeam illuc pervenire: ubi me nemo poterit nec ulla creatura impedire.

2. Nam quamdiu res aliqua me retinet, non possum libere ad te volare.

3. Cupiebat libere volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ; et volabo, et requiescam?* (Ps. 54, 7.)

4. Quid simplici oculo quietius? Et quid liberius nil desiderante in terris?

5. Oportet igitur omnem supertransire creaturam, et seipsum perfecte deserere: ac in excessu mentis stare et videre, te omnium conditorem cum creaturis nil simile habere.

6. Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit libere intendere divinis.

7. Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi: quia pauci sciunt se a perituris et creaturis ad plenum sequestrari.

8. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet, et supra semetipsam rapiat.

9. Et nisi homo sit in spiritu elevatus et ab omnibus creaturis liberatus ac Deo totus unitus; quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis.

10. Diu parvus erit et infra jacebit: qui aliquid magnum æstimat nisi solum unum immensum, æternum bonum.

11. Et quidquid Deus non est: nihil est, et pro nihilo computari debet.

12. Est magna differentia, sapientia illuminati et devoti viri: et scientia litterati atque studiosi clerici.

13. Multo nobilior est illa doctrina, quæ desursum ex divina influenza manat: quam quæ laboriose humano acquiritur ingenio.

14. Plures reperiuntur contemplationem desiderare; sed quæ ad eam requiruntur, non student exercere.

15. Est magnum impedimentum, quia in signis et sensibilibus rebus statur: et parum de perfecta mortificatione habetur.

16. Nescio quid est, quo spiritu ducimur, et quid prætendimus, qui spirituales dici videmur; quod tantum laborem, et ampliorem sollicitudinem pro transitoriis

et vilibus rebus agimus; et de interioribus nostris vix, raro plene recollectis sensibus, cogitamus.

17. Proh dolor! statim post modicam recollectionem foras erumpimus: nec opera nostra districta examinatione trutinamus.

18. Ubi jacent affectus nostri, non attendimus: et quam impura sint omnia, non deploramus.

19. *Omnis quippe caro corruerat vitam suam* (Gen. 6, 12.): et ideo sequebatur diluvium magnum.

20. Cum ergo interior affectus noster multum corruptus sit; necesse est, ut actio sequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur.

21. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

22. Quantum quis fecerit, quæritur: sed ex quanta virtute agit, non tam studiose pensatur.

23. Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, investigatur: quam pauper sit spiritu, quam patiens et mitis, quam devotus et internus, a multis tacetur.

24. Natura exteriora hominis respicit: gratia ad interiora se convertit.

25. Illa frequenter fallitur: ista in Deo sperat, ut non decipiatur.

Caput 32.

De abnegatione sui et abdicatione omnis cupiditatis.

1. **F**ili, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges te ipsum.

2. Compediti sunt omnes proprietarii et sui ipsius amatores, cupidi, curiosi, gyrovagi, quærentes semper mollia, non quæ Jesu Christi: sed hoc sæpe fingentes et componentes, quod non stabit.

3. Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum.

4. Tene breve, et consummatum verbum: dimitte omnia, et invenies omnia; relinque cupidinem, et reperies requiem.

5. Hoc mente pertracta; et cum impleveris, intelliges omnia.

6. Domine, hoc non est opus unius diei, nec ludus parvulorum; immo in hoc brevi includitur omnis perfectio religiosorum.

7. Fili, non debes averti, nec statim dejici, audita via perfectorum; sed magis ad sublimiora provocari, et ad minus ad hæc ex desiderio suspirare.

8. Utinam sic tecum esset, et ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non

esses: sed ad nutum meum pure stares et ejus, quem tibi proposui, patris! Tunc mihi valde placeres: et tota vita tua in gaudio et pace transiret.

9. Adhuc multa habes ad relinquendum; quæ nisi mihi ex integro resignaveris, non acquires quod postulas.

10. *Suadeo tibi emere a me aurum ignitum, ut locuples fias* (Apoc. 3, 18.), id est cœlestem sapientiam omnia infima conculcantem.

11. Postpone terrenam sapientiam: omnem humanam et propriam complacentiam.

12. Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis et altis in rebus humanis.

13. Nam valde vilis et parva ac pæne oblivioni tradita videtur vera cœlestis sapientia; non sapiens alta de se, nec magnificari quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant, sed vita longe dissentiant.

14. Ipsa tamen est pretiosa margarita a multis abscondita

Caput 33.

De instabilitate cordis, et de intentione finali ad Deum habenda.

1. **F**ili, noli credere affectui tuo, DOM. qui nunc est: cito mutabitur in aliud.

2. Quamdiu vixeris, mutabilitati subiectus es, etiam nolens; ut modo lætus, modo tristis; modo pacatus, modo turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc studiosus, nunc acediosus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

3. Sed stat super hæc mutabilia sapiens et bene doctus in spiritu; non attendens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis; sed ut tota intentio mentis ejus ad debitum et optatum proficiat finem.

4. Nam sic poterit unus et idem inconcussusque permanere: simplici intentionis oculo per tot varios eventus ad me inprætermisse directo.

5. Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto constantius inter diversas itur procellas.

6. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis; respicitur enim cito in aliquod delectabile, quod occurrit.

7. Nam et raro totus liber quis invenitur a nævo propriæ exquisitionis.

8. Sic Judæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham et Mariam: *non propter Jesum tantum, sed et ut Lazarum viderent.* (Jo. 12, 9.)

9. Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex et rectus: atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

Caput 34.

Quod amanti sapit Deus super omnia
et in omnibus.

1. **E**cce Deus meus, et omnia.
SERV. (*S. Franciscus Ser.*) Quid volo amplius; et quid felicius desiderare possum?

2. O sapidum et dulce verbum! sed amanti Verbum, non mundum nec ea, quæ in mundo sunt.

3. Deus meus, et omnia. Intelligenti satis dictum est: et sæpe repetere jucundum est amanti.

4. Te siquidem præsentem jucunda sunt omnia: te autem absente fastidiunt cuncta.

5. Tu facis cor tranquillum et pacem magnam lætitiâque festivam.

6. Tu facis bene sentire de omnibus, et in omnibus te laudare; nec potest aliquid sine te diu placere.

7. Sed si debet gratum esse et bene sapere, oportet gratiam tuam adesse, et condimento tuæ sapientiæ condiri.

8. Cui tu sapis, quid ei recte non sapiet?

9. Et cui tu non sapis, quid ei ad jucunditatem esse poterit?

10. Sed deficiunt in sapientia tua mundi sapientes et qui carnem sapiunt; quia ibi plurima vanitas, et hic mors invenitur.

11. Qui autem te per contemptum mundanorum et carnis mortificationem sequuntur, vere sapientes esse cognoscuntur; quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur.

12. Istis sapit Deus; et quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris.

13. Dissimilis tamen, et multum dissimilis sapor Creatoris et creaturæ: æternitatis et temporis: lucis increatæ et lucis illuminatæ.

14. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina: fulgura coruscationem de sublimi penetrantem omnia cordis mei intima!

15. Purifica, lætifica, clarifica, et vivifica spiritum meum cum suis potentiis: ad inhærendum tibi jubilosis excessibus.

16. O quando veniet hæc beata et desiderabilis hora: ut tua me saties præsentia, et sis mihi omnia in omnibus!

17. Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

18. Adhuc, proh dolor! vivit in me vetus homo: non est totus crucifixus, non est perfecte mortuus.

19. Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum, bella movet intestina: nec regnum animæ patitur esse quietum.

20. Sed tu, *qui dominaris potestati maris, et motum fluctuum ejus mitigas, exsurge, adjuva me.* (Ps. 88, 10.; 43, 26.)

21. *Dissipa gentes, quæ bella volunt; contere eas in virtute tua.* (Ps. 67, 31.; 58, 12.)

22. Ostende, quæso, magnalia tua; et glorificetur dextera tua; quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te, Domine Deus meus.

Caput 35.

Quod non est securitas a tentatione in hac vita.

1. **F**ili, nunquam securus es in hac DOM. vita: sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria.

2. Inter hostes versaris: et a dextris et a sinistris impugnaris.

3. Si ergo non uteris undique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere.

4. Insuper, si non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me: non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertinere beatorum.

5. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire: et potenti manu uti adversus objecta.

6. Nam *vincenti datur manna* (Apoc. 2, 17.); et torpenti relinquitur multa miseria.

7. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem?

8. Non ponas te ad multam requiem: sed ad magnam patientiam.

9. Quære veram pacem non in terris, sed in cœlis; non in hominibus, nec in ceteris creaturis: sed in Deo solo.

10. Pro amore Dei debes omnia libenter subire, labores scilicet et dolores; tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones et despectiones.

11. Hæc juvant ad virtutem; hæc probant Christi tyronem: hæc fabricant cœlestem coronam.

12. Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore: et infinitam gloriam pro transitoria confusione.

13. Putas tu, quod semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales?

14. Sancti mei non semper habuerunt tales; sed multas gravitates et tentationes varias, magnasque desolationes.

15. Sed patienter sustinuerunt se in omnibus; et magis confisi sunt Deo, quam sibi: scientes quia *non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam.* (Rom. 8, 18.)

16. Vis tu statim habere, quod multi post multas lacrimas et magnos labores vix obtinuerunt?

17. *Exspecta Dominum, viriliter age* (Ps. 26, 14.), et confortare; noli diffidere, noli discedere; sed corpus et animam expone constanter pro gloria Dei.

18. Ego reddam plenissime; ego tecum ero in omni tribulatione.

Caput 36.

Contra vana hominum judicia.

1. **F**ili, jacta cor tuum firmiter in DOM. Domino, et humanum ne metuas judicium: ubi te conscientia pium reddit et insontem.

2. Bonum est et beatum taliter pati; nec hoc erit grave humili cordi, et Deo magis quam sibi ipsi confidenti.

3. Multi multa loquuntur: et ideo parva fides est adhibenda.

4. Sed et omnibus satis esse, non est possibile.

5. Etsi Paulus omnibus studuit in Domino placere, et omnibus omnia factus est (1. Cor. 9, 22.): tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die judicatus fuit. (1. Cor. 4, 3.)

6. Egit satis pro aliorum ædificatione et salute, quantum in se erat et poterat: sed ne ab aliis aliquando judicaretur vel non despiceretur, cohibere non potuit.

7. Ideo totum Deo commisit, qui totum noverat: et patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium atque prohibitu suo quæque jactantium, se defendit.

8. Respondit tamen interdum: ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

9. Quis tu, ut timeas a mortali homine? Hodie est: et cras non comparet.

10. Deum time: et hominum terrores non expavesces.

11. Quid potest aliquis in te verbis aut injuriis? Sibi potius nocet quam tibi; nec poterit judicium Dei effugere, quicumque est ille.

12. Tu habe Deum præ oculis: et noli contendere verbis querulosis.

13. Quod si ad præsens tu videris succumbere, et confusionem pati, quam non meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.

14. Sed ad me potius respice in cœlum, qui potens sum eripere ab omni confusione et injuria: et unicuique reddere secundum opera sua.

Caput 37.

De pura et integra resignatione sui ad
obtinendam cordis libertatem.

1. **F**ili, relinque te: et invenies me.
DOM. 2. Sta sine electione et omni
proprieta: et lucraberis semper.

3. Nam et adjicietur tibi amplior gratia: statim ut te resignaveris, nec resumpseris.

4. Domine, quotiens me resignabo, et SERV. in quibus me relinquam?

5. Semper et omni hora: sicut in DOM. parvo sic et in magno.

6. Nihil excipio: sed in omnibus te nudatum inveniri volo.

7. Alioquin quomodo poteris esse meus et ego tuus; nisi fueris ab omni propria voluntate intus et foris spoliatus?

8. Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis: et quanto plenius et sincerius, tanto mihi plus placebis, et amplius lucraberis.

9. Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione; non enim plene Deo confidunt: ideo sibi providere satagunt.

10. Quidam etiam primo totum offerunt; sed postea tentatione pulsati ad propria redeunt: ideo minime in virtute proficiunt.

11. Hi ad veram puri cordis libertatem et jucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent, nisi integra resignatione et quotidiana sui immolatione prius facta: sine qua non stat nec stabit unio fruitiva.

12. Dixi tibi sæpissime, et nunc iterum dico: relinque te, resigna te: et frue-
ris magna interna pace.

13. Da totum pro toto: nil exquire, nil repete:

14. Sta pure et inhæsitanter in me: et habebis me.

15. Eris liber in corde: et tenebræ non conculcabunt te.

16. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera: ut ab omni proprietate possis expoliari, et nudus nudum Jesum sequi; tibi mori, et mihi æternaliter vivere.

17. Tunc deficient omnes vanæ phantasie: conturbationes iniquæ, et curæ superfluæ.

18. Tunc etiam recedet immoderatus timor: et inordinatus amor morietur.

Caput 38.

De bono regimine in externis, et recursum ad Deum in periculis.

1. **F**ili, ad istud diligenter tendere DOM. debes, ut in omni loco et actione seu occupatione externa, sis intimus liber et tui ipsius potens; et sint omnia sub te, et non sub eis.

2. Ut sis dominus actionum tuarum et rector; non servus nec emptitius.

3. Sed magis exemptus verusque Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei:

4. Qui stant super præsentia, et speculantur æterna:

5. Qui transitoria sinistro intuentur oculo, et dextro cœlestia:

6. Quos temporalia non trahunt ad inhærendum; sed trahunt ipsi magis ea ad bene serviendum, prout ordinata sunt a Deo, et instituta a summo Opifice: qui nil inordinatum in sua reliquit creatura.

7. Si etiam in omni eventu stas non in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa vel audita; sed mox in qualibet causa intras cum Moyse in tabernaculum ad consulendum Dominum: audies nonnunquam divinum responsum, et redies instructus de multis præsentibus et futuris.

8. Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum pro dubiis et quæstionibus solvendis; fugitque ad orationis adiutorium, pro periculis et improbitatibus hominum sublevandis.

9. Sic et tu confugere debes in cordis tui secretarium: divinum intentius implorando suffragium.

10. Propterea namque Josue et filii Israël a Gabaonitis leguntur decepti, quia os Domini prius non interrogaverunt: sed nimium creduli dulcibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

Caput 39.

Quod homo non sit importunus in negotiis.

1. **F**ili, committe mihi semper caudam tuam; ego bene disponam in tempore suo.

2. Exspecta ordinationem meam: et senties inde profectum.

3. Domine, satis libenter tibi omnes res committo: quia parum potest cogitatio mea proficere.

4. Utinam non multum adhærerem futuris eventibus: sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

5. Fili, sæpe homo rem aliquam vehementer agitatur, quam desiderat; sed cum ad eam pervenerit, aliter sentire incipit: quia affectiones circa idem non sunt durabiles, sed magis de uno ad aliud impellunt.

6. Non est ergo minimum, etiam in minimis seipsum relinquere.

7. Verus profectus hominis est abnegatio sui ipsius: et homo abnegatus valde liber est et securus.

8. Sed antiquus hostis, omnibus bonis adversans, a tentatione non cessat: sed die noctuque graves molitur insidias: si

forte in laqueum deceptionis possit præcipitare incautum.

9. *Vigilate, et orate, dicit Dominus, ut non intretis in tentationem.* (Mt. 26, 41.)

Caput 40.

Quod homo nihil boni ex se habet, et de nullo gloriari potest.

1. **SERV.** **D**omine, quid est homo, quod memor es ejus? aut filius hominis, quia visitas eum? (Ps. 8, 5.)

2. Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

3. Domine, quid possum conqueri, si me deseris? aut quid juste obtendere possum, si quod peto, non feceris?

4. Certe hoc in veritate cogitare possum et dicere: Domine, nihil sum, nihil possum: nihil boni ex me habeo; sed in omnibus deficio, et ad nihil semper tendo.

5. Et nisi a te fuero adjutus et interiorius informatus: totus efficior tepidus et dissolutus.

6. Tu autem, Domine, semper idem ipse es, et permanes in æternum semper bonus, justus et sanctus; bene, juste ac sancte agens omnia, et disponens in sapientia.

7. Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quam ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans; quia septem tempora mutantur super me.

8. Verumtamen cito melius fit, cum tibi placuerit et manum porrexeris adjutricem; quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari et in tantum confirmare, ut vultus meus amplius in diversa non mutetur: sed in te uno cor meum convertatur et quiescat.

9. Unde si bene scirem omnem humanam consolationem abjicere, sive propter devotionem adipiscendam, sive propter necessitatem, qua compellor te quærere, quia non est homo, qui me consoletur: tunc possem merito de gratia tua sperare, de dono novæ consolationis exsultare.

10. Gratias tibi, unde totum venit, quotiescumque mihi bene succedit.

11. Ego autem *vanitas et nihilum ante te* (Ps. 38, 6.): inconstans homo et infirmus.

12. Unde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari?

13. Numquid de nihilo? Et hoc vanissimum est.

14. Vere inanis gloria mala pestis, vanitas maxima: quia a vera trahit gloria, et cœlesti spoliat gratia.

15. Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

16. Est autem vera gloria et exsultatio sancta, gloriari in te et non in se: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute; nec in aliqua creatura delectari nisi propter te.

17. Laudetur nomen tuum, non meum; magnificetur opus tuum, non meum; benedicetur nomen sanctum tuum: nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum.

18. Tu gloria mea, tu exsultatio cordis mei.

19. In te gloriabor et exsultabo tota die; *pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.* (2. Cor. 12, 5.)

20. Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem est; ego hanc requiram, quæ a solo Deo est.

21. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata vanitas est et stultitia.

22. O veritas mea, et misericordia mea, Deus meus! Trinitas beata! tibi soli laus, honor, virtus et gloria: per infinita sæculorum sæcula.

Caput 41.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1. **F**ili, noli tibi attrahere, si videas **DOM.** alios honorari et elevari; te autem despici et humiliari.

2. Erige cor tuum ad me in cœlum: et non contristabit te contemptus hominum in terris.

3. Domine, in cæcitate sumus, et **SERV.** nitate cito seducimur.

4. Si recte me inspicio, nunquam mihi facta est injuria ab aliqua creatura: unde nec juste habeo conqueri adversum te.

5. Quia autem frequenter et graviter peccavi tibi, merito armatur contra me omnis creatura.

6. Mihi igitur juste debetur confusio et contemptus; tibi autem laus, honor et gloria.

7. Et nisi me ad hoc præparavero, quod velim libenter ab omni creatura despici et relinqui, atque penitus nihil videri; non possum interius pacificari et stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plene tibi uniri.

Caput 42.

Quod pax non est ponenda in hominibus.

1. **F**ili, si ponis pacem tuam cum DOM. aliqua persona propter tuum sentire et convivere: instabilis eris et implicatus.

2. Sed si recursum habes ad semper viventem et manentem veritatem; non contristabit te amicus recedens aut moriens.

3. In me debet amici dilectio stare; et propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est: et multum carus in hac vita.

4. Sine me non valet nec durabit amicitia; nec est vera et munda dilectio, quam ego non copulo.

5. Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, ut, quantum ad te pertinet, sine omni humano optares esse consortio.

6. Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni solatio terreno longius recedit.

7. Tanto etiam altius ad Deum ascendit, quanto profundius in se descendit, et plus sibi ipsi vilescit.

8. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia

gratia Spiritus Sancti cor humile semper quærit.

9. Si scires te perfecte annihilare, atque ab omni creato amore evacuare; tunc deberem in te cum magna gratia emanare.

10. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris.

11. Disce te in omnibus propter Creatorem vincere; tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

12. Quantumcumque modicum sit, si inordinate diligitur et respicitur, retardat a summo et vitiat.

Caput 43.

Contra vanam et sæcularem scientiam.

1. **F**ili, non te moveant pulchra et
DOM. subtilia hominum dicta: *Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute.* (1. Cor. 4, 20.)

2. Attende verba mea, quæ corda accendunt et mentes illuminant: inducunt compunctionem et variam ingerunt consolationem.

3. Nunquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut sapientior possis videri.

4. Stude mortificationi vitiorum; quia hoc amplius tibi proderit, quam notitia multarum difficilium quæstionum.

5. Cum multa legeris et cognoveris, ad unum semper oportet redire principium.

6. Ego sum, qui doceo hominem scientiam; et clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quam ab homine possit doceri.

7. Cui ego loquor, cito sapiens erit, et multum in spiritum proficiet.

8. Væ eis, qui multa curiosa ab hominibus inquirunt, et de via mihi serviendi parum curant!

9. Veniet tempus, quando apparebit Magister magistrorum Christus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc est singulorum examinaturus conscientias.

10. Et tunc *scrutabitur Jerusalem in lucernis* (Soph. 1, 12.): et manifesta erunt abscondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

11. Ego sum, qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quam si quis decem annis studuisset in scholis.

12. Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum; sine fastu honoris, sine pugnatione argumentorum.

13. Ego sum, qui doceo terrena despicere, præsentia fastidire; æterna quærere, æterna sapere; honores fugere, scandala sufferre; omnem spem in me ponere, extra me nihil cupere, et super omnia me ardentè amare.

14. Nam quidam, amando me intime, didicit divina, et loquebatur mirabilia.

15. Plus profecit in relinquendo omnia, quam in studendo subtilia.

16. Sed aliis loquor communia, aliis specialia; aliquibus in signis et figuris dulciter appareo; quibusdam vero in multo lumine revelo mysteria.

17. Una vox librorum; sed non omnes æque informat: quia intus sum doctor veritatis, scrutator cordis, cogitationum intellectus, actionum promotor; distribuens singulis, sicut dignum iudicavero.

Caput 44.

De non attrahendo sibi res exteriores.

1. **F**ili, in multis oportet te esse in-
DOM. scium, et æstimare te tamquam mortuum super terram: et cui totus mundus crucifixus sit.

2. Multa etiam oportet surda aure pertransire, et quæ tuæ pacis sunt magis cogitare.

3. Utilius est, oculos a rebus displicentibus avertere, et unicuique suum sentire relinquere, quam contentiosis sermonibus deservire.

4. Si bene steteris cum Deo, et ejus iudicium adspexeris, facilius te victum portabis.

5. O Domine, quousque venimus? SERV. Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæstu laboratur et curritur; et spirituale detrimentum in oblivionem transit, et vix sero reditur.

6. Quod parum, vel nihil prodest, attenditur; et quod summe necessarium est, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; et nisi cito respiscat, libens in exterioribus jacet.

Caput 45.

Quod omnibus non est credendum, et de facili lapsu verborum.

1. **D**a mihi *auxilium, Domine, de tribulatione, quia vana salus hominis.* (Ps. 59, 13.)

2. Quam sæpe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi!

3. Quotiens etiam ibi reperi, ubi minus præsumpsi!

4. Vana ergo spes in hominibus, salus autem justorum in te, Deus.

5. Benedictus sis, Domine Deus meus, in omnibus quæ accidunt nobis.

6. Infirmi sumus et instabiles: cito fallimur et permutamur.

7. Quis est homo, qui ita caute et circumspecte in omnibus se custodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

8. Sed qui in te, Domine, confidit, ac simplici ex corde quærit, non tam facile labitur.

9. Et si inciderit aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citius per te eruetur, aut a te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem usque in finem.

10. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris.

11. Tu, Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, et præter te non est alter talis.

12. O quam bene sapuit sancta illa anima, quæ dixit: mens mea solidata est, et in Christo fundata.

13. Si ita mecum foret, non tam facile timor humanus me sollicitaret; nec verborum jacula moverent.

14. Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala sufficit?

15. Si prævisa sæpe etiam lædunt, quid improvisa nisi graviter feriunt?

16. Sed quare mihi misero non melius providi? Cur etiam tam facile aliis credidi?

17. Sed homines sumus, nec aliud quam fragiles homines sumus; etiam si angeli a multis æstimamur et dicimur.

18. Cui credam, Domine? cui nisi tibi?

19. Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes.

20. Et rursum: *Omnis homo mendax* (Ps. 115, 2.), infirmus, instabilis, et labilis maxime in verbis; ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

21. Quam prudenter præmonuisti, cavendum ab hominibus; et quia *inimici hominis domestici ejus* (Mt. 10, 17.), nec credendum, si quis dixerit: *Ecce hic, aut ecce illic!* (Mt. 24, 23.; Mc. 13, 21.)

22. Doctus sum damno meo: et utinam ad cautelam majorem, et non ad insipientiam mihi!

23. Cautus esto, ait quidam, cautus esto; serva apud te quod dico.

24. Et dum ego sileo, et absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petiit: sed statim prodit me et se, et abiit.

25. Ab hujusmodi fabulis et incautis hominibus protege me, Domine, ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam.

26. Verbum verum et stabile da in os meum, et linguam callidam fac a me.

27. Quod pati nolo, omnimode cavere debeo.

28. O quam bonum et pacificum, de aliis silere; nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari:

29. Paucis seipsum revelare; te semper inspectorem cordis quærere.

30. Nec omni vento verborum circumferri: sed omnia intima et externa, secundum placitum tuæ voluntatis, optare perfici!

31. Quam tutum, pro conservatione cœlestis gratiæ humanam fugere apparentiam; nec appetere, quæ foris admirationem videntur præbere; sed ea tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant et fervorem!

32. Quam multis nocuit virtus scita, ac præpropere laudata!

33. Quam sane profuit gratia silentio servata in hac fragili vita; quæ tota tentatio fertur et militia!

Caput 46.

De confidentia in Deo habenda, quando
insurgunt verborum jaacula.

1. **F**ili, sta firmiter et spera in me.
DOM. Quid enim sunt verba nisi
verba?

2. Per aërem volant, sed lapidem non
lædunt.

3. Si reus es, cogita, quod libenter
emendare te velis; si nihil tibi conscius
es, pensa, quod velis libenter pro Deo
hoc sustinere.

4. Parum satis est, ut vel verba inter-
dum sustineas, qui necdum fortia ver-
bera tolerare vales.

5. Et quare tam parva tibi ad cor
transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, et
homines magis, quam oportet, attendis?

6. Nam quia despici metuis, reprehendi
pro excessibus non vis: et excusationum
umbracula quæris.

7. Sed inspice te melius: et agnosces,
quia vivit adhuc in te mundus et vanus
amor placendi hominibus.

8. Cum enim bassari refugis, et con-
fundi pro defectibus, constat utique, quod
nec verus humilis sis, nec vere mundo
mortuus, nec mundus tibi crucifixus.

9. Sed audi verbum meum: et non curabis decem millia verba hominum.

10. Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitiosissime possent; quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plusquam festucam perpenderes? Numquid vel unum capillum tibi extrahere possent?

11. Sed qui cor intus non habet nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

12. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit.

13. Ego enim sum iudex et cognitor omnium secretorum; ego scio, qualiter res acta est; ego injuriantem novi et sustinentem.

14. A me exiit verbum istud, me permittente hoc accidit: *ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.* (Lc. 2, 35.)

15. Ego reum et innocentem iudicabo; sed occulto iudicio utrumque ante probare volui.

16. Testimonium hominum sæpe fallit: meum iudicium verum est, stabit et non subvertetur.

17. Latet plerumque, et paucis ad singula patet: nunquam tamen errat nec errare potest: etiam si oculis insipientium non rectum videatur.

18. Ad me ergo currendum est in omni iudicio, nec proprio innitendum arbitrio.

19. Justus enim non conturbabitur, *quidquid a Deo ei acciderit*. (Prov. 12, 21.) Etiam si injuste aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit.

20. Sed nec vane exsultabit, si per alios rationabiliter excusetur.

21. Pensat namque, quia ego sum *scrutans corda et renes* (Apoc. 2, 23.); qui non iudico secundum faciem et humanam apparentiam.

22. Nam sæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

23. Domine Deus, iudex iuste, fortis SERV. et patiens, qui hominum nostri fragilitatem et pravitatem, esto robur meum et tota fiducia mea: non enim mihi sufficit conscientia mea.

24. Tu nosti, quod ego non novi: et ideo in omni reprehensione humiliare me debui, et mansuete sustinere.

25. Ignosce quoque mihi propitius, quotiens sic non egi; et dona iterum gratiam amplioris sufferentiæ.

26. Melior est enim mihi tua copiosa misericordia ad consecutionem indulgentiæ; quam mea opinata justitia pro defensione latentis conscientia.

27. Et si nihil mihi conscius sum, tamen in hoc justificare me non possum: quia, remota misericordia tua, *non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* (Ps. 142, 2.)

Caput 47.

Quod omnia gravia pro æterna vita sunt toleranda.

1. **F**ili, non te frangent labores, DOM. quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te dejiciant usquequaque; sed mea promissio in omni eventu te roboret et consoletur.

2. Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum et mensuram.

3. Non diu hic laborabis; nec semper gravaberis doloribus.

4. Exspecta paulisper, et videbis celerem finem malorum.

5. Veniet una hora, quando cessabit omnis labor et tumultus.

6. Modicum est et breve omne, quod transit cum tempore.

7. Age, quod agis; fideliter labora in vinea mea: ego ero merces tua.

8. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora; sustine viriliter contraria: digna est

his omnibus et majoribus præliis vita æterna.

9. Veniet pax in die una, quæ nota est Domino; et erit non dies neque nox hujus scilicet temporis; sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma et requies segura.

10. Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus?* (Rom. 7, 24.)

11. Neque clamabis: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* (Ps. 119, 5.)

12. Quoniam præcipitabitur mors, et salus erit indefectiva, anxietas nulla, jucunditas beata, societas dulcis et decora.

13. O si vidisses Sanctorum in cœlo coronas perpetuas; quanta quoque nunc exsultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles et quasi vita ipsa indigni putabantur.

14. Profecto te statim humiliares usque ad terram, et affectares potius omnibus subesse, quam uni præesse.

15. Nec hujus vitæ lætos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes: et pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

16. O si tibi hæc saperent, et profunde ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri?

17. Nonne pro vita æterna cuncta laboriosa sunt toleranda?

18. Non est parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei.

19. Leva igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego, et omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habuere certamen, modo gaudent, modo consolantur; modo securi sunt, modo requiescunt; et sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

Caput 48.

De die æternitatis et hujus vitæ angustiis.

1. **SERV.** **O** supernæ civitatis mansio beatissima!

2. O dies æternitatis clarissima, quam nox non obscurat, sed summa Veritas semper irradiat; dies semper læta, semper segura, et nunquam statum mutans in contraria!

3. O utinam dies illa illuxisset, et cuncta hæc temporalia finem accepissent!

4. Lucet quidem Sanctis perpetua claritate splendida; sed non nisi a longe, et per speculum peregrinantibus in terra.

5. Norunt cœli cives, quam gaudiosa sit illa: gemunt exsules filii Evæ, quod amara et tædiosa sit ista.

6. Dies hujus temporis parvi et mali, pleni doloribus et angustiis.

7. Ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur; multis timoribus stringitur, multis curis distenditur; multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur.

8. Multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egestate cruciatur.

9. O quando finis horum malorum? quando liberabor a misera servitute vitiorum?

10. Quando memorabor, Domine, tui solius; quando ad plenum lætabor in te?

11. Quando ero sine omni impedimento in vera libertate, sine omni gravamine mentis et corporis?

12. Quando erit pax solida, pax imperturbabilis et segura; pax intus et foris; pax ex omni parte firma?

13. Jesu bone, quando stabo ad videntem te? quando contemplanter gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus?

14. O quando ero tecum in regno tuo, quod præparasti dilectis tuis ab æterno?

15. Relictus sum pauper et exsul in terra hostili; ubi bella quotidiana et infortunia maxima.

16. Consolare exsilium meum, mitiga dolorem meum: quia ad te suspirat omne desiderium meum.

17. Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solatium.

18. Desidero te intime frui, sed nequeo apprehendere.

19. Opto inhærere cœlestibus; sed deprimunt res temporales et immortificatæ passiones.

20. Mente omnibus rebus superesse volo; carne autem invite subesse cogor.

21. Sic ego homo infelix mecum pugno, et *factus sum mihi metipsi gravis* (Job 7, 20.), dum spiritus sursum, et caro quærit esse deorsum.

22. O quid intus patior, dum mente cœlestia tracto, et mox carnalium turba occurrit oranti: Deus meus, *ne elongeris a me, neque declines in ira a servo tuo.* (Ps. 70, 12.; 26, 9.)

23. *Fulgura coruscationem tuam, et dissipa eas; mitte sagittas tuas* (Ps. 143, 6.), et conturbentur omnes phantasiæ inimici.

24. Recollige sensus meos ad te; fac me oblivisci omnium mundanorum; da cito abjicere et contemnere phantasmata vitiorum.

25. Succurre mihi, æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas.

26. Adveni, cœlestis suavitas, et fugiat a facie tua omnis impuritas.

27. Ignosce quoque mihi et misericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolveo.

28. Confiteor etenim vere, quia valde distracte me habere consuevi.

29. Nam ibi multotiens non sum, ubi corporaliter sto aut sedeo: sed ibi magis sum, quo cogitationibus feror.

30. Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est quod amo.

31. Hoc mihi cito occurrit, quod naturaliter delectat aut ex usu placet.

32. Unde tu, Veritas, aperte dixisti: *Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.* (Mt. 6, 21.)

33. Si cœlum diligo, libenter de cœlestibus penso.

34. Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, et de adversitatibus ejus tristor.

35. Si carnem diligo: quæ carnis sunt, sæpe imaginor.

36. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector.

37. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor et audio; atque talium imagines mecum ad domum reporto.

38. Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit.

39. Qui naturæ vim facit, et concupiscentias carnis fervore spiritus cruci-

figit: ut serenata conscientia puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris et intus exclusis.

Caput 49.

De desiderio æternæ vitæ, et quanta sint certantibus bona promissa.

1. **F**ili, cum tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundis, et de tabernaculo corporis exire concupiscis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbrâ contemplari possis, dilata cor tuum, et omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe.

2. Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit: clementer visitat, ardentem excitat, potenter subleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

3. Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ et divini respectus: quatenus in virtutibus et majori humilitate proficias, et ad futura certamina te præpares; mihi que toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate studeas deservire.

4. Fili, sæpe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit.

5. Sic et aliquorum desideria ad cœlestia flagrant, et tamen a tentatione carnalis affectus liberi non sunt.

6. Idcirco non omnino pure pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt.

7. Tale est et tuum sæpe desiderium, quod insinuasti fore tam importunum.

8. Non enim est hoc purum et perfectum, quod propria commoditate est infectum.

9. Pete, non quod tibi est delectabile et commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum: quia si recte judicas, meam ordinationem tuo desiderio et omni desiderato præferre debes ac sequi.

10. Novi desiderium tuum, et frequentes gemitus audivi.

11. Jam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei; jam te delectat domus æterna et cœlestis patria gaudio plena, sed nondum venit hora ista: sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris et probationis.

12. Optas summo repleti bono: sed non potes hoc assequi modo.

13. Ego sum; exspecta me, dicit Dominus, donec veniat regnum Dei.

14. Probandus es adhuc in terris, et in multis exercitandus.

15. Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur.

16. Confortare igitur et esto robustus: tam in agendo, quam in patiando naturæ contraria.

17. Oportet te novum induere hominem, et in alterum virum mutari.

18. Oportet te sæpe agere quod non vis: et quod vis oportet relinquere.

19. Quod aliis placet, processum habebit: quod tibi placet, ultra non proficiet.

20. Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur.

21. Petent alii et accipient: tu petes nec impetrabis.

22. Erunt alii magni in ore hominum: de te autem tacebitur.

23. Aliis hoc vel illud committetur: tu autem ad nihil utilis judicaberis.

24. Propter hoc natura quandoque contristabitur: et magnum, si silens portaveris.

25. In his et similibus multis probari solet fidelis Domini servus: qualiter se abnegare et in omnibus frangere quiverit.

26. Vix est aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, sicut videre et pati, quæ voluntati tuæ adversa sunt:

maxime autem cum disconvenientia, et quæ minus utilia tibi apparent, fieri jumentur.

27. Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus: ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, et omne proprium sentire omittere.

28. Sed pensa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: et non habebis inde gravamen, sed fortissimum patientiæ tuæ solamen.

29. Nam et pro modica hac voluntate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in cœlis.

30. Ibi quippe invenies omne quod voveris, omne quod desiderare poteris.

31. Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi.

32. Ibi voluntas tua una semper tecum, nil cupiet extraneum vel privatum.

33. Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impedit, nihil obviabit: sed cuncta desiderata simul erunt præsentia, totumque affectum tuum reficient et adimplebunt usque ad summum.

34. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa; pallium laudis pro mœrore; pro loco novissimo sedem regni in sæcula.

35. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, et humilis subjectio coronabitur gloriose.

36. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus: nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit vel iusserit.

37. Sed hoc magnopere curato: ut sive prælatus, seu junior aut æqualis aliquid a te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, et sincera voluntate studeas adimplere.

38. Quærat alius hoc, alius illud: gloriatur ille in illo, et iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, et in mei solius beneplacito ac honore.

39. Hoc optandum est tibi, ut sive per vitam sive per mortem Deus semper in te glorificetur.

Caput 50.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.

1. **SERV.** **D**omine Deus, sancte Pater, sis nunc et in æternum benedictus, quia sicut vis, sic factum est: et quod facis, bonum est.

2. Lætetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea et corona mea: tu gaudium meum et honor meus, Domine.

3. Quid habet servus tuus, nisi quod a te accepit etiam sine merito suo?

4. Tua sunt omnia, quæ dedisti et quæ fecisti.

5. *Pauper sum, et in laboribus meis a juventute mea* (Ps. 87, 16.): et contristatur anima mea nonnunquam usque ad lacrimas; quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones.

6. Desidero pacis gaudium: pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis a te pascuntur.

7. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione, et devota in laude tua.

8. Sed si te subtraxeris, sicut sæpissime soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum, sed magis ad tundendum pectus, genua ejus incurvantur.

9. Quia non est illi sicut heri et nudius tertius, quando splendebat lucerna tua super caput ejus, et sub umbra alarum tuarum protegebatur a tentationibus irruentibus.

10. Pater juste et semper laudande, venit hora, ut probetur servus tuus.

11. Pater amande, dignum est, ut hac hora patiatur pro te aliquid servus tuus.

12. Pater perpetuo venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam, ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus: vivat vero semper apud te intus.

13. Paululum vilipendatur, humilietur et deficiat coram hominibus; passionibus conteratur et languoribus; ut iterum tecum in aurora novæ lucis resurgat, et in cœlestibus clarificetur.

14. Pater sancte, tu sic ordinasti et sic voluisti: et hoc factum est, quod ipse præcepisti.

15. Hæc est enim gratia ad amicum tuum: pati et tribulari in mundo pro amore tuo, quotienscumque et a quocumque id permiseris fieri.

16. Sine consilio et providentia tua, et sine causa nihil fit in terra.

17. *Bonum mihi, Domine, quod humiliasti me, ut discam justificationes tuas* (Ps. 118, 71.): et omnes elationes cordis atque præsumptiones abjiciam.

18. Utile mihi, quod confusio cooperuit faciem meam: ut te potius quam homines ad consolandum requiram.

19. Didici etiam ex hoc inscrutabile iudicium tuum expavescere: qui affligis iustum cum impio, sed non sine æquitate et justitia.

20. Gratias tibi, quia non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris: infligens dolores, et immittens angustias foris et intus.

21. Non est, qui me consoletur, ex omnibus quæ sub cœlo sunt: nisi tu, Domine Deus meus, cœlestis medicus animarum: qui percutis et sanas: *deducis ad inferos et reducis.* (Tob. 13, 2.)

22. Disciplina tua super me: et virga tua ipsa me docebit.

23. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis sum ego: sub virga correctionis tuæ me inclino.

24. Percute dorsum meum et collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuositatem meam.

25. Fac me pium et humilem discipulum, sicut bene facere consuevisti: ut ambulem ad omnem nutum tuum.

26. Tibi me et omnia mea ad corrigendum commendo: melius est hic corripiri quam in futuro.

27. Tu scis omnia et singula: et nil te latet in humana conscientia.

28. Antequam fiant, nosti ventura; et non opus est tibi, ut quis te doceat aut admoneat de his, quæ geruntur in terra.

29. Tu scis, quid expedit ad profectum meum: et quantum deservit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam.

30. Fac mecum desideratum beneplacitum tuum, et ne despicias peccaminosam vitam meam nulli melius nec clarius quam tibi soli notam.

31. Da mihi, Domine, scire quod sciendum est, hoc amare quod amandum est: hoc laudare quod tibi summe placet; hoc reputare quod tibi pretiosum apparet; hoc vituperare quod oculis tuis sordescit.

32. Non me sinas secundum visionem oculorum exteriorum judicare; neque secundum auditum aurium hominum imperitorum sententiare.

33. Sed in iudicio vero de visibilibus et spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatem beneplaciti tui semper inquirere.

34. Falluntur sæpe hominum sensus in iudicando: falluntur et amatores sæculi, visibilia tantummodo amando.

35. Quid est homo inde melior: quia reputatur ab homine major?

36. Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exultat: et veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

37. Nam quantum unusquisque est in oculis tuis, tantum est et non amplius: ait humilis sanctus Franciscus.

Caput 51.

Quod humilibus insistendum est operibus, cum deficitur a summis.

1. **F**ili, non vales semper in fervendum. **F**tiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere:

2. Sed necesse habes interdum ob originalem corruptelam ad inferiora descendere: et onus corruptibilis vitæ etiam invite et cum tædio portare.

3. Quamdiu mortale corpus geris, tædium senties et gravamen cordis.

4. Oportet ergo sæpe in carne de carnis onere gemere: eo quod non vales spiritualibus studiis et divinæ contemplationi indesinenter inhærere.

5. Tunc expedit tibi ad humilia et exteriora opera confugere, et in bonis actibus te recreare; adventum meum et supernam visitationem firma confidentia expectare;

6. Exsilium tuum et ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum a me visiteris, et ab omnibus anxietatibus libereris.

7. Nam faciam te laborum oblivisci, et interna quiete perfrui.

8. Expandam coram te prata Scripturarum, ut dilatato corde currere incipias viam mandatorum meorum.

9. Et dices: *Non sunt condignæ passionēs hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* (Rom. 8, 18.)

Caput 52.

Quod homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.

1. **D**omine, non sum dignus conservari. **SERV.** consolatione tua, nec aliqua spiritali visitatione: et ideo juste mecum agis, quando me inopem et desolatum relinquis.

2. Si enim ad instar maris lacrimas fundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem.

3. Unde nihil dignus sum quam flagellari et puniri; quia graviter et sæpe te offendi, et in multis valde deliqui.

4. Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione.

5. Sed tu, clemens et misericors Deus, qui non vis perire opera tua ad ostendendum divitias bonitatis tuæ in vasa misericordiæ, etiam præter omne pro-

prium meritum, dignaris consolari servum tuum supra humanum modum.

6. Tuæ enim consolationes non sunt sicut humanæ confabulationes.

7. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœlestem consolationem?

8. Ego nihil boni me egisse recolo; sed semper ad vitia pronum, et ad emendationem pigrum fuisse.

9. Verum est: et negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, et non esset qui defenderet.

10. Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum et ignem æternum?

11. In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio et contemptu: nec decet me inter tuos devotos commemorari.

12. Et licet hoc ægre audiam, tamen adversum me pro veritate peccata mea arguam, ut facilius misericordiam tuam merear impetrare.

13. Quid dicam reus, et omni confusione plenus?

14. Non habeo os loquendi nisi hoc tantum verbum: Peccavi, Domine, peccavi; miserere mei, ignosce mihi.

15. Sine me paululum, *ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam, et opertam mortis caligine.* (Job 10, 20. 21.)

16. Quid tam maxime a reo et misero peccatore requiris: nisi ut conteratur et humiliet se pro delictis suis?

17. In vera contritione et cordis humiliatione nascitur spes veniæ; reconciliatur perturbata conscientia; reparatur gratia perdita, tuetur homo a futura ira; et occurrunt sibi mutuo in osculo sancto Deus et pœnitens anima

18. Humilis peccatorum contritio acceptabile tibi est, Domine, sacrificium; longe suavius odorans in conspectu tuo, quam thuris incensum.

19. Hæc est gratum etiam unguentum, quod sacris pedibus tuis infundi voluisti: quia *cor contritum et humiliatum* (Ps. 50, 19.) nunquam despexisti.

20. Ibi est locus refugii a facie iræ inimici; ibi emendatur et abluitur, quidquid aliunde contractum est et inquinatum.

Caput 53.

Quod gratia Dei non miscetur terrena sapientibus.

1. **F**ili, pretiosa est gratia mea: non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis.

2. Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas ejus infusionem suscipere.

3. Pete secretum tibi: ama solus habitare tecum: nullius require confabulationem; sed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem et puram conscientiam.

4. Totum mundum nihil æstima: Dei vacationem omnibus exterioribus antepone.

5. Non enim poteris mihi vacare, et in transitoriis pariter delectari.

6. A notis et a caris oportet elongari: et ab omni temporali solatio mentem tenere privatam.

7. Sic obsecrat beatus Apostolus Petrus, ut *tamquam advenas et peregrinos* (1. Petr. 2, 11.) in hoc mundo se contineant Christi fideles.

8. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo!

9. Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus: nec animalis homo novit interni hominis libertatem.

10. Attamen si vere velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quam propinquis: et a nemine magis cavere quam a seipso.

11. Si temetipsum perfecte viceris, cetera facilius subjugabis.

12. Perfecta victoria est de semetipso triumphare.

13. Qui enim semetipsum subjectum tenet, ut sensualitas rationi, et ratio in cunctis obediat mihi: hic vere victor est sui, et dominus mundi.

14. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, et securim ad radicem ponere: ut evellas et destruas occultam inordinatam inclinationem ad te ipsum, et ad omne privatum et materiale bonum.

15. Ex hoc vitio, quod homo semetipsum nimis inordinate diligit, pæne totum pendet, quicquid radicaliter vincendum est.

16. Quo devicto et subacto malo pax magna et tranquillitas erit continuo.

17. Sed quia pauci sibi ipsis perfecte mori laborant, nec plene extra se tendunt: propterea in se implicati remanent nec supra se in spiritu elevari possunt.

18. Qui autem libere mecum ambulare desiderat, necesse est ut omnes pravas et inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ privato amore concupiscenter inhæreat.

Caput 54.

De diversis motibus naturæ et gratiæ.

1. **F**ili, diligenter adverte motus naturæ et gratiæ; quia valde contrarie et subtiliter moventur: et vix nisi a spirituali et intime illuminato homine discernuntur.

2. Omnes quidem bonum appetunt: et aliquid boni in suis dictis vel factis prætendunt: ideo sub specie boni multi falluntur.

3. Natura callida est et multos trahit, illaqueat et decipit: et se semper pro fine habet.

4. Sed gratia simpliciter ambulat, ab omni specie mala declinat, fallacias non præterdit: et omnia pure propter Deum agit, in quo et finaliter requiescit.

5. Natura invite vult mori nec premi nec superari; nec subesse nec sponte subjugari.

6. Gratia vero studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quærit subjici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi, sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari; sed sub Deo semper vivere, stare et esse, atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari.

7. Natura pro suo commodo laborat: et quid lucri ex alio sibi proveniat, attendit:

8. Gratia autem, non quid sibi utile et commodum sit, sed quod multis proficiat, magis considerat.

9. Natura libenter honorem et reverentiam accipit:

10. Gratia vero omnem honorem et gloriam Deo fideliter attribuit.

11. Natura confusionem timet et contemptum:

12. Gratia autem gaudet *pro nomine Jesu pati contumeliam*. (Act. 5, 41.)

13. Natura otium amat et quietem corporalem:

14. Gratia vero vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem.

15. Natura quærit habere curiosa et pulchra; abhorret vilia et grossa:

16. Gratia vero simplicibus delectatur et humilibus; aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis.

17. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena; tristatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo:

18. Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia thesaurum suum et gaudium in cœlo, ubi nil perit, constituit.

19. Natura cupida est, et libentius accipit quam donat: amat propria et privata:

20. Gratia autem pia est et communis; vitat singularia, contentatur paucis, *beatius dare judicat quam accipere.* (Act. 20, 35.)

21. Natura inclinatur ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates et discursus:

22. Sed gratia trahit ad Deum et ad virtutes; renuntiat creaturis, fugit mundum; odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere.

23. Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum:

24. Sed gratia in solo Deo quærit consolari; et in summo bono super omnia visibilia delectari.

25. Natura totum agit propter lucrum et commodum proprium; nihil gratis facere potest; sed aut æquale aut melius, aut laudem vel favorem pro benefactis consequi sperat; et multum ponderari sua gesta et dona concupiscit:

26. Gratia vero nil temporale quærit; nec aliud præmium quam Deum solum pro mercede postulat; nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assecutionem æternorum valeant deservire.

27. Natura gaudet de amicis multis et propinquis; gloriatur de nobili loco et ortu generis; arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus:

28. Gratia autem et inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec locum nec ortum natalium reputat, nisi virtus major ibi fuerit.

29. Favet magis pauperi quam diviti; compatitur plus innocenti quam potenti; congaudet veraci, non fallaci.

30. Exhortatur semper bonos *meliora charismata* (1. Cor. 12, 31.) æmulari, et Filio Dei per virtutes assimilari.

31. Natura de defectu et molestia cito conqueritur:

32. Gratia constanter fert inopiam.

33. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat et arguit:

34. Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant; nihil boni sibi adscribit, nec arroganter præsumit; non contendit, nec suam sententiam aliis præfert: sed in omni sensu et intellectu æternæ sapientiæ ac divino examini se submittit.

35. Natura appetit scire secreta, et nova audire: vult exterius apparere, et multa per sensus experiri: desiderat agnosci et agere, unde laus et admiratio procedit:

36. Sed gratia non curat nova nec curiosa percipere; quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum: cum nihil novum et durable sit super terram.

37. Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam et ostentationem devitare; laudanda et digne miranda humiliter abscondere; et de omni re et in omni scientia utilitatis fructum atque Dei laudem et honorem quærere.

38. Non vult se nec sua prædicari; sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera caritate largitur.

39. Hæc gratia supernaturale lumen et quoddam Dei speciale donum est; et proprie electorum signaculum et pignus salutis æternæ; quæ hominem de terrenis ad cœlestia amanda sustollit; et de carnali spiritualem efficit.

40. Quanto igitur natura amplius premitur et vincitur, tanto major gratia infunditur, et quotidie novis visitationibus interior homo secundum imaginem Dei reformatur.

Caput 55.

De corruptione naturæ et effleacia gratiæ
divinæ.

1. **SERV.** **D**omine Deus meus, qui me creasti ad imaginem et similitudinem tuam: concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam et necessariam ad salutem, ut vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata et in perditionem.

2. *Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, et captivum me ducentem* (Rom. 7, 23.) ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus ejus, nisi assistat tua sanctissima gratia cordi meo ardentem infusa.

3. Opus est gratia tua et magna gratia, ut vincatur natura ad malum semper prona ab adolescentia sua.

4. Nam per primum hominem Adam lapsa et vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ descendit: ut ipsa natura, quæ bona et recta a te condita fuit, pro vitio jam et infirmitate corruptæ naturæ ponatur: eo quod motus ejus sibi relictus ad malum et inferiora trahit.

5. Nam modica vis, quæ remansit, est tamquam scintilla quædam latens in cinere.

6. Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine: adhuc iudicium habens boni et mali, veri falsique distantiam; licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

7. Hinc est, Deus meus, quod *condecor legi tuæ secundum interiorem hominem* (Rom. 7, 22.): sciens mandatum tuum fore bonum, justum, et sanctum; arguens etiam omne malum et peccatum fugiendum; carne autem servio legi peccati, dum magis sensualitati obedio quam rationi.

8. Hinc est, quod *velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio*. (Rom. 7, 18.)

9. Hinc sæpe multa bona propono, sed quia gratia deest ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi resistantia resilio et deficio.

10. Hinc accidit, quod viam perfectionis agnosco, et qualiter agere debeam clare satis video; sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo.

11. O quam maxime est mihi necessaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, et ad perficiendum!

12. Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te, confortante me gratia.

13. O vere cœlestis gratia; sine qua nulla sunt propria merita: nulla quoque dona naturæ ponderanda!

14. Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo: nihil ingenium vel eloquentia valent apud te, Domine, sine gratia.

15. Nam dona naturæ bonis et malis sunt communia; electorum autem proprium donum est gratia sive dilectio: qua insigniti digni habentur vita æterna.

16. Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio aliquid æstimentur sine ea.

17. Sed neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes tibi acceptæ sunt sine caritate et gratia.

18. O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu virtutibus divitem facis, et divitem multis bonis humilem corde reddis!

19. Veni, descende ad me, reple me mane consolatione tua, ne deficiat præ lassitudine et ariditate mentis anima mea.

20. Obsecro, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua (2. Cor. 12, 9.) ceteris non obtentis, quæ desiderat natura.

21. Si fuero tentatus et vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua.

22. Ipsa fortitudo mea: ipsa consilium confert et auxilium.

23. Cunctis hostibus potentior est: et sapientior universis sapientibus.

24. Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ; lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ: ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrimarum.

25. Quid sum sine ea nisi aridum lignum; et stipes inutilis ad ejiciendum?

26. Tua ergo me, Domine, gratia semper et præveniat, et sequatur: ac bonis operibus jugiter præstet esse intentum: per Jesum Christum Filium tuum. Amen. (Oratio Dom. XVI. p. Pent.)

Caput 56.

Quod nos ipsos abnegare, et Christum imitari debemus per crucem.

1. **F**ili, quantum a te vales exire, DOM. tantum in me poteris transire.

2. Sicut nihil foris concupiscere internam pacem facit: sic se interius relinquere Deo conjungit.

3. Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea: sine contradictione et querela.

4. *Sequere me* (Mt. 9, 9.): *Ego sum via, veritas, et vita.* (Jo. 14, 6.) Sine via non itur; sine veritate non cognoscitur; sine vita non vivitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam sperare debes.

5. Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

6. Ego sum via rectissima; veritas suprema; vita vera, vita beata, vita increata.

7. Si manseris in via mea, cognosces veritatem; et veritas liberabit te: et apprehendes vitam æternam.

8. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* (Mt. 19, 17.)

9. Si vis veritatem cognoscere, crede mihi.

10. *Si vis perfectus esse, vende omnia.* (Mt. 19, 21.)

11. Si vis esse discipulus meus, abnega teipsum.

12. Si vis beatam vitam possidere, præsentem vitam contemne.

13. Si vis exaltari in cœlo, humilia te in mundo.

14. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

15. Soli enim servi crucis inveniunt viam beatitudinis et veræ lucis.

16. Domine Jesu, quia arcta erat vita
SERV. tua et mundo despecta: dona mihi,
te cum mundi despectu imitari.

17. *Non enim major est servus domino suo: nec discipulus supra magistrum.* (Mt. 10, 24.)

18. Exerceatur servus tuus in vita tua: quia ibi est salus mea, et sanctitas vera.

19. Quidquid extra eam lego vel audio, non me recreat, nec delectat plene.

20. Fili, quia hæc scis et legisti omnia,
DOM. beatus eris, si feceris ea.

21. *Qui habet mandata mea, et servat ea, ipse est qui diligit me; et ego diligam eum; et manifestabo ei meipsum*

(Jo. 14, 21.): et faciam eum consedere mecum in regno Patris mei.

22. Domine Jesu, sicut dixisti et **pro-SERV. misisti**: sic utique fiat, et mihi promereri contingat.

23. Suscepi, suscepi, de manu tua crucem: portabo, et portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi.

24. Vere vita boni monachi crux est: sed dux paradisi.

25. Inceptum est, retro abire non licet: nec relinquere oportet.

26. Eja, fratres, pergamus simul: Jesus erit nobiscum.

27. Propter Jesum suscepimus hanc crucem: propter Jesum perseveremus in cruce.

28. Erit adjutor noster, qui est dux noster et præcessor. En, rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis.

29. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores: simus parati mori fortiter in bello: nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus a cruce.

Caput 57.

Quod homo non sit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.

1. **F**ili, magis placet mihi patientia DOM. et humilitas in adversis, quam multa consolatio et devotio in prosperis.

2. Ut quid te contristat parvum factum contra te dictum?

3. Si amplius fuisset, commoveri non debuisses.

4. Sed nunc permitte transire: non est primum nec novum, nec ultimum erit, si diu vixeris.

5. Satis virilis es, quamdiu nil obviat adversi.

6. Bene etiam consulis, et alios nosti roborare verbis: sed cum ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio et robore.

7. Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpius experiris in modicis objectis; tamen pro salute tua ista fiunt, cum hæc et similia contingunt.

8. Pone, ut melius nosti, ex corde; et si te tetigit, non tamen dejiciat nec diu implicet.

9. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter.

10. Etiam si minus libenter audis et indignationem sentis, reprime te: nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur.

11. Cito conquiescet commotio excitata; et dolor internus revertente dulcorabitur gratia.

12. Adhuc vivo ego, dicit Dominus, juvare te paratus et solito amplius consolari: si confisus fueris mihi, et devote invocaveris.

13. Animæquior esto: et ad majorem sustentiam accingere.

14. Non est totum frustratum, si te sæpius percipis tribulatum vel graviter tentatum.

15. Homo es, et non Deus: caro es, non angelus.

16. Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere: quando hoc defuit angelo in cœlo, et primo homini in paradiso?

17. Ego sum, qui mœrentes erigo sospitate: et suam cognoscentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

18. Domine, benedictum sit verbum SERV. tuum, dulce super mel et favum ori meo.

19. Quid facerem in tantis tribulationibus et angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus?

20. Dummodo tandem ad portum salutis perveniam; quid curæ est, quæ et quanta passus fuero?

21. Da finem bonum; da felicem ex hoc mundo transitum.

22. Memento mei, Deus meus; et dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

Caput 58.

De altioribus rebus et occultis judiciis Dei non scrutandis.

1. **F**ili, caveas disputare de altis DOM. materiis et de occultis Dei judiciis: cur iste sic relinquitur, et ille ad tantam gratiam assumitur: cur etiam iste tantum affligitur, et ille tam eximie exaltatur.

2. Ista omnem humanam facultatem excedunt: nec ad investigandum iudicium divinum ulla ratio prævalet vel disputatio.

3. Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: *Justus es, Domine, et rectum iudicium tuum.* (Ps. 118, 137.)

4. Et illud: *Judicia Domini vera, justificata in semetipsa.* (Ps. 18, 10.)

5. **Judicia mea metuenda sunt, non discutienda: quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.**

6. **Noli etiam inquirere nec disputare de meritis sanctorum; quis alio sit sanctior, aut quis major fuerit in regno cœlorum.**

7. **Talia generant sæpe lites et contentiones inutiles; nutriunt quoque superbiam et vanam gloriam; unde oriuntur invidiæ et dissensiones; dum iste illum sanctum, et alius alium conatur superbe præferre.**

8. **Talia autem velle scire et investigare, nullum fructum afferunt, sed magis sanctis displicent: quia non sum Deus dissensionis, sed pacis; quæ pax magis in humilitate vera quam in propria exaltatione consistit.**

9. **Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu: sed humano potius quam divino.**

10. **Ego sum, qui cunctos condidi sanctos: ego donavi gratiam: ego præstiti gloriam.**

11. **Ego novi singulorum merita; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ.**

12. **Ego præscivi dilectos ante sæcula: ego eos elegi de mundo, non ipsi me præelegerunt.**

13. Ego vocavi per gratiam, attraxi per misericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias.

14. Ego infudi consolationes magnificas: ego dedi perseverantiam: ego coronavi eorum patientiam.

15. Ego primum et novissimum agnosco: ego omnes inæstimabili dilectione amplector.

16. Ego laudandus sum in omnibus sanctis meis: ego super omnia benedicendus sum et honorandus in singulis; quos sic gloriose magnificavi et prædestinavi, sine ullis præcedentibus propriis meritis.

17. Qui ergo unum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; quia pusillum et magnum ego feci.

18. Et qui derogat alicui sanctorum, derogat et mihi et ceteris omnibus in regno cœlorum.

19. Omnes unum sunt per caritatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, et omnes in unum se diligunt.

20. Adhuc autem, quod multo altius est, plus me, quam se et sua merita diligunt.

21. Nam supra se rapti, et extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt; in quo et fruitive quiescunt.

22. Nihil est, quod eos avertere possit aut deprimere: quippe qui æterna ve-

ritate pleni, igne ardescunt inexstinguibilis caritatis.

23. Taceant igitur carnales et animales homines de sanctorum statu disserere: qui non norunt nisi privata gaudia diligere. Demunt et addunt pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

24. In multis est ignorantia: eorum maxime, qui parum illuminati, raro aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt.

25. Multum adhuc naturali affectu et humana amicitia ad hos vel ad illos trahuntur; et sicut in inferioribus se habent, ita et de cœlestibus imaginantur.

26. Sed est distantia incomparabilis inter ea, quæ imperfecti cogitant, et quæ illuminati viri per revelationem supernam speculantur.

27. Cave ergo, fili, de istis curiose tractare, quæ tuam scientiam excedunt: ad hoc magis satage et intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri.

28. Et si quispiam sciret, quis alio sanctior esset vel major haberetur in regno cœlorum: quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, et in majorem nominis mei laudem exsurgeret?

29. Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine et vir-

tutum suarum parvitate cogitat, et quam longe a perfectione sanctorum distat; quam is, qui de eorum majoritate vel parvitate disputat.

30. Melius est, sanctos devotis precibus et lacrimis exorare, et eorum gloriosa suffragia humili mente implorare: quam eorum secreta vana inquisitione perscrutari.

31. Illi bene et optime contentantur; si homines scirent contentari et vaniloquia sua compescere.

32. Non gloriantur de propriis meritis; quippe qui sibi nihil bonitatis adscribunt, sed totum mihi: quoniam ipsis cuncta ex infinita caritate mea donavi.

33. Tanto amore divinitatis et gaudio supereffluenti replentur, ut nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis.

34. Omnes sancti quanto altiores in gloria, tanto humiliores in seipsis: et mihi viciniore et dilectione existunt.

35. Ideoque habes scriptum, quia mittebant coronas suas ante Deum, et ceciderunt in facies suas coram Agno, *et adoraverunt Viventem in sæcula sæculorum.* (Apoc. 5, 14.)

36. Multi quærent, quis major sit in regno Dei: qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari.

37. Magnum est, vel minimum esse in cœlo, ubi omnes magni sunt; quia omnes *filius Dei vocabuntur* (Mt. 5, 6.) et erunt.

38. *Minimus erit in mille* (Is. 60, 22.): et peccator centum annorum morietur.

39. Cum enim quærerent discipuli, quis major esset in regno cœlorum, tale audierunt responsum: *Nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* (Mt. 18, 3.)

40. *Quicumque ergo humiliaverit se, sicut parvulus iste, hic major est in regno cœlorum.* (Mt. 18, 4.)

41. Væ eis, qui cum parvulis humiliare se sponte dedignantur; quoniam humilis janua regni cœlestis eos non admittet intrare.

42. Væ etiam divitibus, qui habent hic consolationes suas: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipsi stabunt foris ejulantes.

43. Gaudete humiles et exsultate pauperes; quia vestrum est regnum Dei: si tamen in veritate ambulatis.

Caput 59.

Quod omnis spes et fiducia in solo Deo est figenda.

1. **SERV.** **D**omine, quæ est fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod majus solatium meum ex omnibus apparentibus sub cœlo?

2. Nonne tu, Domine Deus meus, cujus misericordiæ non est numerus?

3. Ubi mihi bene fuit sine te? Aut quando male esse potuit præsentem te?

4. Malo pauper esse propter te: quam dives sine te.

5. Eligo potius tecum in terra peregrinari: quam sine te cœlum possidere.

6. Ubi tu, ibi cœlum; atque ibi mors et infernus, ubi tu non es.

7. Tu mihi in desiderio es: et ideo post te gemere, clamare et exorare necesse est.

8. In nullo denique possum confidere plene, qui in necessitatibus auxilietur opportunius, nisi in te solo Deo meo.

9. Tu es spes mea, tu fiducia mea; tu consolator meus et fidelissimus in omnibus.

10. Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu salutem meam et profectum meum

solummodo prætendis, et omnia in bonum mihi convertis.

11. Etiam si variis tentationibus et adversitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas: qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti.

12. In qua probatione non minus diligi debes et laudari, quam si cœlestibus consolationibus me repleres.

13. In te ergo, Domine Deus, pono totam spem meam et refugium; in te omnem tribulationem et angustiam meam constituo: quia totum infirmum et instabile invenio, quidquid extra te conspicio.

14. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt; nec prudentes consilarii responsum utile dare, neque libri doctorum consolari;

15. Nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus et amœnus contutari: si tu ipse non assistas, juves, confortes, consoleris, instruas et custodias.

16. Omnia namque, quæ ad pacem videntur esse et felicitatem habendam, te absente nihil sunt: nihilque felicitatis in veritate conferunt.

17. Finis ergo omnium bonorum et altitudo vitæ et profunditas eloquiorum tu es: et in te super omnia sperare, fortissimum solatium servorum tuorum.

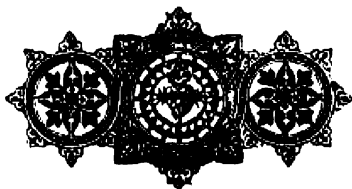
18. Ad te sunt oculi mei: in te confido, Deus meus, *miserickordiarum Pater*. (2. Cor. 1, 3.)

19. Benedic et sanctifica animam meam benedictione cœlesti, ut fiat habitatio sancta tua, et sedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniat, quod oculos tuæ majestatis offendat.

20. Secundum magnitudinem bonitatis tuæ et multitudinem miserationum tuarum respice in me: et exaudi orationem pauperis servi tui, longe exsulantis in regione umbræ mortis.

21. Protege et conserva animam servuli tui inter tot discrimina vitæ corruptibilis; ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

Explicit liber de interna consolatione.

Venite ad me omnes . . . et ego reficiam v
Mat. 11, 28.

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER IV.

De Sacramento Altaris.

PROCEMIUM.

Devota exhortatio ad sacram Communionem.

Vox Christi.

Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis: et ego reficiam vos, dicit Dominus. (Mt. 11, 28.)

2. Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. (Jo. 6, 52.)

3. Accipite, et comedite: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. (Mt. 26, 26.; 1. Cor. 11, 24.)

4. *Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.* (Jo. 6, 57.)

5. *Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt.* (Jo. 6, 64.)

Caput 1.

Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus.

Vox Discipuli.

1. **H**æc sunt verba tua, Christe, Veritas æterna; quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conscripta.

2. Quia ergo tua sunt et vera; gratanter mihi et fideliter cuncta sunt accipienda.

3. Tua sunt, et tu ea protulisti; et mea quoque sunt, quia pro salute mea ea edidisti.

4. Libenter suscipio ea ex ore tuo: ut arctius inserantur cordi meo.

5. Excitant me verba tantæ pietatis: plena dulcedinis et dilectionis; sed terrent me delicta propria, et ad capienda tanta mysteria me reverberat impura conscientia.

6. Provocat me dulcedo verborum tuorum: sed onerat me multitudo vitiorum meorum.

7. Jubes, ut fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem: et ut immortalitatis accipiam alimoniam, si æternam cupiam obtinere vitam et gloriam.

8. *Venite, inquis, ad me omnes, qui laboratis et onerati estis: et ego reficiam vos.* (Mt. 11, 28.)

9. O dulce et amicabile verbum in aure peccatoris: quod tu, Domine Deus meus, egenum et pauperem invitas ad Communionem tui sanctissimi Corporis!

10. Sed quis ego sum, Domine, ut ad te præsumam accedere?

11. Ecce, cœli cœlorum te non capiunt: et tu dicis: *Venite ad me omnes?*

12. Quid sibi vult ista piissima dignatio et tam amicabile invitatio?

13. Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possim præsumere?

14. Quomodo te introducam in domum meam, qui sæpius offendi benignissimam faciem tuam?

15. Reverentur Angeli et Archangeli, metuunt Sancti et justii, et tu dicis: *Venite ad me omnes?*

16. Nisi tu, Domine, hoc diceres, quis verum esse crederet?

17. Et nisi tu juberes, quis accedere attentaret?

18. Ecce Noë vir justus in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis salvaretur:

19. Et ego quomodo me potero una hora præparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia sumam?

20. Moyses, famulus tuus magnus, et specialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam et mundissimo vestivit auro, ut tabulas legis in ea reponeret:

21. Et ego, putrida creatura, audebo te conditorem legis ac vitæ datorem tam facile suscipere?

22. Salomon, sapientissimus Regum Israël, templum magnificum septem annis in laudem nominis tui ædificavit, et octo diebus festum dedicationis ejus celebravit:

23. Mille hostias pacificas obtulit; et arcam fœderis in clangore buccinæ et jubilo in locum sibi præparatum solemniter collocavit:

24. Et ego infelix et pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devote novi horam? et utinam vel semel digne fere mediam!

25. O mi Deus, quantum illi ad placendum tibi agere studuerunt!

26. Heu quam pusillum est quod ago! quam breve expleo tempus, cum me ad communicandum dispono!

27. Raro totus collectus: rarissime ab omni distractione purgatus.

28. Et certe in tua salutari Deitatis præsentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non angelum, sed angelorum Dominum suscepturus sum hospitio.

29. Est tamen valde magna distantia inter arcam fœderis cum suis reliquiis, et mundissimum Corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus;

30. Inter legalia illa sacrificia, futurorum præfigurativa, et veram Corporis tui hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completivam.

31. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco præsentiam?

32. Cur non majori me præparo sollicitudine ad tua sancta sumenda; quando illi antiqui sancti patriarchæ et prophetæ, reges quoque et principes cum universo populo tantum devotionis demonstrarunt affectum erga cultum divinum?

33. Saltavit devotissimus rex David coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta patribus:

34. Fecit diversi generis organa, psalmos edidit et cantari instituit cum lætitia, cecinit et ipse frequenter in cithara, Spiritus Sancti afflatus gratia:

35. Docuit populum Israël toto corde Deum laudare, et ore consono diebus singulis benedicere et prædicare.

36. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis exstitit recordatio coram arca testamenti;

37. Quanta nunc mihi et omni populo christiano habenda est reverentia et devotio in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi Corporis Christi!

38. Currunt multi ad diversa loca pro visitandis reliquiis sanctorum; et mirantur auditis gestis eorum; ampla ædificia templorum inspiciunt, et osculantur sericis et auro involuta sacra ossa ipsorum:

39. Et ecce, tu præsens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus sanctorum, Creator hominum, et Dominus angelorum.

40. Sæpe in talibus videndis curiositas est hominum et novitas invisorum; et modicus reportatur emendationis fructus; maxime, ubi est tam levis sine vera contritione discursus.

41. Hic autem in Sacramento altaris totus præsens es, Deus meus, homo Christus Jesus: ubi et copiosus percipitur

æternæ salutis fructus, quotiescumque fueris digne ac devote susceptus.

42. Ad istud vero non trahit levitas aliqua, nec curiositas aut sensualitas: sed firma fides, devota spes et sincera caritas.

43. O invisibilis conditor mundi Deus, quam mirabiliter agis nobiscum! quam suaviter et gratiose cum electis tuis disponis, quibus temetipsum in Sacramento sumendum proponis!

44. Hoc namque omnem intellectum superat: hoc specialiter devotorum corda trahit, et accendit affectum.

45. Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo Sacramento magnam devotionis gratiam et virtutis amorem frequenter recipiunt.

46. O admirabilis et abscondita gratia Sacramenti, quam norunt tantum Christi fideles! infideles autem et peccatis servientes, experiri non possunt!

47. In hoc Sacramento confertur spiritalis gratia; et reparatur in anima virtus amissa: et per peccatum deformata redit pulchritudo.

48. Tanta est aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis non tantum mens, sed et debile corpus vires sibi præstitas sentiat ampliores.

49. Dolendum tamen valde, et miserandum super tepiditate et negligentia nostra; quod non majori affectione trahimur ad Christum sumendum: in quo tota spes salvandorum consistit et meritum.

50. Ipse enim est sanctificatio nostra et redemptio: ipse consolatio viatorum, et Sanctorum æterna fruitio.

51. Dolendum itaque valde, quod multi tam parum hoc salutare mysterium advertunt, quod cœlum lætificat et mundum conservat universum.

52. Heu cæcitas et duritia cordis humani! tam ineffabile donum non magis attendere: et ex quotidiano usu etiam ad inadvertentiam defluere!

53. Si enim hoc sanctissimum Sacramentum in uno tantum celebraretur loco, et ab uno tantum consecraretur sacerdote in mundo;

54. Quanto putas desiderio ad illum locum, et ad talem Dei sacerdotem homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari viderent!

55. Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, et in multis locis offertur Christus; ut tanto major appareat gratia et dilectio Dei ad hominem, quanto latius est sacra Communio diffusa per orbem.

56. Gratias tibi, Jesu bone, pastor æternæ, qui nos pauperes et exsules dignatus es pretioso Corpore et Sanguine tuo reficere; et ad hæc mysteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: *Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis: et ego reficiam vos.* (Mt. 11, 28.)

Caput 2.

Quod magna bonitas et caritas Dei in Sacramento homini exhibetur.

Vox Discipuli.

1. **S**uper bonitate tua et magna misericordia tua, Domine, confisus, accedo æger ad Salvatorem: esuriens et sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli; servus ad Dominum, creatura ad Creatorem: desolatus ad meum pium consolatorem.

2. Sed unde hoc mihi, ut venias ad me?

3. Quis ego sum, ut præstes mihi te ipsum?

4. Quomodo audet peccator coram te apparere; et tu quomodo dignaris ad peccatorem venire?

5. Tu nosti servum tuum: et scis quia nihil boni in se habet, unde hoc illi præstes.

6. Confiteor igitur vilitatem meam; agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem: et gratias ago propter nimiam caritatem.

7. Propter te ipsum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innotescat, caritas amplior ingeratur: et humilitas perfectius commendetur.

8. Quia ergo tibi hoc placet, et tu sic fieri jussisti, placet et mihi dignatio tua; et utinam iniquitas mea non obsistat!

9. O dulcissime et benignissime Jesu, quanta tibi reverentia et gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione sacri Corporis tui debetur; cujus dignitatem nullus hominum explicari potens invenitur!

10. Sed quid cogitabo in hac Communionem, in accessu ad Dominum meum, quem debite venerari nequeo: et tamen devote suscipere desidero?

11. Quid cogitabo melius et salubrius, nisi me ipsum totaliter humiliando coram te, et tuam infinitam bonitatem exaltando supra me?

12. Laudo te, Deus meus, et exalto in æternum. Despicio me et subjicio tibi in profundum vilitatis meæ.

13. Ecce tu Sanctus Sanctorum: et ego sordes peccatorum.

14. Ecce tu inclinas te ad me: qui non sum dignus ad te respicere.

15. Ecce tu venis ad me: tu vis esse mecum, tu invitas me ad convivium tuum.

16. Tu mihi dare vis cœlestem cibum, et *panem Angelorum* (Ps. 77, 25.) ad manducandum: non alium sane quam teipsum, *panem vivum, qui de cœlo descendisti, et das vitam mundo.* (Jo. 6, 33. 51. 52.)

17. Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit! quam magnæ gratiarum actiones et laudes tibi pro his debentur!

18. O quam salutare et utile consilium tuum, cum istud instituisti! quam suave et jucundum convivium, cum teipsum in cibum donasti!

19. O quam admirabilis operatio tua, Domine! quam potens virtus tua! quam ineffabilis veritas tua!

20. Dixisti enim, et facta sunt omnia: et hoc factum est, quod ipse jussisti.

21. Mira res et fide digna, ac humanum vincens intellectum, quod tu, Domine Deus meus, verus Deus et homo, sub modica specie panis et vini integer contineris, et sine consumptione a sumente manducaris.

22. Tu, Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacramentum tuum habitare in nobis:

23. Conserva cor meum et corpus immaculatum, ut læta et pura conscientia sæpius tua valeam celebrare mysteria, et ad meam perpetuam accipere salutem; quæ ad tuum præcipue honorem et memoriale perenne sanxisti et instituisti.

24. Lætare, anima mea, et gratias age Deo pro tam nobili munere et solatio singulari, in hac lacrimarum valle tibi relicto.

25. Nam quotiens hoc mysterium recolis et Christi Corpus accipis, totiens tuæ redemptionis opus agis, et particeps omnium meritorum Christi efficeris.

26. Caritas etenim Christi nunquam minuitur: et magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur.

27. Ideo nova semper mentis renovatione ad hoc disponere te debes; et magnum salutis mysterium attendente consideratione pensare.

28. Ita magnum, novum et jucundum videri debet, cum celebras aut Missam audis; ac si eodem die Christus primum in uterum Virginis descendens, homo factus esset: aut in cruce pendens, pro salute hominum pateretur et moreretur.

Caput 3.

Quod utile sit sæpe communicare.

Vox Discipuli.

1. **E**cce ego ad te venio, Domine, ut bene mihi sit ex munere tuo, et lætificer in convivio sancto tuo, quod *parasti in dulcedine tua pauperi, Deus.* (Ps. 67, 11.)

2. Ecce in te est totum, quod desiderare possum et debeo; tu salus mea et redemptio, spes et fortitudo, decus et gloria.

3. *Lætifica ergo hodie animam servi tui, quoniam ad te, Domine Jesu, animam meam levavi.* (Ps. 85, 4.)

4. Desidero te nunc devote ac reverenter suscipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear a te benedici; ac inter filios Abrahæ computari.

5. Anima mea Corpus tuum concupiscit: cor meum tecum uniri desiderat.

6. Trade te mihi, et sufficit. Nam præter te, nulla consolatio valet.

7. Sine te esse nequeo; et sine visitatione tua vivere non valeo.

8. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, et in remedium salutis meæ

recipere: ne forte deficiam in via, si fuero cœlesti fraudatus alimonia.

9. Sic enim tu, misericordissime Jesu, prædicans populis, et varios curans languores, aliquando dixisti: *Nolo eos jeunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via.* (Mt. 15, 32.)

10. Age igitur hoc mecum modo: qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti.

11. Tu es enim suavis refectio animæ; et qui te digne manducaverit, particeps et heres erit æternæ gloriæ.

12. Necessarium quidem mihi est, qui tam sæpe labor et pecco, tam cito torpesco et deficio; ut per frequentes orationes et confessiones ac sacram Corporis tui perceptionem, me renovem, mundem et accendam; ne forte diutius abstinendo, a sancto proposito defluam.

13. Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua: et nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora.

14. Retrahit ergo sancta Communio a malo: et confortat in bono.

15. Si enim modo tam sæpe negligens sum et tepidus, quando communico aut celebros: quid fieret, si medelam non sumerem, et tam grande juvamen non quærerem?

16. Et licet omni die non sim aptus, nec ad celebrandum bene dispositus: dabo tamen operam congruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere.

17. Nam hæc est una principalis fidelis animæ consolatio, quamdiu peregrinatur a te in mortali corpore: ut sæpius memor Dei sui, dilectum suum devota suscipiat mente.

18. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio; quod tu, Domine Deus, creator et vivificator omnium spirituum, ad pauperulam dignaris venire animam; et cum tota divinitate tua ac humanitate, ejus impinguare esuriem!

19. O felix mens et beata anima, quæ te Dominum Deum suum meretur devote suscipere, et in tua susceptione spirituali gaudio repleri!

20. O quam magnum suscipit Dominum! quam dilectum inducit hospitem! quam jucundum recipit socium! quam fidelem acceptat amicum! quam speciosum et nobilem amplectitur sponsum, præ omnibus dilectis et super omnia desiderabilia amandum!

21. Sileant a facie tua, dulcissime dilecte mi, cœlum et terra, et omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ

est largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus sapientiæ non est numerus.

Caput 4.

Quod multa bona præstantur devote communicantibus.

Vox Discipuli.

1. **D**omine Deus meus, præveni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificentissimum Sacramentum digne ac devote merear accedere.

2. Excita cor meum in te: et gravi torpore exue me. *Visita me in salutari tuo* (Ps. 105, 4.) ad gustandam in spiritu suavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tamquam in fonte, plenarie latet.

3. Illumina quoque oculos meos, ad intuendum tantum mysterium: et ad credendum illud indubitata fide me roborata.

4. Est enim operatio tua: non humana potentia; tua sacra institutio: non hominis adinventio.

5. Non enim ad hæc capienda et intelligenda aliquis idoneus per se reperitur: quæ angelicam etiam subtilitatem transcendunt.

6. Quid ergo ego peccator indignus, terra et cinis, de tam alto sacro secreto potero investigare et capere?

7. Domine, in simplicitate cordis mei in bona firma fide, et in tua jussione, ad te cum spe ac reverentia accedo; et vere credo, quia tu præsens es hic in Sacramento, Deus et homo.

8. Vis ergo, ut te suscipiam: et me ipsum tibi in caritate uniam.

9. Unde tuam precor clementiam, et specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam: ut totus in te liquefiam, et amore pereffluam, atque de nulla aliena consolatione amplius me intromittam.

10. Est enim hoc altissimum et dignissimum Sacramentum, salus animæ et corporis; medicina omnis spiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, passiones frænantur; tentationes vincuntur aut minuuntur, gratia major infunditur, virtus incepta augetur; firmatur fides, spes roboratur: et caritas ignescit ac dilatatur.

11. Multa namque bona largitus es, et adhuc sæpius largiris in Sacramento dilectis tuis devote communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, et totius dator consolationis internæ.

12. Nam multam ipsis consolationem adversus variam tribulationem infundis;

et de imo dejectionis propriæ ad spem tuæ protectionis erigis: atque nova quadam gratia eos intus recreas et illustras.

13. Ut qui anxii primum, et sine affectione se ante Communionem senserant, postea refecti cibo potuque cœlesti, in melius se mutatos inveniant.

14. Quod idcirco cum electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscant et patenter experiantur, quantum infirmitatis ex seipsis habeant, et quid bonitatis ac gratiæ ex te consequantur.

15. Quia ex semetipsis frigidi, duri et indevoti; ex te autem ferventes, alacres et devoti esse merentur.

16. Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat?

17. Aut quis juxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit?

18. Et tu fons es semper plenus, superabundans, ignis jugiter ardens et nunquam deficiens.

19. Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad satiетatem potare; apponam tamen os meum ad foramen cœlestis fistulæ; ut saltem modicam inde guttulam capiam ad refo-cillandam sitim meam: et non penitus exarescam.

20. Et si necdum totus cœlestis et tam ignitus ut Cherubim et Seraphim esse possum: conabor tamen devotioni insistere, et cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam ex humili sumptione vivifici Sacramenti conquiram.

21. Quidquid autem mihi deest, Jesu bone, Salvator sanctissime, tu pro me supple benigne ac gratiose, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis; et ego reficiam vos.* (Mt. 11, 28.)

22. Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor: peccatis oneror, tentationibus inquietor; multis malis passionibus implicor et premor:

23. Et non est qui adjuvet; non est qui liberet et salvum faciat, nisi tu, Domine Deus, Salvator meus; cui committo me et omnia mea, ut me custodias et perducas in vitam æternam.

24. Suscipe me in laudem et gloriam nominis tui, qui Corpus tuum et Sanguinem in cibum et potum mihi parasti.

25. Præsta, Domine Deus salutaris meus, ut cum frequentatione mysterii tui crescat meæ devotionis affectus.

Caput 5.

De dignitate Sacramenti et statu
Sacerdotali.

Vox Dilecti.

1. **S**i haberes angelicam puritatem, et sancti Joannis Baptistæ sanctitatem, non esses dignus hoc Sacramentum accipere nec tractare.

2. Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo consecret et tractet Christi Sacramentum, et sumat in cibum panem Angelorum.

3. Grande ministerium et magna dignitas sacerdotum! quibus datum est, quod Angelis non est concessum.

4. Soli namque sacerdotes, rite in ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi et Corpus Christi consecrandi.

5. Sacerdos quidem minister est Dei: utens verbo Dei per jussionem et institutionem Dei: Deus autem ibi principalis est auctor, et invisibilis operator; cui subest omne, quod voluerit: et paret omne, quod jusserit.

6. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentissimo Sacramento, quam proprio sensui aut alicui signo visibili.

7. Ideoque cum timore et reverentia ad hoc opus est accedendum.

8. Attende tibi; et vide cujus ministerium tibi traditum est per impositionem manus Episcopi.

9. Ecce, sacerdos factus es et ad celebrandum consecratus; vide nunc, ut fideliter et devote in suo tempore Deo sacrificium offeras: et teipsum irreprehensibilem exhibeas.

10. Non alleviasti onus tuum, sed arctiori jam alligatus es vinculo disciplinæ: et ad majorem teneris perfectionem sanctitatis.

11. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, et aliis bonæ vitæ exemplum præbere.

12. Ejus conversatio non cum popularibus et communibus hominum viis: sed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

13. Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit: ut Deum pro se et pro omni populo suppliciter et humiliter roget.

14. Habet ante se et retro dominicæ Crucis signum, ad memorandam jugiter Christi passionem.

15. Ante se Crucem in casula portat: ut Christi vestigia diligenter inspiciat et sequi ferventer studeat.

16. Post se Cruce signatus est: ut adversa quælibet ab aliis illata clementer pro Deo toleret.

17. Ante se Crucem gerit, ut propria peccata lugeat; post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, et se medium inter Deum et peccatorem constitutum esse sciat:

18. Nec ab oratione et oblatione sancta torpescat: donec gratiam et misericordiam impetrare mereatur.

19. Quando sacerdos celebrat, Deum honorat, angelos lætificat, Ecclesiam ædificat; vivos adjuvat, defunctis requiem præstat, et sese omnium bonorum participem efficit.

Caput 6.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

Vox Discipuli.

1. **C**um tuam dignitatem, Domine, et meam vilitatem penso, valde contremisco, et in me ipso confundor.

2. Si enim non accedo, vitam fugio: et si indigne me ingessero, offensam incurro.

3. Quid ergo faciam, Deus meus; auxiliator meus et consiliator in necessitatibus?

4. Tu doce me viam rectam: propone breve aliquod exercitium sacræ Communioni congruum.

5. Utile est enim scire, qualiter scilicet devote ac reverenter tibi præparare debeam cor meum ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum; seu etiam celebrandum tam magnum et divinum sacrificium.

Caput 7.

De discussione propriæ conscientiæ et emendationis proposito.

Vox Dillecti.

1. **S**uper omnia cum summa humilitate cordis et supplici reverentia, cum plena fide et pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum et sumendum, oportet Dei accedere sacerdotem.

2. Diligenter examina conscientiam tuam: et pro posse tuo, vera contritione et humili confessione eam munda et clarifica: ita ut nil grave habeas aut scias,

quod te remordeat, et liberum accessum impediat.

3. Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali: et pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas et gemas.

4. Et si tempus patitur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

5. Ingemisce et dole, quod adhuc ita carnalis sis et mundanus:

6. Tam immortificatus a passionibus, tam plenus concupiscentiarum motibus;

7. Tam incustoditus in sensibus exterioribus, tam sæpe multis vanis phantasiis implicatus;

8. Tam multum inclinatus ad exteriora, tam negligens ad interiora;

9. Tam levis ad risum et dissolutionem, tam durus ad fletum et compunctionem;

10. Tam promptus ad laxiora et carnis commoda, tam segnis ad rigorem et fervorem;

11. Tam curiosus ad nova audienda et pulchra intuenda, tam remissus ad humilia et abjecta amplectenda;

12. Tam cupidus ad multa habenda, tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum;

13. Tam inconsideratus in loquendo, tam incontinens in tacendo;

14. Tam incompositus in moribus, tam importunus in actibus;

15. Tam effusus super cibum, tam surdus ad Dei verbum;

16. Tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem;

17. Tam vigilans ad fabulas, tam somnolentus ad vigiliis sacras;

18. Tam festinus ad finem, tam vagus ad attendendum;

19. Tam negligens in horis persolvendis, tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicando;

20. Tam cito distractus, tam raro plene tibi collectus;

21. Tam subito commotus ad iram, tam facilis ad alterius displicentiam;

22. Tam pronus ad judicandum, tam rigidus ad arguendum;

23. Tam lætus ad prospera, tam debilis in adversis;

24. Tam sæpe multa bona proponens, et modicum ad effectum perducens.

25. His et aliis defectibus tuis cum dolore, et magna displicentia propriæ infirmitatis confessis ac deploratis: firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam et in melius proficiendi.

26. Deinde cum plena resignatione et integra voluntate, offer teipsum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum: corpus tuum scilicet et animam mihi fideliter committendo.

27. Quatenus et sic digne merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere; et Sacramentum Corporis mei salubriter suscipere.

28. Non est enim oblatio dignior, et satisfactio major pro peccatis diluendis, quam seipsum pure et integre cum oblatione Corporis Christi in Missa et in Communione Deo offerre.

29. Si fecerit homo quod in se est, et vere pœnituerit, quotienscumque pro venia et gratia ad me accesserit: *Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur et vivat* (Ezech. 33, 11.); quoniam *peccatorum suorum non recordabor amplius* (Hebr. 10, 17.), sed cuncta sibi indulta erunt.

Caput 8.

De oblatione Christi in Cruce et propria
resignatione.

Vox Dilecti.

1. **S**icut ego meipsum expansis in Cruce manibus et nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinæ placationis transiret:

2. Ita debes et tu temetipsum mihi voluntarie in oblationem puram et sanctam, cotidie in Missa, cum omnibus viribus et affectibus tuis, quanto intimius vales, offerre.

3. Quid magis a te requiro, quam ut te studeas mihi ex integro resignare?

4. Quidquid præter teipsum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, sed te.

5. Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis te non oblato.

6. Offer te mihi, et da totum pro Deo: et erit accepta oblatio.

7. Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te: dedi etiam totum Corpus meum et Sanguinem in cibum, ut totus tuus essem, et tu meus permaneres.

8. Si autem in teipso steteris, nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris: non est plena oblatio, nec integra erit inter nos unio.

9. Igitur omnia opera tua præcedere debet spontanea tua ipsius in manus Dei oblatio: si libertatem consequi vis et gratiam.

10. Ideo enim tam pauci illuminati et liberi intus efficiuntur: quia seipsos ex toto abnegare nesciunt.

11. Est firma sententia mea: *Nisi quis renuntiaverit omnibus, non potest meus esse discipulus.* (Lc. 14, 33.)

12. Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer teipsum mihi cum omnibus affectibus tuis.

Caput 9.

Quod nos et omnia nostra Deo debemus offerre et pro omnibus orare.

Vox Discipuli.

1. **D**omine, omnia tua sunt: quæ in cælo sunt et quæ in terra.

2. Desidero meipsum tibi in spontaneam oblationem offerre: et tuus perpetuo permanere.

3. Domine, in simplicitate cordis mei offero meipsum tibi hodie in servum sempiternum: in obsequium et in sacrificium laudis perpetuæ.

4. Suscipe me cum hac sancta oblatione tui pretiosi Corporis, quam tibi hodie in præsentia Angelorum invisibiliter assistentium offero: ut sit pro me et pro cuncto populo tuo in salutem.

5. Domine, offero tibi omnia peccata et delicta mea, quæ commisi coram te et sanctis Angelis tuis, a die quo primum peccare potui usque ad horam hanc, super placabili altari tuo;

6. Ut tu omnia pariter incendas et comburas igne caritatis tuæ, et deleas universas maculas peccatorum meorum et conscientiam meam ab omni delicto emundes;

7. Et restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi, omnia mihi plene indulgendo: et in osculum pacis me misericorditer assumendo.

8. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo et lamentando; et tuam propitiationem incessanter deprecando?

9. Deprecor te: exaudi me propitius, ubi asto coram te, Deus meus.

10. Omnia peccata mea mihi maxime displicent: nolo ea unquam amplius per-

petrare; sed pro eis doleo et dolebo, quamdiu vixero: paratus pœnitentiam agere, et pro posse satisfacere.

11. Dimitte mihi, Deus, dimitte mihi peccata mea propter nomen sanctum tuum: salva animam meam, quam pretioso Sanguine tuo redemisti.

12. Ecce committo me misericordiæ tuæ: resigno me manibus tuis.

13. Age mecum secundum bonitatem tuam, non secundum meam malitiam et iniquitatem.

14. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca et imperfecta; ut tu ea emendes et sanctifices;

15. Ut ea grata habeas et accepta tibi facias; et semper ad meliora trahas; nec non ad beatum ac laudabilem finem me pigrum et inutilem homuncionem perducas.

16. Offero quoque tibi omnia pia desideria devotorum; necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque carorum meorum, et eorum, qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt:

17. Et qui orationes et missas pro se suisque omnibus dici a me desideraverunt et petierunt, sive in carne adhuc vivant, sive jam sæculo defuncti sint:

18. Ut omnes sibi auxilium gratiæ tuæ, opem consolationis, protectionem a periculis, liberationem a pœnis advenire sentiant; et ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti persolvant.

19. Offero etiam tibi preces et hostias placationis pro illis specialiter, qui me in aliquo læserunt, contristaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intulerunt;

20. Pro his quoque omnibus, quos aliquando contristavi, conturbavi, gravavi et scandalizavi verbis, factis, scienter vel ignoranter:

21. Ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra et mutuas offensiones.

22. Aufer, Domine, a cordibus nostris omnem suspicionem, indignationem, iram, et disceptationem; et quidquid potest caritatem lædere, et fraternam dilectionem minuere.

23. Miserere, miserere, Domine, misericordiam tuam poscentibus; da gratiam indigentibus;

24. Et fac nos tales existere, ut simus digni gratia tua perfrui, et ad vitam proficiamus æternam. Amen.

Caput 10.

Quod sacra Communio de facili non
est relinquenda.

Vox Dilecti.

1. **F**requenter recurrendum est ad fontem gratiæ et divinæ misericordiæ: ad fontem bonitatis et totius puritatis: quatenus a passionibus tuis et vitiis curari valeas, et contra universas tentationes et fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis.

2. Inimicus sciens fructum et remedium maximum in sacra Communionem positum: omni modo et occasione nititur fideles et devotos, quantum prævalet, retrahere et impedire.

3. Cum enim quidam sacræ Communioni se aptare disponunt, pejores satanæ immissiones patiuntur.

4. Ipse nequam spiritus, ut in Job scribitur, venit inter filios Dei, ut solita illos nequitia sua perturbet, aut timidos nimium reddat et perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: si forte aut omnino Communionem relinquunt, aut cum tepore accedant.

5. Sed non est quidquam curandum de versutiis, et phantasiis illius quantumlibet

turpibus et horridis; sed cuncta phantasmata in caput ejus sunt retorquenda.

6. Contemnendus est miser et deridendus: nec propter insultus ejus et commotiones, quas suscitatur, sacra est omitenda Communio.

7. Sæpe etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda; et anxietas quædam de confessione facienda.

8. Age secundum consilium sapientum, et depone anxietatem et scrupulum: quia gratiam Dei impedit et devotionem mentis destruit.

9. Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem: sed vade citius confiteri, et omnes offensiones aliis libenter indulge.

10. Si vero tu aliquem offendisti: veniam humiliter precare, et Deus libenter indulget tibi.

11. Quid prodest diu tardare Confessionem, aut sacram differre Communionem?

12. Expurga te cum primis: exspue velociter venenum, festina accipere remedium, et senties melius, quam si diu distuleris.

13. Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud majus eveniet: et sic diu posses a Communionem impediri, et magis ineptus fieri.

14. Quanto citius vales, a præsentī gravitate et inertia te excutias;

15. Quia nihil importat diu anxari, diu cum turbatione transire, et ob quotidiana obstacula se a divinis sequestrare.

16. Immo plurimum nocet diu Communionem protelare; nam ad gravem torporem consuevit inducere.

17. Proh dolor! quidam tepidi et dissoluti moras confitendi libenter accipiunt; et Communionem sacram idcirco differri cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur.

18. Heu! quam modicam caritatem et debilem devotionem habent, qui sacram Communionem tam faciliter postponunt!

19. Quam felix ille et Deo acceptus habetur, qui sic vivit, et in tali puritate conscientiam suam custodit; ut etiam omni die communicare paratus et bene affectus esset, si ei liceret, et sine nota agere posset!

20. Si quis interdum abstinet humilitatis gratia, aut legitima impediēte causa, laudandus est de reverentia.

21. Si autem torpor obrepserit, seipsum excitare debet et facere, quod in se est: et Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

22. Cum vero legitime præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem et

piam intentionem communicandi: et sic non carebit fructu Sacramenti.

23. Potest enim quilibet devotus omni die et omni hora ad spiritualem Christi Communionem salubriter et sine prohibitionem accedere.

24. Et tamen certis diebus, et statuto tempore Corpus sui Redemptoris cum affectuosa reverentia sacramentaliter debet suscipere; et magis laudem Dei et honorem prætere, quam suam consolationem quærere.

25. Nam totiens mystice communicat, et invisibiliter reficitur, quotiens incarnationis Christi mysterium passionemque devote recolit, et in amore ejus accenditur.

26. Qui aliter se non præparat, nisi instante festo vel consuetudine compellente, sæpius imparatus erit.

27. Beatus, qui se Domino in holocaustum offert, quotiens celebrat aut communicat.

28. Non sis in celebrando nimis prolixus aut festinus: sed serva bonum communem modum, cum quibus vivis.

29. Non debes aliis generare molestiam et tædium: sed communem servare viam secundum majorum institutionem: et potius aliorum servire utilitati, quam propriæ devotioni vel affectui.

Caput 11.

Quod Corpus Christi et Sacra Scriptura maxime sint animæ fidei necessaria.

Vox Discipuli.

1. **O** dulcissime Domine Jesu, quanta est dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo; ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu, unicus dilectus ejus, super omnia desideria cordis ejus desiderabilis!

2. Et mihi quidem dulce foret in præsentia tua ex intimo affectu lacrimas fundere, et cum pia Magdalena pedes tuos lacrimis irrigare.

3. Sed ubi est hæc devotio? ubi lacrimarum sanctarum copiosa effusio?

4. Certe in conspectu tuo et sanctorum Angelorum tuorum totum cor meum ardere deberet et ex gaudio flere.

5. Habeo enim te in Sacramento vere præsentem, quamvis aliena specie occultatum.

6. Nam in propria et divina claritate te conspicere, oculi mei ferre non possent; sed neque totus mundus in fulgore gloriæ majestatis tuæ subsisteret.

7. In hoc ergo imbecillitati meæ consulis: quod te sub Sacramento abscondis.

8. Habeo vere et adoro, quem Angeli adorant in cœlo; sed ego adhuc interrim in fide: illi autem in specie et sine velamine.

9. Me oportet contentum esse in lumine veræ fidei, et in ea ambulare, donec aspiret dies æternæ claritatis: et umbræ figurarum inclinentur.

10. *Cum autem venerit, quod perfectum est* (1. Cor. 13, 10.), cessabit usus Sacramentorum: quia beati in gloria cœlesti non egent medicamine sacramentali.

11. Gaudent enim sine fine in præsentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus speculantes; et de claritate in claritatem abyssalis Deitatis transformati gustant Verbum Dei caro factum, sicut fuit ab initio et manet in æternum.

12. Memor horum mirabilium, grave mihi fit tædium etiam quodlibet spirituale solatium; quia quamdiu Dominum meum aperte in sua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conspicio et audio.

13. Testis es tu mihi, Deus, quod nulla res me potest consolari, nulla creatura quietare: nisi tu, Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari.

14. Sed non est hoc possibile durante me in hac mortalitate.

15. Ideo oportet, ut me ponam ad magnam patientiam: et meipsum in omni desiderio tibi submittam.

16. Nam et sancti tui, Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exsultant, in fide et patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ expectabant.

17. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi speraverunt, ego spero: quo illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido.

18. Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus sanctorum.

19. Habebo etiam libros sanctos pro solatio et vitæ speculo; atque super hæc omnia sanctissimum Corpus tuum pro singulari remedio et refugio.

20. Duo namque mihi necessaria permaxime sentio in hac vita: sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita.

21. In carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor: cibo scilicet et lumine.

22. Dedisti itaque mihi infirmo sacrum Corpus tuum ad refectionem mentis et corporis: et posuisti *lucernam pedibus meis verbum tuum.* (Ps. 118, 105.)

23. Sine his duobus bene vivere non possem; nam verbum Dei lux animæ meæ, et Sacramentum tuum panis vitæ.

24. Hæc possunt etiam dici mensæ duæ, hinc et inde: in gazophylacio sanctæ Ecclesiæ positæ.

25. Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, idest Corpus Christi pretiosum.

26. Altera est divinæ legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, et firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt Sancta Sanctorum, perducens.

27. Gratias tibi, Domine Jesu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per servos tuos prophetas et Apostolos, aliosque doctores ministrasti.

28. Gratias tibi, Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo caritatem tuam, cœnam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum Corpus et Sanguinem proposuisti manducandum:

29. Lætificans omnes fideles convivio sacro, et calice inebrians salutari, in quo sunt omnes deliciæ paradisi, et epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suavitate feliciori.

30. O quam magnum et honorabile est officium sacerdotum: quibus datum est Dominum majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, et ceteris ministrare!

31. O quam mundæ debent esse manus illæ, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculatum cor erit sacerdotis, ad quem toties ingreditur auctor puritatis!

32. Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum et utile procedere debet verbum: qui tam sæpe Christi accipit Sacramentum.

33. Oculi ejus simplices et pudici, qui Christi Corpus solent intueri.

34. Manus puræ et in cœlum elevatæ: quæ Creatorem cœli et terræ solent contrectare.

35. Sacerdotibus specialiter in lege dicitur: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum Dominus Deus vester.* (Lev. 19, 2.)

36. Adjuvet nos gratia tua, omnipotens Deus; ut qui officium Sacerdotale suscepimus, digne ac devote tibi in omni puritate et conscientia bona famulari valeamus.

37. Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conversari, ut debemus: concede nobis tamen digne flere mala, quæ gessimus; et in spiritu humilitatis ac bonæ voluntatis proposito, tibi ferventius de cetero deservire.

Caput 12.

Quod magna diligentia se debeat communicaturus Christo præparare.

Vox Dilecti.

1. **E**go sum puritatis amator; et dator omnis sanctitatis.

2. Ego cor purum quæro; et ibi est locus requietionis meæ.

3. Para mihi *cœnaculum grande stratum* (Mc. 14, 15.); et faciam apud te pascha cum discipulis meis.

4. Si vis, ut veniam ad te et apud te maneam, expurga vetus fermentum, et munda cordis tui habitaculum.

5. Exclude totum sæculum, et omnem vitiorum tumultum: sede *tamquam passer solitarius in tecto* (Ps. 101, 8.), et cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ.

6. Omnis namque amans, suo dilecto amatori optimum et pulcherrimum præparat locum: quia in hoc cognoscitur affectus susipientis dilectum.

7. Scito tamen, te non posse satisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis: etiamsi per integrum annum te præparares, et nihil aliud in mente haberes.

8. Sed ex sola pietate, et gratia mea permittaris ad mensam meam accedere: ac si mendicus ad prandium vocaretur divitis, et ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus: nisi se humiliando et ei regratiando.

9. Fac, quod in te est et diligenter facito: non ex consuetudine, non ex necessitate: sed cum timore et reverentia et affectu accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

10. Ego sum qui vocavi; ego jussi fieri; ego supplebo quod tibi deest: veni et suscipe me.

11. Cum gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo; non quia dignus es, sed quia tui misertus sum.

12. Si non habes, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce et pulsa: nec desistas, donec merearis micam aut guttam gratiæ salutaris accipere.

13. Tu mei indiges: non ego tui indigeo.

14. Nec tu me sanctificare venis: sed ego te sanctificare et meliorare venio.

15. Tu venis, ut ex me sanctificeris et mihi uniaris; ut novam gratiam recipias: et de novo ad emendationem accendaris.

16. Noli negligere hanc gratiam; sed præpara cum omni diligentia cor tuum: et introduc ad te dilectum tuum.

17. Oportet autem, ut non solum te præpares ad devotionem ante Communionem, sed ut etiam te sollicite conserves in ea post Sacramenti perceptionem.

18. Nec minor custodia post exigitur, quam devota præparatio prius.

19. Nam bona postmodum custodia, optima iterum est præparatio ad majorem gratiam consequendam.

20. Ex eo quippe valde indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia.

21. Cave a multiloquio; mane in secreto: et fruire Deo tuo.

22. Ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest.

23. Ego sum, cui te totum dare debes: ita ut jam ultra non in te, sed in me absque omni sollicitudine vivas.

Caput 13.

Quod toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet.

Vox Discipuli.

1. *Quis mihi det, Domine, ut inveniam te solum* (Cant. 8, 1.), et aperiam tibi totum cor meum; et fruam te, sicut desiderat anima mea: et *jam*

me nemo despiciat (ibid.), nec ulla creatura me moveat vel respiciat, sed tu solus mihi loquaris et ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectum loqui, et amicus cum amico convivari?

2. Hoc oro, hoc desidero; ut tibi totus uniar et cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham: magisque per sacram Communionem ac frequentem celebrationem, cœlestia et æterna sapere discam.

3. Ah, Domine Deus, quando ero tecum totus unicus et absorptus: meique totaliter oblitus?

4. Tu in me, et ego in te: et sic nos pariter in unum manere concede.

5. Vere tu es *dilectus meus, electus ex millibus* (Cant. 5, 10.): in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ.

6. Vere tu pacificus meus, in quo pax summa et requies vera: extra quem labor et dolor et infinita miseria.

7. Vere tu es *Deus absconditus* (Is. 45, 15.), et consilium tuum non est cum impiis: sed cum humilibus et simplicibus sermo tuus.

8. *O quam suavis est, Domine, spiritus tuus* (Sap. 12, 1.), qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo, de cœlo descendente, illos reficere dignaris.

9. *Vere non est alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantés sibi: sicut tu, Deus noster (Deut. 4, 7.), ades universis fidelibus tuis, quibus ad quotidianum solatium, et cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum et fruendum.*

10. Quæ est enim alia gens tam inclita sicut plebs christiana?

11. Aut quæ creatura sub cœlo tam dilecta ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa?

12. O ineffabilis gratia! o admirabilis dignatio! o amor immensus homini singulariter impensus!

13. Sed quid retribuam Domino pro gratia ista; pro caritate tam eximia?

14. Non est aliud, quod gratius donare queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, et intime jungam.

15. Tunc exsultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit unita Deo anima mea.

16. Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare, Domine, manere mecum, ego volo libenter esse tecum.

17. Hoc est totum desiderium meum, ut cor meum tibi sit unitum.

Caput 14.

De quorundam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi.

Vox Discipuli.

1. **O** quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te! (Ps. 30, 20.)

2. Quando recordor devotorum aliquorum ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione et affectu accedentium:

3. Tunc sæpius in me ipso confundor et erubesco, quod ad altare tuum et sacræ Communionis mensam, tam tepide et frigide accedo:

4. Quod ita aridus et sine affectione cordis maneo: quod non sum totaliter accensus coram te Deo meo;

5. Nec ita vehementer attractus et affectus, sicut multi devoti fuerunt; qui præ nimio desiderio Communionis et sensibili cordis amore, a fletu se non potuerunt continere:

6. Sed ore cordis et corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant; suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare; nisi Corpus tuum

cum omni jucunditate et spirituali aviditate accepissent.

7. O vera ardens fides eorum: probabile existens argumentum sacræ præsentiae tuæ!

8. Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum *in fractione panis* (Lc. 24, 35.): quorum cor tam valide ardet in eis de Jesu ambulante cum eis.

9. Longe est a me sæpe talis affectus et devotio: tam vehemens amor et ardor.

10. Esto mihi propitius, Jesu bone, dulcis et benigne; et concede pauperi mendico tuo vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacra Communionem sentire;

11. Ut fides mea magis convalescat, spes in bonitate tua proficiat; et caritas semel perfecte accensa, et cœleste manna experta nunquam deficiat.

12. Potens est autem misericordia tua etiam gratiam desideratam mihi præstare; et in spiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit, me clementissime visitare.

13. Etenim, licet tanto desiderio tam specialium devotorum tuorum non ardeo; tamen de gratia tua, illius magni inflammati desiderii desiderium habeo: orans et desiderans omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari.

Caput 15.

Quod gratia devotionis humilitate et sui ipsius abnegatione acquiritur.

Vox Dilecti.

1. **O**portet te devotionis gratiam instanter quærere, desideranter petere, patienter et fiducialiter expectare; gratanter recipere, humiliter conservare, studiose cum ea operari: ac Deo terminum et modum supernæ visitationis, donec veniat, committere.

2. Humiliare præcipue te debes, cum parum aut nihil devotionis interius sentis; sed non nimium dejici, nec inordinate contristari.

3. Dat sæpe Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore: dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

4. Si semper cito gratia daretur, et pro voto adesset, non esset infirmo homini bene portabile.

5. Propterea in bona spe et humili patientia: expectanda est devotionis gratia. Tibi tamen et peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occulte tollitur.

6. Modicum quandoque est, quod gratiam impedit et abscondit; si tamen mo-

dicum, et non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

7. Et si hoc ipsum modicum vel grande amoveris, et perfecte viceris, erit quod petisti.

8. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu seu velle quæsieris, sed integre te in ipso posueris, unitum te invenies et pacatum: quia nil ita bene sapiet et placebit, sicut beneplacitum divinæ voluntatis.

9. Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit; seque ab omni inordinato amore seu displicentia cujuslibet rei creatæ evacua-verit; aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

10. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit.

11. Et quanto perfectius infimis quis renuntiat, et magis sibi ipsi per contemptum sui moritur; tanto gratia celerius venit, copiosius intrat, et altius liberum cor elevat.

12. Tunc videbit, et affluet, *et mirabitur et dilatabitur cor* (Is. 60, 5.) ejus in ipso; quia manus Domini cum eo: et ipse se posuit totaliter in manu ejus usque in sæculum.

13. *Ecce sic benedicetur homo* (Ps. 127, 4.), qui quærit Deum in toto corde suo: nec in vanum accipit animam suam.

14. Hic in accipiendo sacram Eucharistiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam; quia non respicit ad propriam devotionem et consolationem, sed super omnem devotionem et consolationem ad Dei gloriam et honorem.

Caput 16.

Quod necessitates nostras Christo aperire, et ejus gratiam postulare debemus.

Vox Discipuli.

1. **O** dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc devote desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam et necessitatem, quam patior: in quantis malis et vitiis jaceo: quam sæpe sum gravatus, tentatus, turbatus et inquinatus.

2. Pro remedio ad te venio; pro consolatione et sublevamine te deprecor.

3. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea: et qui solus potes me perfecte consolari et adjuvare.

4. Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus: quam pauper sum in virtutibus.

5. Ecce sto ante te pauper et nudus: gratiam postulans et misericordiam implorans.

6. Refice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui: illumina cæcitatem meam claritate præsentiae tuæ.

7. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem; omnia gravia et contraria in patientiam; omnia infima et creata in contemptum et oblivionem.

8. Erige cor meum ad te in cælum: et ne dimittas me vagari super terram.

9. Tu solus mihi ex hoc jam dulcescas usque in sæculum; quia tu solus cibus et potus meus, amor meus et gaudium meum, dulcedo mea et totum bonum meum.

10. Utinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, et in te transmutes; ut unus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ unionis, et liquefactionem ardentis amoris!

11. Ne patiaris me jejunum et aridum a te recedere: sed operare mecum misericorditer, sicut sæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

12. Quid mirum, si totus ex te ignescerem et in me ipso deficerem: cum tu sis ignis semper ardens et nunquam deficiens, amor corda purificans et intellectum illuminans?

Caput 17.

De ardenti amore et vehementi affectu suscipiendi Christum.

Vox Discipuli.

1. **C**um summa devotione et ardenti amore, cum toto cordis affectu et fervore desidero te, Domine, suscipere: quemadmodum multi Sancti et devotæ personæ in communicando te desideraverunt; qui tibi maxime in sanctitate vitæ placuerunt, et in ardentissima devotione fuerunt.

2. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis: cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio et dignissima reverentia, quam aliquis Sanctorum unquam habuit et sentire potuit.

3. Et licet indignus sum, omnia illa sentimenta devotionis habere; tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac

si omnia illa gratissima inflammata desideria solus haberem.

4. Sed et quæcumque potest pia mens concipere et desiderare, hæc omnia tibi cum summa veneratione et intimo fervore præbeo et offero.

5. Nihil opto mihi reservare, sed me et omnia mea tibi sponte et libentissime immolare.

6. Domine Deus meus, Creator meus et Redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude et honore, cum tali gratitudine, dignitate et amore, cum tali fide, spe et puritate te affecto hodie suscipere:

7. Sicut te suscepit et desideravit sanctissima mater tua gloriosa Virgo Maria, quando Angelo evangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter ac devote respondit: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* (Lc. 1, 38.)

8. Et sicut beatus præcursor tuus, excellentissimus Sanctorum Joannes Baptista in præsentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus Sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus:

9. Et postmodum cernens inter homines Jesum ambulans, valde se humilians, devoto cum affectu dicebat: *Amicus autem sponsi qui stat, et audit*

eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi (Jo. 3, 29.):

10. Sic et ego, magnis et sacris desideriiis opto inflammari, et tibi ex toto corde meipsum presentare.

11. Unde et omnium devotorum cordium jubilationes, ardentis affectus, mentales excessus ac supernaturales illuminationes et cœlicas visiones tibi offero et exhibeo, cum omnibus virtutibus et laudibus ab omni creatura in cœlo et in terra celebratis et celebrandis pro me et omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus digne lauderis et in perpetuum glorificeris.

12. Accipe vota mea, Domine Deus meus, et desideria infinitæ laudationis ac immensæ benedictionis: quæ tibi, secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur.

13. Hæc tibi reddo, et reddere desidero per singulos dies et momenta temporum: atque ad reddendum mecum tibi gratias et laudes, omnes cœlestes spiritus et cunctos fideles tuos et precibus et affectibus invito et exoro.

14. Laudent te universi populi, tribus et linguæ: et sanctum ac mellifluum nomen tuum cum summa jubilatione et ardenti devotione magnificent.

15. Et quicumque reverenter ac devote altissimum Sacramentum celebrant et plena fide recipiunt: gratiam et misericordiam apud te invenire mereantur et pro me peccatore suppliciter exorent.

16. Cumque optata devotione ac fruibili unione potiti fuerint, et bene consolati ac mirifice refecti, de sacra mensa cœlesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

Caput 18.

Quod homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacræ fidei.

Vox Dilecti.

1. **C**avendum est tibi a curiosa et inutili perscrutatione hujus profundissimi Sacramenti: si non vis in dubitationis profundum submergi.

2. *Qui scrutator est majestatis, opprimetur a gloria. (Prov. 25, 27.)*

3. Plus valet Deus operari, quam homo intelligere potest.

4. Tolerabilis: pia et humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, et per sanas Patrum sententias studens ambulare.

5. Beata simplicitas, quæ difficiles quæstionum relinquit vias; et plana ac firma pergit semita mandatorum Dei.

6. Multi devotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt.

7. Fides a te exigitur et sincera vita: non altitudo intellectus neque profunditas mysteriorum Dei.

8. Si non intelligis nec capis, quæ infra te sunt; quomodo comprehendes, quæ supra te sunt?

9. Subdere Deo, et humilia sensum tuum fidei: et dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

10. Quidam graviter tentantur de fide et Sacramento; sed non est hoc ipsis imputandum, sed potius inimico.

11. Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis: nec ad immissas a diabolo dubitationes responde.

12. Sed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus et prophetis: et fugiet a te nequam inimicus.

13. Sæpe multum prodest, quod talia sustinet Dei servus.

14. Nam infideles et peccatores non tentat, quos secure jam possidet: fideles autem devotos variis modis tentat et vexat.

15. Perge ergo cum simplici et indubitata fide; et cum supplici reverentia ad Sacramentum accede.

16. Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti secure committe.

17. Non fallit te Deus; fallitur, qui sibi ipsi nimium credit.

18. Graditur Deus cum simplicibus, revelat se humilibus, dat intellectum parvulis, aperit sensum puris mentibus: et abscondit gratiam curiosis et superbis.

19. Ratio humana debilis est et falli potest; fides autem vera falli non potest.

20. Omnis ratio et naturalis investigatio fidem sequi debet: non præcedere nec infringere.

21. Nam fides et amor ibi maxime præcellunt; et occultis modis in hoc sanctissimo et superexcellentissimo Sacramento operantur.

22. Deus æternus et immensus, infinitæque potentiæ, facit magna et inscrutabilia in cœlo et in terra; nec est investigatio mirabilium operum ejus.

23. Si talia essent opera Dei, ut facile ea humana ratione caperentur: non essent mirabilia nec ineffabilia dicenda.

Finis.

Oratio universalis

a S. P. Clemente IX edita, hic apposita, veluti omnium, quæ ad salutem pertinent et his quatuor libris continentur, quædam epitome.

Credo, Domine, sed credam firmiter; spero, sed sperem securius; amo, sed amem ardentius; doleo, sed doleam vehementius.

Adoro te ut primum principium, desidero te ut finem ultimum, laudo te ut benefactorem perpetuum, invoco te ut defensorem propitium.

Tua me sapientia dirige, justitia contine, clementia solare, potentia protege.

Consecro tibi cogitanda, ut sint secundum te; ferenda, ut sint propter te.

Volo quidquid vis, volo quia vis, volo quomodo vis, volo quamdiu vis.

Oro te, ut intellectum meum illumines, voluntatem inflames, corpus emendes, animam sanctifices.

Defleam præteritas iniquitates, repellam futuras tentationes, corrigam vitiosas propensiones, excolam idoneas virtutes.

Tribue mihi, bone Deus, amorem tui, odium mei, zelum proximi, contemptum sæculi.

Studeam superioribus obedire, inferioribus subvenire, amicis consulere, inimicis parcere.

Vincam voluptatem austeritate, avaritiam largitate, iracundiam lenitate, tepiditatem fervore.

Redde me prudentem in consiliis, constantem in periculis, patientem in adversis, humilem in prosperis.

Fac, Domine, ut sim in oratione attentus, in epulo sobrius, in munere sedulus, in proposito firmus.

Curem habere innocentiam interiorem, modestiam exteriorem, conversationem exemplarem, vitam regularem.

Assidue invigilem naturæ domandæ, gratiæ fovendæ, legi servandæ, saluti acquirendæ.

Discam a te, quam tenue sit quod terrenum est, quam grande quod divinum, quam breve quod æternum.

Da, ut mortem præveniam, iudicium pertimeam, infernum effugiam, paradisum obtineam. Amen.

APPENDIX I.

JACOBI MERLO HORSTII¹⁾ METHODUS PRACTICA

IV LIBRORUM DE IMITATIONE CHRISTI,

qua scopus, ordo, et progressus vitæ
spiritualis in hisce libris satis congruus
observari ostenditur.

I. ŒCONOMIA

seu generalis dispositio IV Librorum de
Imitatione Christi.

Inter scriptores asceticos obtinendæ per-
fectioni seu Christianæ vitæ institutioni

¹⁾ Jacobus Merlo natus 24. Julii 1597 Horstii in du-
catu Geldriensi, unde Horstii cognomentum accepit,
parochus erat in civitatis Coloniensis parœcia dicta
B. M. V. in Pasculo. Mortuus est caritatis victima
21. Aprilis 1644 ex tabe letifera, quam contraxerat as-

utiles, palmam communi calculo, facile præripuit religiosus plane ac pius vir Thomas de Kempis, Canon. Regul. S. Augustini, in libris, quos de Imitatione Christi inscriptos reliquit.

Ast ordinem ac methodum in iis plerique desiderant, non tam quod illis desit, quam quod multos effugiat.

Fuit nonnemo, qui experiri voluit, an verbis utcumque methodus hic latens adumbrari possit, quam, ecce, tibi repræsentamus.

Observa ergo, tradi hic Imitationem Christi practice, quem docendi modum is optime assequitur, qui opere, quæ legit, exsequitur.

Et quidem videtur Thomas noster in hoc opere secutus methodum naturalem, et necessariam, incipiendo a primo et imperfectiori gradu Imitationis Christi, et ascendendo paulatim, usque ad ultimum, tanto ordine, ut qui alium sectari voluerit, videatur minus commode, quo tendit, perventurus.

Agit ergo primum de via purgativa, quæ est initium, et quasi fundamentum perfectionis: In qua introducit Magistrum vitæ spiritualis docentem, quia hæc via non tam alte progreditur, ut videatur indigere immediato magisterio Dei, et discipulus adeo est ignarus rerum spiritualium, ut ei audire et auscultare magistrum potius, quam loqui aut interrogare conveniat.

—
sistens diebus ac noctibus ægroto cuidam insanabili morbo laboranti mephitimque intolerabilem exhalanti. Vir erat pietatis insignis et heroicæ mortificationis. Reliquit plures libellos asceticos pietatem spirantes.

Via illuminativa, totam eruditionem doctrinæ spiritualis continet, ideo merito introducitur Deus cum homine loquens, quia in ea digna Deo traduntur documenta: quod pauci extra divinas Litteras præstiterunt, ut Deum loquentem digne Deo introduxerint.

Discipulus autem jam proventus Dei documenta non tantum aure excipit, sed opere exsequi conatur: in quo cum sæpe magnas patiatur tentationes et difficultates, quandoque pro gratia et divino auxilio, quandoque pro venia et consilio ad Deum recurrit.

Via unitiva anima Deo unitur, quod maxime fit participatione Corporis et Sanguinis Jesu Christi, in qua duo sunt: præparatio ad unionem, et ipsa unio. Utrumque adeo magnum est, ut merito introducatur Deus docens, et homo practice exsequens.

De Via Purgativa.

Jam vero, ut ad singulas vias deveniamus, purgativam in duas dividit partes. In priori, quæ traditur toto 1. lib. de initiis viæ purgativæ, in posteriori, quæ traditur toto 2. libr. de progressu incipientium tractatur.

Initium viæ purgativæ quinque quasi gradibus seu capitibus continetur:

1. Quid sit imitari et sequi Christum.
2. Ne quis in imitatione erret, duce et magistro utatur.
3. Quia magister non prodest, si discipulo desit voluntas discendi, excitatur in eo desiderium vincendi passiones.
4. Ex hoc desiderio et victoria consequitur propositum efficax non peccandi.

5. Hoc propositum timore Dei et cordis compunctione solidatur.

Progressus et terminus hujus vitæ quatuor aliis gradibus seu capitibus continetur.

1. Ex timore Dei oritur odium mundi, qui Deo adversatur.

2. Mundus neglectus persequitur servum Dei, qui eget, ut se defendat, patientia in adversitatibus et persecutionibus.

3. Qui adversitates constanti animo tolerat, erumpit in Christi dilectionem et mentis dulcedinem.

4. Sed debet potius animum convertere in hac via ad Crucem Christi, quam ad consolationem; ideo docetur viam Crucis et mortificationis desiderare: quod desiderium est terminus Viæ Purgativæ.

De Via Illuminativa.

Via illuminativa tota versatur in imitatione Christi, quem qui perfecte imitari vult, et perfecte purgatus esse cupit:

1. Dei indiget colloquio, et interna orationis conversatione.

2. Ex ea conversatione erumpit in affectum humilitatis.

3. Humilitas omnem abjicit simulationem, et puritatem cordis ac veritatem introducit.

4. Veritas erumpit in Dei et proximi amorem.

5. Ex hoc amore sequitur odium sui et exercitium pœnitentiæ.

6. Quod exercitium ne noceat, moderandum est desiderio exsequendi tantum divinam voluntatem.

7. Ut eam quis exsequatur, obedientiam aviditate magna complectatur.

8. Quæ perfecta esse nequit absque indifferentia in rebus omnibus.

9. Ex indifferentia sequitur perpetua pax animæ.

10. Ex pace sequitur libertas spiritus.

11. Ex libertate spiritus sequitur desiderium volandi ad Christum, et exuendi carnis sarcinam.

12. Quod cum ita fieri nequeat, saltem solitudinem anima concupiscit, ut sola cum solo Deo conversetur.

13. In ipsa vero solitudine non jam beatus esse postulat, sed socius Passionis et Crucis Christi.

14. Cui non propriis meritis, sed gratia et misericordia Dei sperat copulari: quod est terminus omnis perfectionis.

De Via Unitiva.

Via unitiva in perfecta unione cum Deo consistit, quæ maxime habetur per susceptionem Sacramenti corporis Christi, ad quam triplex præparatio requiritur.

1. Remota.

2. Proxima.

3. Conjuncta ipsi Communioni, et utraque triplex.

Singulos hos perfectionis gradus Thomas pluribus capitibus declarat, quos suo ordine annotabimus, capitibus ipsis summatim ac methodice perstrictis.

II.

SPECIALIS METHODUS

singulorum librorum Thomæ a Kempis
De Imitatione Christi.

LIBER I.

In quo initia Viæ Purgativæ traduntur.

1. Quid sit imitari et sequi Christum.

Sequi Christum, non est alta de Deo speculari; sed Christi sanctam vitam imitari. Cap. 1.

Melius namque est operari bonum, quam illud tantum nosse. Ideo melior est homo simplex et rusticus, qui bene operatur, quam superbus Philosophus, qui alta quærens, subtiliter contemplatur. Cap. 2.

Ut autem operemur, cognitio necessaria est, non quæ humano magisterio discitur, sed quæ divino: et hæc cordis mortificatione comparatur. Cap. 3.

2. Dux seu Pater spiritualis eligendus.

Sed non omnia credenda sunt vel facienda, quæ homini in mentem veniunt vel audiuntur, sed oportet, ut virtutis Tiro Magistrum seu Patrem spirituales quærat, cujus ductum sequatur et cui suas omnes cogitationes et actiones aperiat. Cap. 4.

Sacra quoque Scriptura, alique pii libri humiliter, simpliciter et fideliter legendi:

non ut docti videamur, sed ut in Spiritu instruamur; quandoquidem non omnia ex Magistro spirituali discere possumus. Cap. 5.

Homo novus in rebus spiritualibus, novitate et dulcedine lectionis allectus, lectioni se totum tradit, quasi ab hac præcipue petenda sit perfectio. Hinc turbatur, si Magister spiritualis huic suæ voluntati resistat eumque redarguat. Sed mox advertit perfectionem non esse in multa lectione, sed in mortificatione propriæ voluntatis locandam: et vincit hanc tentationem submissione et humili de se opinione. Cap. 6.

Liberatus opera Patris spiritualis prima tentatione, continuo in aliam secundam graviores incidit, nam divinæ gratiæ immemor in Patre spirituali omnem suam locat spem, putans se tali duce secure ad perfectionem tendere. Sed quia ut plurimum Patres spirituales viri Deo dediti, coram mundo viles et abjecti videntur, adversarius Tironi suggerit, non esse rationi consonum, virum nobilem, divitem, eruditum, prudentem etc. adeo familiariter et frequenter Patrem spiritualem adire et consulere, quæ tentatio multos prosternit. Cap. 7.

Ea superata, succedit tertia tentatio, omnes suas bonas cogitationes et actiones non jam Patri spirituali soli, sed cuivis etiam indicandi: et perdit Tiro nimia garrulitate, quæ silentio acquisiverat. Cap. 8.

Serio Magister spiritualis contradicit Tironi hac in re; alii illum laudant: ex quo illi quarta insurgit tentatio mutandi Patrem

spiritualem, quem sibi adversantem videt, quin et locum et exercitia. Sed hæc tentatio superanda est spoliatione omnis proprii iudicii et contemptu quarumcumque illustrationum, quæ a Magistro spirituali non approbantur. Cap. 9.

Ex tædio, quo afficitur Tiro ob hanc Magistri resistantiam, in contrariam partem, alia tentatione, quæ in ordine quinta est, vertitur: et qui antea totus videbatur rebus divinis deditus, jam non nisi de rebus et negotiis sæcularibus agit; in eisque consolationem et delectationem quærit. Debet autem a Patre ab iis negotiis et consolationibus, quæ multum divinas retardant, revocari: et in oratione variisque devotis exercitiis occupari, ne otio languescat: et proderit conversatio plurium eidem perfectionis studio vacantium. Cap. 10.

3. Desiderium vincendi passiones.

Qui se a dictis negotiis sæcularibus non separat sub specie zeli et profectus aliorum, sui curam abjicit et retrocedit in vita spirituali. Quo deveniunt multi Religiosi, qui sanctiores et ferventiores in principio suæ conversionis erant, quam sint post multos religiosæ vitæ annos. Quare qui vult in vita spirituali progredi, non debet conquiescere in solis observantiis externis, sed eniti passiones perfecte vincere et desiderare omni die in virtute et sui abnegatione proficere. Cap. 11.

Contra eum, qui ex animo videtur virtutem et profectum quærere, mox multi insurgunt, sinistram de eo opinionem concipientes, quod illi non solum utile, sed necessarium est; evadit enim ex hoc humilior et diligentior in removendis scandalis et obtrectandi sibi occasionibus auferendis: et quadam necessitate adactus ad Deum sæpius recurrit. Cap. 12.

Nec solum homines eum vexant, sed diabolus continuis tentationibus exagitat, quæ Tironi valde utiles sunt; illis enim humiliatur, purgatur et instruitur: ut per multas tribulationes et tentationes intrare possit in regnum Dei; sicut intrarunt omnes Sancti, quorum aliqui in principio suæ conversionis, aliqui in fine, aliqui tota vita tentati sunt, aliqui gravius, aliqui levius, alii superatis magnis tentationibus parvis succubuerunt: ut humiliati nunquam in seipsis confiderent; sed principio tentationis fortiter resisterent, non solâ fuga, duritia aut importunitate; sed patientia, longanimitate et Dei gratia adjuti, consilio Patris spiritualis, qui cum tentato non aget duriter, sed benigne: ut secum optaret fieri, si ipse tentaretur. Cap. 13.

Maxima, ac frequentissima harum tentationum est: proprio iudicio niti et nolle se alterius iudicio et voluntati submittere. Cap. 14.

4. *Propositum nullius rei causa peccatum quodcunque committendi.*

Ita tamen cedendum est alteri, ut nullius voluntate peccatum aliquod (quantumvis leve

et veniale) fiat; quamvis bona opera possint aliquando ob bonum finem omitti vel in meliora commutari. Itaque qui serio desiderat passiones vincere, firmum propositum concipiat, pro nulla re peccatum admittendi, sive mortale sive veniale. Cap. 15.

Quid igitur faciet, quando videt in se vel in alio aliquod malum, nec post unam vel alteram correctionem potest emendare? Debet patienter sustinere, quo usque Deus aliud disponat. Cap. 16.

Et vivere tamquam hospes et peregrinus super terram et stultus fieri propter Christum. Cap. 17.

Quomodo vixerunt Sancti omnes, quorum vitæ exempla sæpe et diligenter ad animum revocanda. Quæ quidem principaliter in tribus consistunt. Cap. 18.

Primo, ut non acquiescat animus sola externa virtutis specie, sed studeat exercitio omnium virtutum, omni die incipiendo et frequenter examinando vitam suam. Cap. 19.

Secundo, ut tempus quærat sibi vacandi, fugiat superfluum confabulationem, otiosam circuitionem, novitates et rumores, et insistat meditationi et lectioni piorum librorum. Cap. 20.

5. Timor Dei et cordis compunctio.

Tertio, ut in timore Dei se conservet, fugiendo humanam lætitiā et quærendo compunctionem cordis: quæ quatuor considerationibus acquiritur. Cap. 21.

1. Miseriæ humanæ et commissorum peccatorum. Cap. 22.

2. Mortis. Cap. 23.

3. Judicii extremi et pœnarum tam inferni, quam purgatorii. Cap. 24.

4. Ultimi finis hominis christiani; et præ ceteris juvabit consideratio vitæ et passionis Christi, nec opus est aliam utiliore quærere. Cap. 25.

LIBER II.

In quo progressus et terminus viæ purgativæ declaratur.

6. *Odium mundi.*

Post compunctionem cordis, debet homo internam cum Deo conversationem quærere, se in hoc mundo tamquam advenam et peregrinum reputando. Ex quo mundi homines, cum videant se deseri, discipulum Christi et vitæ spiritualis sectatorem dictis et factis insectantur. Cap. 1.

Qui non debet hanc contrarietatem magnificare nec se anxie defendere, sed expectare Dei defensionem: humiliter omnia tolerando et se omnium hominum vilissimum reputando. Cap. 2.

7. *Patientia in injuriis.*

Nec debet ante de pacificandis secum aliis agere, quam suum ipse cor pacificum

reddiderit: quod faciet patienter sustinendo, quæ contra se fient. Cap. 3.

Patientia acquiritur, si quæ contra nos fiunt aut dicuntur, simplici et puro corde intueamur. Simplicitas intentionis solum Deum respicit, reliqua non curat. Puritas cordis solum Dei beneplacitum quærit: ex quo fit, ut patienter toleret, quicquid Deus fecerit vel permiserit. Cap. 4.

Ut autem homo patienter alios sibi molestos sustineat, consideret, quid alii ab ipso sustineant et se præcipue curet: aliorum incurius. Cap. 5.

Collocando propriam pacem et lætitiã non in ore aliorum, sed in bona conscientia. Cap. 6.

8. *Amor Jesu Christi.*

Nihil in hoc mundo quærendo præter amorem Jesu Christi. Cap. 7.

Nam cum Jesu habemus omne bonum; sine ipso omnia nobis desunt, etiamsi totum mundum lucremur. Cap. 8.

Nec debet in nobis amor Christi deficere, si quando a nobis divina consolatio recesserit. Cap. 9.

Is vero in hoc potissimum elucet, si magis prompti simus ad patiendum pro Christo quam ad consolationem; ad crucem, quam ad lætitiã; acceptando quodvis Dei donum æquanimiter; inter flagella pariter et solatia grati. Cap. 10.

Sed longe aliter sæpenumero fit: aniant enim homines et serviunt Christo, ut pluri-

mum, in consolatione et prosperitate, raro in adversitate et cruce. At verus Christi servus utrobique Deum laudat ac benedicit. Cap. 11.

9. *Voluntas mortificationis et crucis.*

Quia persuasum habet, perfectionem et felicitatem hominis christiani consistere in mortificatione et Christi imitatione, in portanda cruce, unde eam proponit cum Dei gratia usque ad mortem portare. Cap. 12.

LIBER III.

In quo agitur de Via Illuminativa.

1. *Desiderium orationis.*

Qui ad eum perfectionis gradum pervenit, ut velit portare crucem suam post Christum, primum omnium ardenti desiderio affici debet ad orationem, in qua audiet, quid loquatur in eo Dominus. Cap. 1.

Qui docet sine verborum strepitu modum sibi bene serviendi; nam alii pulsant aures, Deus cor. Cap. 2.

2. *Humilitas.*

Deo loquente cum anima, excitatur in illa secundus affectus humilitatis, quo se homo agnoscit rudem rerum divinarum: et cupit a Deo magis magisque illuminari; et confunditur, cogitans homines mundanos tanta

diligentia audire et sequi mundum; servum autem Dei adeo negligenter et pigre Deo famulari. Ex quo sequitur cognitio propriæ vilitatis et miseræ et seria efflagitatio divinæ gratiæ. Cap. 3.

3. *Puritas cordis.*

Ea per orationem impetrata, mox sequitur tertius affectus, puritas videlicet cordis, qua quis veritate gaudet; quæ docet peccata cognoscere et defflere, omnia opera propria nihili facere, contemnere terrena et amare cœlestia. Qui ad hunc affectum pervenit, desiderat defectus proprios manifestare et digito ostendi se peccatorem et imperfectum. Cap. 4.

4. *Amor Dei.*

Quod desiderium statim consequitur magna spiritualis consolatio, qua homo animatus mox prorumpit in quartum affectum, vehementis amoris Dei, cujus homo effectus in se experitur et cognoscit: quorum præcipuum esse putat, amantem omnia dura et amara propter dilectum libenter amplecti. Cap. 5.

Mox sequitur probatio hujus amoris, ingens desolatio, variæ tentationes, languor in spiritu et aliquando casus aliquis in peccatum, magis ex fragilitate quam malitia: quæ omnia videntur a Deo permitti, ne homo superbiat ex percepta consolatione. Cap. 6.

5. *Odium sui et desiderium pœnitentiæ.*

Tam ex consolatione præcedenti quam ex lapsu nascitur quintus affectus odium sui ipsius et desiderium multa pro Christo patiendi, quod nisi coërceatur a Patre spirituali, nonnunquam ducit ad perditionem. Cap. 7.

Quam correctionem debet homo cum resignatione et humilitate suscipere; reputando se, ut vere est, pulverem et cinerem, ex nihilo creatum et in pulverem convertendum; qui sibi relictus statim labitur, sed a Deo sublevatus statim erigitur. Cap. 8.

Quod si neglecto Patris spiritualis ductu, nimis pœnitentiis et afflictionibus corporis inhæreat, veram cordis perfectionem et lætitiā non assequetur; sed aridus ac siccus sæpe in superbiam labitur, anxium et afflictum habens cor. Ad quem scopulum multi viri spirituales alliduntur, qui non amplius proficiunt. Sed qui obtemperat Patri spirituali, Deum solamque ejus voluntatem sibi tamquam unicum finem proponens, nihil sibi ex bonis operibus arrogat, magna pace perfruitur. Cap. 7. et 9.

Mox consolatione perfunditur et rursus in amoris affectum prorumpit ex consideratione beneficiorum Dei, divinæ dilectionis et præcedentis lapsus; magni beneficii loco reputans, posse Deo servire, non in his, quæ sibi placent, sed quæ Deo. Cap. 10.

6. *Desiderium exsequendi divinam voluntatem.*

Sequitur sextus affectus solam Dei voluntatem quærendi; ejus acquiescendo ordinationi: non enim omnis affectio, quæ bona videtur, sequenda est, neque ea, quæ videtur mala, statim abjicienda, sed utraque ad Dei voluntatem examinanda. Cap. 11.

Ex quo non levis oritur pugna interioris hominis, cui videtur vita amatorum mundi jucundior et felicior, quod hac pugna careat et multis perfruatur delectationibus. Sed Deus ostendit, homines mundi nullam habere solidam jucunditatem, quæ in solo Deo et contemptu rerum humanarum reperitur. Hic aliquibus insurgunt non leves carnis tentationes, partim ex consideratione mundanarum delectationum, partim ex interna pugna spiritus. Cap. 12.

7. *Obedientia.*

Quæ vincuntur septimo affectu obediendi, non solum divinæ voluntati, sed etiam superioribus omnibus: quin et omnibus hominibus, a quibus non refugit homo sicut lutum platearum conculcari. Cap. 13.

Quomodo enim super aliquem extolletur, qui Dei occulta judicia contemplabitur, Angelorum ruinam, hominum insperatos casus et propriam vilitatem? Cap. 14.

8. *Indifferentia in omnibus rebus.*

Potius omnia formidabit, etiam quæ bona videntur, considerando multos in fine deceptos, qui boni in principio videbantur. Ex quo in octavum indifferentiæ affectum erumpet, nec aliquid a Deo absolute petat, sed sub conditione, si tibi placitum fuerit, da quod vis et quantum vis et quando vis, solum mihi concede, quod tibi magis placet; omnibus quæ in mundo sunt mori; propter te amare contemni et nesciri, in te quiescere et in te solo pacem habere. Cap. 15.

Ex hac indifferentia sequitur magna pax animæ et perpetua consolatio: quam non possunt creaturæ, sed solus Creator conferre. Cap. 16.

Sed subito adversarius multas ingerit cogitationes, quod si hoc, quid si illud de te fiat! quibus homo spiritualis auscultare non debet, sed ad suam redire indifferentiam et tam promptum se exhibere ad patendum quam ad gaudendum. Cap. 17.

Unde Christi exemplo excitatur, quo caruerunt veteris Testamenti Patres: et præsentanea remuneratione, quam etiam diu illi præstolari cgebantur. Cap. 18.

Mox Dei permissu occasiones illi occurrunt aliquid patiendi; si sint, qui in illum maledicta congerant, falso accusent, docetur a Deo patienter omnia ab omnibus ferre. Cap. 19.

Homo videns se tantæ virtuti imparem, Dei auxilium implorat ad ferendum tot difficultates diaboli, mundi et carnis. Cap. 20.

Adest subito Dei consolatio, qua delibutus animus in solo Deo cupit requiescere et omnibus aliis rebus valedicit, etiam sanctissimis. Cap. 21.

Gratias Deo agit, non solum pro acceptis beneficiis et donis, sed etiam pro non acceptis: quod reputat beneficium singulare, non multa habere, unde exterius laus et gloria obveniat: quæ est maxima perfectio veræ indifferentiæ. Cap. 22.

9. *Pax perfecta.*

Obtenta rerum omnium perfecta indifferentia, quærenda est vera pax et libertas, quam assequemur: 1. Studendo alterius potius facere voluntatem, quam nostram. 2. Eligendo semper minus, quam plus habere. 3. Quærendo inferiorem locum et omnibus subesse. 4. Optando semper, ut voluntas Dei integre in nobis fiat. Occurrunt variæ et multiplices tentationes contra ista quatuor, quæ pacem afferunt. Quibus homo stimulatus, ad Deum pro auxilio confugit, ut gustata suavitate supernæ felicitatis pigeat de terrenis cogitare. Cap. 23.

Adest subito Deus et roganti homini remedium huic tentationi præbet, ne curiose facta aliorum indaget, ne magni nominis opinionem quærat, aut multas familiaritates, nec privatam hominum dilectionem: quæ omnia nos a facienda aliorum voluntate revocant, pacemque turbant. Cap. 24.

Sed omnem intentionem dirigat, ut soli Deo placeat et extra eum nihil cupiat vel

quærat, se ipsum condemnat, de aliorum dictis et factis nihil temere iudicet, nec se implicet rebus sibi non commissis: quo fiet, ut facile alterius voluntatem exequatur et raro turbetur; nunquam autem turbari non est hujus vitæ, sed futuræ. Cap. 25.

Mox, Deo permittente et nonnunquam dæmone procurante, contra secundum, quod pacem afferebat, videlicet semper minus quam plus habere: occurrit secunda tentatio nimix sollicitudinis et occupationis circa necessitates corporis, victum, vestitum etc., quæ hominem multum exagitat; cum omnia non liceat abjicere, quia natura sustentanda est; nec superflua requirere, quia lex vetat; medium autem tenere, non facile sciat. Cap. 26.

Vincitur hæc tentatio evellendo e corde omnem affectum, non solum rerum temporalium, sed etiam honoris et vanæ laudis; evulsa enim quacumque re ex corde, facile est se ad mediocritatem reducere. Petit homo a Deo hanc cordis purgationem et sapientiam cœlestem, diligendi Deum super omnia et cetera secundum ordinem a Deo præstitutum. Cap. 27.

Contra tertium, quærendi inferiorem locum et omnibus subjiciendi se, oritur tertia tentatio; insurgunt multi, qui contra hunc virum spirituales, ultimum locum desiderantem, male loquuntur et sentiunt; quam tentationem facile vincet, si deteriora de se ipse iudicabit et neminem se inferiorem; nec suam pacem in ore hominum, sed in Deo collocabit. Cap. 28.

Contra quartum, quod erat optare semper, ut voluntas Dei integre in nobis fiat, insurgit gravissima aliqua tentatio, fortasse carnis, ut cum maxime vellet in se divinam exsequi voluntatem, videatur non posse: quam æquo animo tolerare nec propter illam turbari is solum potest, qui optat, ut voluntas Dei integre in eo semper fiat. Cap. 29.

Homo hac tentatione pulsatus, debet subito ad Deum per orationem recurrere firmiter et perseveranter, nec se ad humana solatia convertere: expedit enim homini hæc pati: quare debet pro eis gratias Deo agere, imo gaudere in hac afflictione: et sic pacem hac tentatione vel quavis alia simili non perdet. Cap. 30.

Acquisita pace sequitur acquirenda perfecta libertas volandi ad Christum et in eo quiescendi, abjecta cupiditate rerum omnium, sine qua quidquid homo scit, quidquid habet, non est magni ponderis. Cap. 31.

10. Libertas spiritus.

Hæc libertas unico verbo continetur: Dimitte omnia et invenies omnia; dimitte cupiditatem et invenies requiem; in hoc omnis perfectio Religiosorum continetur. Qui enim se non amat, sed ad nutum Dei et sui Patris spiritualis operatur, totam vitam cum gaudio et libertate pertransit. Ut autem homo hanc rerum omnium resignationem recto ordine faciat, duo sunt necessaria. Cap. 32.

Primum, ut totam mentis intentionem ad debitum et optimum finem dirigat, Dei so-

lius majorem honorem et gloriam in omnibus rebus quærendo, sive nævo proprii amoris. Quo fiet, ut propriis affectibus non constringatur, qui aliquando nobis etiam nolentibus accedunt; ut nunc læti, nunc tristes, modo pacati, modo turbati, jam devoti, jam indevoti, nunc studiosi, nunc acediosi, aliquando graves, aliquando leves inveniamur. Cap. 33.

Mox ut homo affectiones omnes intentione pura in Deum subjecit, magna perfruitur consolatione et gustat, quam sit hoc dulce verbum: Deus meus, et omnia. Omnia illi dulcia sunt propter Deum: sed Deus ipse ita illi sapit, ut cupiat ipsi soli inhærere jubilationis excessibus, ut Deus sit ipsi omnia in omnibus. Sed interturbat hanc consolationem vetus homo nondum totus crucifixus et perfecte mortuus, qui concupiscit fortiter contra spiritum, bella movet interna, nec puram intentionem in Deum patitur esse firmam et stabilem, quam variis affectionibus conatur evertere. Cap. 34.

Propter hanc pugnam et tentationes magnopere formidat, ne vera filiorum Dei libertate destitutus sit. Sed confirmandus est et instruendus, non consistere hujus vitæ perfectam libertatem in quiete et carentia tentationum, sed in victoria earum et voluntate libenter sustinendi pro Christo, labores, dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones. Ita Sanctis contigit. Cap. 35.

Mox, ut homo hæc pro Christo pati desiderat, ut ejus desiderium firmetur, Deo permittente, quidam contumelias illi inferunt, alii obmurmurant, alii male de ipso sentiunt. Nec mirum est, cum nec Paulus omnibus placere potuerit, sed patientia ac humilitate se defenderit: et si aliquando respondit, id fecit, ne infirmis ex sua taciturnitate generaret scandalum. Cap. 36.

Superantur enim omnes istæ contradictiones et difficultates non contentiosa defensione sui, sed abnegando se et omnia, non ex parte nec aliquando, sed plene et omni tempore: quo fit, ut rectam intentionem ad Deum habentes a rebus omnibus creatis liberi simus. Cap. 37.

Post rectam intentionem secundo necessarium est ad libertatem filiorum Dei obtinendam: ut rebus omnibus utamur, prout ordinatæ sunt a Deo, qui nihil inordinatum in sua reliquit creatura. Ne autem homo rerum apparentia decipiatur et amplectatur, quod deberet respuere: vel respuat, quod deberet amplecti, cum primum actio aliqua vel opus menti occurrit, recurrendum est ad tabernaculum cordis, ad consulendum Deum de tali re, si nolumus decipi; sicut Josue deceptus est a Gabaonitis, quia inconsulto Domino credidit dulcibus sermonibus adversariorum, falsa pietate delusus. Cap. 38.

Rebus autem Deo commendatis, postquam id præstitum fuerit, quod ratio dictaverit, obedientia jusserit vel possibilitas tulerit,

totum negotium Deo est committendum; ita, ut sine ulla anxietate de futuro eventu et cum magna animi tranquillitate, rerum eventum a Deo ordinatum præstolemur. Cap. 39.

Quod qui facit, statim mire afficitur divina consolatione et agnoscit, quam sit homo in desideriis suis inconstans. Deus autem semper bonus, justus et sanctus; bene et juste ac sancte agens et disponens omnia in sapientia: qui tandem negotia sibi commissa ad optimum exitum perducit. Sed quocumque modo res succedant, prospere vel adverse, a tentatione cavendum est. Si enim prospere cedant, insurgit tentatio vanæ gloriæ de felici successu et cupiditas laudis humanæ: quæ vincitur consideratione propriæ vilitatis, qua homo cupit in Deo solo gloriari; de se autem non nisi in infirmitatibus suis; ut Deo soli sit laus, honor et gloria. Cap. 40.

Contra vero, si quando, Deo ita disponente, negotia non sortiuntur felicem successum; sed rerum eventu alii elevantur, tu vero despectus haberis et humiliaris, debes Deo uniri per hanc plenam spiritus libertatem: pro qua unione duo adsunt remedia. Primo non debes contristari ex hominum contemptu, sed humiliari et cogitare, tibi deberi omnem confusionem et contemptum: Deo laudem, honorem et gloriam; quia nisi te præparaveris ad sustinendum libenter ab omni creatura despici et nihili fieri, non poteris plene Deo frui. Cap. 41.

Secundo, ad Deum confugas: qui enim nondum didicit in omnibus statim recurrere

ad Deum, ut Moyses ad tabernaculum, in his difficultatibus ad amicorum solatia vel ad librorum consolationem, relicto Deo, convertitur; sed amici quidem tribulatum et afflictum fugiunt, deserunt et moriuntur: ut discat homo spiritualis ad semper viventem et manentem veritatem recurrere. Cap. 42.

Libri autem, in quorum pulchris et subtilibus sententiis sperat homo se consolationem in adversitatibus inventurum, sine Deo vani sunt consolatores. Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute. Nam Deus est, qui perfecte docet et brevissimo tempore: terrena despiciere, æterna quærere, honores fugere, omnem spem in Deo collocare. Cap. 43.

Ad Deum igitur tam in prosperis, quam in adversis recurrendum est; reputando se tamquam mortuum super terram et cui totus mundus crucifixus est; multa surda aure pertranseundo, nec verbis contendendo, damna quoque temporalia libenter sustinendo. Cap. 44.

In quibus experientia discet homo, rarum inveniri fidum amicum in cunctis amici perseverantem pressuris; Deum solum esse fidelissimum in omnibus, nec ullum ei esse similem. Cap. 45.

Imo amicos afflictionis tempore contrarios fieri et verbis, ac factis insequi servum Dei: qui si humiliari refugit et confundi, nec vere amicus est, nec vere mundo mortuus, nec mundus ipsi crucifixus. Justus enim non conturbabitur, quidquid a Deo ei acci-

derit: etsi injuste aliquid contra eum prolatum fuerit, parum curabit: nec vane exultabit, si per alios excusetur, solius Dei iudicium reformidans. Cap. 46.

Celeriter enim omnes istæ difficultates transibunt et veniet dies illa, quæ nota est Domino, in qua justus æterna perfruetur iucunditate, uti Sancti jam perfruuntur. Cap. 47.

II. Desiderium beatitudinis.

Obtenta perfecta libertate, anima præ nimia consolationis dulcedine cupit vinculis carnis exsolvi et Deo in æternitate copulari. Cap. 48.

Pro quo desiderio et consolatione debet Deo gratias agere et recognoscere se non propria virtute illud obtinuisse, sed Dei gratia, et præparare se ad futuram desolationem. Sed quia hoc mortis desiderium non erat purum, sed mixtum propria commoditate, docetur desiderare et petere, non quæ homini sunt iucunda et delectabilia, sed quod Deo gratum est et honorificum: videlicet, ut per ejus vitam aut mortem, afflictionem seu consolationem Deus semper glorificetur. Cap. 49.

Hoc ergo desiderium sequitur subinde magna desolatio interior et humiliatio exterior: quam homo, qui humiliter tolerat, agnoscendo eam sibi esse salutarem, gratias Deo pro ipsa humiliatione agit. Cap. 50.

Humiliatam animam consolatur Deus, ostendens ei, cur eam aliquando videatur dese-

rere, nec ad suum velle colloquium admittere: et quibus debet tunc exercitiis vacare, caritatis scilicet et humilitatis. Cap. 51.

Hac consolatione anima delibuta, non solum, ut antea, gratias agit pro humiliatione, sed se indignam reputat omni Dei beneficio et consolatione: Nec jam felicitatem exoptat, ut antea, et vinculis carnis exsolvi; sed tempus efflagitat pœnitendi et plangendi. Cap. 52.

12. Desiderium solutionis et contemptus omnium rerum creatarum.

Mox Deus animam ducet ad solitudinem, a notis et caris amicis avocans, eamque, ut divinis perfruatur amplexibus, omnibus jubet se terrenis consolationibus abdicare: et omni temporali solatio mentem tenere privatam, maxime vero proprium detestari amorem. Cap. 53.

In hac solitudine, sublato jam passionum strepitu, clare sentiuntur motus naturæ et gratiæ, quos Deus docet discernere, ut subjugetur natura et gratia crescat. Cap. 54.

Sed naturæ motus, qui ex lege peccati consurgunt, non potest homo viribus propriis, sed tantum divinæ gratiæ auxilio superare; quare præ gratia Dei divitias contemnit et quævis etiam dona supernaturalia, ut prophetiæ et similia non quærit, solamque gratiam Dei animæ ardenti desiderio efflagitat. Cap. 55.

13. *Desiderium Crucis.*

Quia vero ad gratiam per Christum pervenitur, qui est via, veritas et vita, qui per crucem ascendit ad Patrem: crucem anima non solum amplectitur, sed magno etiam affectu efflagitat, ut exerceatur servus in vita et cruce Domini sui. Cap. 56.

In qua dum homo versatur, magis placet Deo, adversa humiliter et patienter tolerando (utpote Christo patienti conformior) quam magna perfruitur consolationis dulcedine. Quod si non potest semper gaudenter sustinere adversa, saltem sustineat patienter, enixe a Deo perseverantiam in bono postulando. Cap. 57.

Qui ad hunc gradum perfectionis altissimæ pervenit, variis solet afflicti cogitationibus, cur alius perfectioni studens retrocesserit, alius longe progressus sit; cur iste affligatur, ille exaltetur; quis Sanctorum in cœlo sit beator, quis minus beatus; quas debet superare: in se ac in suis peccatis oculos convertendo et ex corde dolendo, quod multum a Sanctorum vita et virtute distet. Cap. 58.

14. *Spes in sola Dei gratia et misericordia.*

Denique quocumque perfectionis pertigeris, oportet omnem spem in sola Dei gratia et misericordia collocare: et potius velle cum Christo in hac vita peregrinari, quam sine eo cœlum possidere. Cap. 59.

LIBER IV.

In quo tractatur de unione cum Deo, quæ sit per susceptionem sacræ Eucharistiæ.

1. Remota præparatio.

Ut Deo per venerabile Sacramentum Eucharistiæ perfecte uniamur, triplex requiritur præparatio: prima remota, secunda proxima, tertia conjuncta ipsi susceptioni Sacramenti.

Remota consistit 1. in cognitione propriæ vilitatis et reverentia maxima Christi in Eucharistia præsentis. Cap. 1.

2. In cognitione propriæ imperfectionis et gratiarum actione pro tam insigni beneficio. Cap. 2.

3. In desiderio ardenti recipiendi Christum in domum proprii cordis. Cap. 3.

Quod excitatur consideratione utilitatis magnorumque bonorum, quæ proveniunt ex sumptione Eucharistiæ. Cap. 4.

Hæc tamen sola præparatio non sufficit, quamvis Sacerdoti sæpe celebranti imprimis conveniat. Cap. 5.

Sed præter hanc alia proxima dispositio tam communicanti quam celebranti necessaria est, quæ consistit etiam in tribus. Cap. 6.

2. Proxima præparatio.

1. In discussione propriæ conscientiæ, confessione sacramentali peccatorum et proposito emendationis. Cap. 7.

2. In oblatione sui ipsius et totali resignatione ad voluntatem Dei; sicut Christus expansis in Cruce manibus et nudo corpore seipsum pro peccatis nostris Deo Patri obtulit. Cap. 8.

Praxis oblationis hujus seu formula et modus describitur. Cap. 9.

3. In desiderio ardenti non solum communicandi, sed frequenter communicandi: a quo desiderio nos retrahere conatur inimicus variis tentationibus, scrupulis et difficultatibus. Sed non est audiendus, quia mora et dilatio nihil confert, sed plus nocet. Cap. 10.

Est enim hic cibus animæ præstantissimus, in quo est ipse Christus, quem Angeli in cælo adorant, sub speciebus sacramentalibus occultatus, ut oculi nostri ejus claritatem et majestatem ferre possint. Cap. 11.

3. Conjuncta præparatio.

Ultima præparatio ipsi communioni conjuncta, est quoque triplex. Prima expurgare animam ab omnibus aliis cogitationibus et negotiis: ad quod juvat non solum ante sacram Communionem, sed post eam etiam collectum conservare spiritum; ita ut una Communio sit præparatio ad aliam: quod homo non sua industria, virtute aut merito, sed Dei gratia perficiet. Cap. 12.

Hanc gratiam ardentem homo a Deo postulat: videlicet Deo perfecte uniri, in eo absorberi, suique totaliter oblivisci. Cap. 13.

Quomodo aliqui Sancti et devoti viri cum magna devotione et affectu ad hoc Sacra-

mentum accesserunt, qui ore, corde et corpore pariter ad Sacramentum inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi sumpto corpore Christi cum omni jucunditate et spirituali aviditate. Cap. 14.

Secunda, devotionis gratiam instanter quærere, patienter et fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiose cum ea operari, ac Deo tempus et modum supernæ visitationis committere: qui eam sæpe dat uno brevi momento, quam negavit longo tempore: et quandoque in fine, quandoque in principio; nec aliud videtur ad eam concedendam expectare, quam ut ex toto corde perfecte nos ei tradamus et evacuemus a rebus omnibus creatis. Cap. 15.

Hanc præparationem, quia a se homo habere non potest, instanter eam a Deo efflagitat, ut reficiat mendicum esurientem, accendat frigidum igne amoris sui, illuminet cæcum claritate præsentia suæ, vertat omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia et contraria in patientiam, omnia infima et creata in contemptum et oblivionem, et cor ad se solum rapiat. Cap. 16.

Tertia, in amoris affectum erumpere, quo accensa anima desiderat communicare cum ea præparatione, qua communicarunt omnes Sancti: imo et cum ea, quam potest humana mens concipere aut desiderare: cum eo affectu, reverentia, laude, honore, gratitudine, dignitate, amore, fide, spe, puritate et humilitate, qua Beata Virgo Maria excepit

Verbum divinum in mysterio Incarnationis; cum ea alacritate, qua Joannes in utero et postea in Jordane excepit Jesum; cum oblatione omnium jubilationum, devotorum affectuum, excessuum mentis, supernarum illuminationum, cœlicarum visionum, virtutum omnium et laudum Deo tam in cœlis quam in terra exhibitarum. Cap. 17.

Hinc tanto amori succedit gravis tentatio altissima Dei mysteria curiose investigandi, qua multi devotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt. Sed ea per fidem et humilitatem superata, Deus adeo profuse et large animæ illabitur et intime unitur, ut dicat Paulus: *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se.* Quare supervacaneum fuerit conari explicare, quod Deus in anima sibi per amorem perfecte unita operatur. Satis est indicasse, quomodo homo ad hanc perfectam unionem pervenire possit. Cap. 18.

Si cui minus ista methodus satisfaciat, (nam raro plures probant eandem) sed putat hic triplicis Viæ munia confuse et promiscue tradi, cum hoc nolim pluribus contendere; is tamen meminerit, ita se habere vitam hominis, quantumvis etiam religiose beneque formatam, ut non semper uno tenore a vestibulo decurrat ad fastigium; sed ob crebros casus et mutationes, necesse sit subinde misceri triplicis Viæ functiones. Quis enim tam perfectus, ut non subinde ad viæ pur-

gativæ officia reverti opus habeat? Quis tam unitus Deo, ut non magis magisque illuminari possit ac debeat? Hæc nimirum infelicitas vitæ mortalis: nunquam in eodem statu manere; modo sursum, modo deorsum ferri.

Nota Editoris.

Et hæc quidem Jacobi Merlo Horstii ingeniosa sine dubio commentatio in libellum de Imitatione Christi. Cum vero quibusdam fortasse nimis artificiosa esse videatur, ut eorum quoque desiderio satisfiat, alius in eundem libellum commentarius subjungatur, Henrici nempe Sommalii S. J. (n. 1543 † 1619): *Peritia libelli de Imitatione Christi.*

APPENDIX II.

HENRICI SOMMALII S. J. ŒCONOMIA SEU PERITIA LIBELLI DE IMITATIONE CHRISTI.

Cum libellus hic nihil, quod cuiquam obesse possit, habeat, tuto ab omnibus, modo illius capaces sint, legi potest. Stylo præterea simplici, nullo verborum ornatu confectus, nec ullas nisi raro admodum rationes aut testimonia ad persuadendum adducit.

Quare tantus est in eo rerum succus, tanta vis ac sententiarum, quibus passim abundat, gravitas, ut in eo nihil mutari, adjungi aut demi possit.

Opus plane integrum et absolutum, cum omnes assequendæ perfectionis gradus et vias attingat contineatque principia universalis cultus interni, ex quibus conclusiones fere innumeræ possunt deduci.

Numquam satiat ejus lectio aut nauseam parit, at mirifice audientis animum delectat, etiam si millies repetatur: illa enim universalis principia sunt veluti semina, quæ in se continet: ut animus hominis purgetur, illuminetur, perficiatur, deificetur. Est valde simile divinæ Scripturæ: quia præter ea quæ dicta sunt, latet in eo divina quædam et occulta Spiritus Sancti virtus, quæ in legentis et audientis animum, modo id cum pietate et attente fiat, ita illabitur, ut eum penitus immutet et a rebus creatis in Deum transferat. Versatur in explicanda christianæ perfectionis praxi. Quare si hunc legeris libellum pie, attente et diligenter, uberes sane fructus reportabis.

Tria autem notabis capita, quæ sparsum de christiana perfectione hic continentur.

Primum est perfectio essentialis vitæ christianæ, quam pro scopo habet.

Alterum, quibus viis et gradibus ad hunc scopum perveniatur.

Tertium, quæ sint media et instrumenta ejusdem.

A. Scopus.

Christiana perfectio, ad quam omnes aspirare et tendere aliquo modo tenentur, est scopus hujus operis; hæc autem perfectio, etsi una nitatur caritate, quæ animum Deo unit, quia tamen perfectæ caritatis quatuor sunt præcipua munera, nempe:

1. Parere videlicet maximum sui contemptum.

2. Impellere ad omnimodam sui abnegationem.

3. Reddere hominem ad omnia indifferentem, quæ illi accidunt, et a divina providentia immittuntur.

4. Ac denique voluntatem nostram ita cum Dei beneplacito unire, ut vi amoris unus cum illo fiat spiritus:

in his quatuor caritatis officiis describendis magna ex parte versatur.

I. Contemptus sui.

Quia sine eo nemo christianam perfectionem potest assequi, subjicit varios modos, proprietates et affectus illius admirabiles, quæ si ad praxim redigas, magna a Deo spera.¹⁾ I, 2, 19; II, 2, 6, 10; III, 5, 8, 9, 10, 36, 45, 46, 47, 54, 55, 57.

II. Abnegatio sui.

Secundo loco eadem varietate loquitur de sui abnegatione.

1. Nam primo docet, quam magna sit necessitas illius, quæ universi amoris proprii exspoliatione consistit;

a. eo quod nostri amor pace et lætitia nos privet. I, 6; II, 1; III, 31, 47.

¹⁾ Numerus romanus librum, num. arabicus capita indicat.

b. Tum denique, quia sine omnium rerum abdicatione non potest possideri vera libertas spiritus. III, 31, 37.

2. Describit secundo variis modis hanc abnegationem. I, 17; II, 8.

a. Vocat eam nuditatem. II, 11; III, 37, 42, 46, 47, 58.

b. Vocat sui victoriam. III, 47, 58.

c. Vocat mortem. III, 17, 47, 49, 54, 58.

d. Vocat subtractionem. I, 6; III, 13, 32.

e. Dicitur et evacuatio. IV, 15; II, 9; III, 18, 32, 36, 49, 51.

3. Proponuntur tertio duo genera abnegationis, non mediocriter inter se differentia, quorum usus et praxis illud præcipue requirit, ut omnes diu et multum in primo exerceantur, antequam ad secundum perveniatur.

a. Nam primum versatur tantum in coërcendo et moderando appetitu rerum sensibilium et terrenarum, sive internæ sint sive externæ: ut est amor et cupiditates divitiarum, honorum, voluptatum, parentum etc. I, 6, 22; III, 13, 22, 31, 42, 46, 47, 58.

b. Alterum abnegationis genus longe sublimius est, et a paucis cognitum, a paucioribus vero ad usum et opus redactum: est enim totum spirituale, cum in tollenda omni impuritate et proprietate versetur, quæ sæpe contaminat amorem et desiderium rerum cœlestium et spiritualium, quæ si quis amat propter se tantum et non propter Deum, amor esse

impurus dignoscitur. I, 15; II, 9, 10, 11, 12; III, 12, 54.

III. Indifferentia.

Tertio loco, quoniam anima maxime disponitur ad unionem cum Deo per indifferentiæ virtutem, valde ponderanda sunt, quæ hoc in libello dicuntur. II, 11; III, 16, 19, 24, 29.

IV. Conformitas cum Dei voluntate.

Quarto loco ponderanda sunt valde, quæ de postremo caritatis officio, quæ consistit in concordia voluntatis nostræ cum divino beneplacito, ab auctore dicuntur; et colligemus præcipuas quasdam hujus summæ perfectionis descriptiones, in quibus admirabiles perfectæ caritatis conditiones et actus tanguntur. Vocatur enim 1. unio; 2. ex verbis Evangelicis voluntatem Dei facere; 3. intentio pura Dei; 4. conversio ad Deum; 5. quærere, invenire, sapere Deum; 6. honor, glorificatio, laus Dei; 7. amor purus, renuntiatio, resignatio; 8. traditio, commissio, oblatio; 9. quies in Deo; 10. referre omnia in Deum; 11. libertas mentis; 12. ambulare in veritate; 13. stare ad nutum Dei; 14. gaudere, lætari in Deo; 15. æstimatio Dei; 16. immolatio; 17. ponere se in manu Dei; 18. a se exire et in Deum transire; 19. esse Deum nobis omnia; 20. non stare super seipsum; 21. non sentire se, sed Deum; 22. appropinquare Deo; 23. firmare se totum in Deo; 24. subjici Deo; 25. incurvare tortuosi-

tatem; 26. convertere cor in uno Deo. I, 3, 7, 12, 14, 15, 16, 17; II, 1, 2, 4, 5, 10, 11, 12; III, 7, 8, 10, 15, 16, 17, 18, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 44, 45, 47, 53, 54, 55, 59; IV, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 16.

B. De triplici via attingendi perfectionem.

Ad assequendam perfectam caritatem et exercenda quatuor ejus munera, triplici via incedendum est: purgativa, illuminativa et unitiva.

I. Via purgativa.

Quoad viam purgativam proponuntur quinque illius gradus, per quos ascendendum est, ut plene anima purgetur.

1. Primus gradus est, concipere magnum odium peccatorum, ut illa fugiamus: ad quod excitandum agit

a. de compunctione cordis. I, 21.

b. De lætitia bonæ conscientiae, et tristitia malæ. II, 6.

c. De odio peccatorum. III, 5, 58.

d. De mundi vanitate. I, 1.

e. De consideratione humanæ miseriae. I, 22.

f. De meditatione mortis. I, 23.

g. De pœnis peccatorum. I, 24.

h. De confessione propriæ infirmitatis et hujus vitæ miseriis. III, 22.

i. De æternæ vitæ desiderio. III, 52, 53, 54.

k. De diligentia mandatorum. III, 3.

l. Deplorat peccata. IV, 9.

2. Secundus gradus est, viriliter certare contra omnes tentationes, ne in priora peccata recidamus. I, 13; III, 7, 13, 26, 40; IV, 10, 18.

3. Tertius gradus est quotidianus progressus in via spirituali, quo vim nobis faciendo et mores semper in melius commutando, expellimus tepiditatem, quæ sola gratia justificante contenta, omnem emendationis laborem refugit: habetur victoria sui, fervore emendationis, mortificatione, renovatione boni propositi, fuga otii, exercitio rerum spiritualium, fervore.

4. Quartus gradus est extirpatio malorum habituum, qui sunt pravæ quædam inclinationes animi, frequentibus actibus vitiosis acquisitæ; ideoque ad perfectionem consequendam omni studio conandum est, ut eas radicitus evellamus.

Agitur autem in hoc libello de cura non omnium quidem, sed quorundam malorum habituum, qui hominum spiritualium animos obsidere solent: contra curiositatem, loquacitatem, elationem animi, vanam spem, securitatem, credulitatem, familiaritatem, proprium sensum, iudicium temerarium, vanam scientiam, animi dejectionem, affectus honorum temporalium. I, 20, 10, 7, 8, 9, 4, 14, 22; II, 5; III, 24, 43, 45, 57, 58.

5. Quintus gradus est mortificatio passionum; pro qua vide, quæ de abnegatione sui dicta sunt superius. I, 6, 13; III, 3, 6, 27, 31, 32, 37, 56.

II. Via illuminativa.

Quoad viam illuminativam, quæ tota consistit in virtutum exercitatione, legantur quæ dicta sunt:

1. De humilitate, de contemptu sui, etc. II, 2; III, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 14, 20, 22, 40, 41, 45, 46, 50, 51, 55.
2. De patientia in adversis etc. I, 22; II, 3, 10, 11, 12; III, 12, 18, 19, 28, 29, 35, 36, 41, 46, 47, 51, 56, 57.
3. De caritate fraterna, et operibus ex caritate factis. I, 15, 16.
4. De obedientia. I, 9; III, 13, 54.
5. De prudentia. I, 4; III, 38, 43.
6. De pace. I, 6; III, 23, 25.
7. De gratitudine. II, 10; III, 10, 22, 23.
8. De spe erigenda et fiducia divinæ providentiæ. II, 11; III, 30, 39, 46, 59.
9. De temperantia. I, 19; III, 26.
10. Quoniam ad virtutes plus nos excitant exempla quam verba, ob oculos ponuntur exempla. I, 18.

III. Via unitiva.

Quoad viam unitivam, qua homo cum Deo perfectæ caritatis vinculo conjungitur, repete, quæ dicta sunt de conformitate cum Dei voluntate.

Item observa signa veri amoris practici: non enim agit de via unitiva mystica, quæ consistit in excessu et abstractione mentis, quamvis eam commendet III, 3.

Docet igitur viam unitivam practicam, ut colligitur ex dictis superius de quatuor officiis caritatis et aliis signis.

1. Signum: pati libenter. II, 11, III, 5, 6.
- 2.—14. Tredecim alia habentur. III, 5, 6.
15. Ex iis, quæ cogitamus et loquimur. III, 48.
16. Suspirium ad Deum. III. 21, 23.
17. Puritas intentionis. II, 4; III, 27, 31.
18. Solus cor nostrum possidet. II, 7, 8.
19. Gignit consortium et intimam familiaritatem.
20. Non desiderat nisi quod Deo placet. III, 15.
21. Solatium in Deo. III, 12, 16.
22. Dirigit omnia in Deum tamquam in finem. III, 10.

C. Media et instrumenta perfectionis.

Instrumenta sunt necessaria ad perfectionem assequendam multo magis quam ad alias artes.

Hæc sunt vel interna vel externa. — Interna sunt: gratia Dei, oratio, examen, discretio spirituum et electio. — Externa: directio, lectio sacra, recessus ac solitudo, vita religiosa, et Ss. Eucharistiæ frequens perceptio.

I. Gratia Divina.

Primum et potissimum instrumentum est divina gratia, quæ est donum quoddam supernaturale atque divinum, gratis et ex

mera Dei bonitate nobis communicatum, quo quidem natura corrupta et ad malum semper proclivis ita perficitur, sanatur et roboratur, ut facile possit non solum cavere peccata, sed etiam per viam virtutum ad suæ perfectionis culmen pervenire. Sed quoniam aliqui ita se in mortificationis ac virtutum studio exercent, ut plus suæ industriæ quam divinæ gratiæ tribuant, quod pelagianum sapit: ab hoc scopulo nos liberat, dum ait omnia gratiæ tribuenda. III, 54, 55, 59.

Hac de causa sæpissime ad orandum Deum se convertit petens, quod se naturæ viribus nullo modo consequi posse fatetur. III, 3, 4, 15, 17, 23, 26, 27, 30.

Ibidem implorat divinum auxilium, ad recuperandam devotionem mentis, illuminationem etc., utque acrius nos impellat ad hanc gratiam expetendam, ejus exponit necessitatem. II, 8; III, 8, 14, 15, 26, 55, 59.

II. Oratio.

Secundum instrumentum ad gratiam et perfectionem consequendam est oratio, cujus præcepta quidem nulla tradit, sed ex modo quo orat, præcepta hauries: quia praxis præstat præceptis. Tria itaque præcipua animadvertite.

1. Orationis perfectionem non consistere in sola et nuda divinarum rerum contemplatione, seu interiori discursu, ex quo gustus spiritualis sequi solet; sed ad praxim et opus, id est ad vitam recte instituendam tendere, ita ut ex pratico lumine orationis

dirigamur et efficaciter moveamur ad operandum. III, 15, 26, 27.

2. Orationis materiam esse variam ac multiplicem; nullis enim limitibus circumscribitur: nam circa omnia, divina et humana, creata et increata, versatur oratio; unde hic libellus aptam præbet orandi materiam, et Christi vitam imprimis dicit meditandam. I, 1; II, 1.

3. Orationis formam tribus constare: præparatione, meditatione, colloquio.

a. Quoad præparationem, quia magni est momenti,

α. excitatur in corde ardens desiderium orationis. III, 6, 23, 27, 38, 43, 53.

β. Postulat etiam ibi divinum auxilium ad abigendas distractiones.

γ. Tertio, paulo ante orationis principium præmittendus est actus religionis summe necessarius, qui in Dei adoratione et latria consistit. Et tyronibus quidem expedit, multo tempore se in hoc actu exercere, cum per eum aditus ad ceteros patefiat, qui postea explicabuntur. Adoratio enim est actus quidam reverentiæ et honoris, qui exhibetur Deo, ortus ex cognitione propriæ infirmitatis, magnitudinisque divinæ, unde nos humiliamus. De hoc III, 3, 8, 40; IV, 1.

b. Quoad meditationem, cum tota illius vis in variis excitandis affectibus consistat, qui consequi debent aliquam considerationem alicujus rei, subjiciuntur præcipui:

- α. Est admirationis, qui fere semper cum exclamatione exprimi solet: v. gr.: O quantus fervor omnium religiosorum! I, 18, 22; III, 5, 10, 14; IV, 1, 3, 11, 13.
- β. Est doloris, compunctionis, erubescen-
tiæ, confusionis, accusationis, objur-
gationis sui ipsius; v. gr. O hebetudo
et duritia cordis humani! quod ex-
emplo mundanorum confunditur: I, 12,
18, 23, 24; III, 3, 14, 20, 22, 46, 52, 57;
IV, 1, 7, 9, 14.
- γ. Est timoris, quem excitat meditatio
mortis, iudicii etc. I, 23, 24; III, 4, 14.
- δ. Affectus est spei, quæ facit, ne quis
animum despondeat, sed Dei auxillo
nixus speret, quidquid lex Christi
præcipit. Ad hoc juvant, quæ de di-
vina gratia dixi supra: fundamentum
enim spei præcipuum est gratia di-
vina: III, 17, 18, 19, 21, 29, 30, 35, 46,
54, 57, 59.
- ε. Est desiderii vehementis per suspiria
et exclamationes ad Deum, vel pro-
pter æternam vitam vel propter gra-
tiam etc., ut: O quando veniet? I, 11,
15, 20, 25; III, 3, 22, 23, 34, 39, 53;
IV, 13, 17.
- ζ. Est amoris divini, qui ubi cor amantis
occupavit, rapit illud extra se et trans-
fert in Deum, cum quo unum fit per
intimæ familiaritatis consortium, unde
oritur conformitas illa voluntatis, de
qua supra. Observandæ præterea fer-
ventes quædam aspirationes ad Deum

ex hoc amoris incendio stillantes; qualis est illa: „O veritas Deus, fac me unum tecum in caritate perpetua!“ I, 3, 6; III, 23; IV, 17.

- η. Est gratiarum actionis et laudis divinae; qui quomodo sit exercendus, discis: III, 5, 8, 9, 10, 22, 29, 34, 40, 45, 55.
- θ. Est oblationis spontaneae factae Deo. III, 15, 37, 50.
- ι. Est petitionis alicujus doni: qui passim habetur toto libello tertio. III, 3, 4, 5, 6, 15, 16, 17, 23, 26, 27, 29, 30, 34, 55; IV, 9, 16.

Hi sunt affectus et actus praecipui meditationis, qui omnes ad unum scopum dirigi debent, id est ad audiendas divinas inspirationes; quanta autem devotione, attentione et reverentia excipiendae sint, cum nihil aliud sint quam divina locutio ad suam voluntatem manifestandam, habetur III, 1, 2, 3.

- c. Quoad colloquium, quod est ultima pars orationis, quamvis nihil prohibeat misceri in tota meditatione colloquia, quia sunt ardentes quaedam et familiares colloquutiones cum Deo, in quibus a Spiritu Sancto excitantur varii affectus, quorum nulla certa regula dari potest: IV, 1, 2, 13. — Nota pulcherrimas colloquii formas: modo enim anima cum Deo loquitur, modo Deum loquentem audit. Nota, ut apte amplificet varios affectus, nunc gratiam devotionis petendo; interdum quaerimonias et lamentationes, objurgationes et

desideria miscendo, cum interrogationibus ad pellendum torporem, cum exclamationibus ex dolore, admiratione etc.; item comparationibus, antithesibus, quibus homo vehementer excitatur ad aliquid faciendum, sic de exemplis piorum, et confirmatione voluntatis, quæ se firmam ostendit ad bonum. I, 3, 9, 11, 13, 14, 15, 23; II, 12; III, 18, 22, 23, 26, 39, 54.

III. Examen conscientiæ.

Tertium instrumentum est examen conscientiæ, quod sæpe, saltem bis in die, fieri debet. I, 19; pro particulari defectuum discussione pro perfectioribus, quibus convenit examinare, quo ferantur desideria III, 11.

IV. Discretio spirituum.

Quartum instrumentum est discretio spirituum; quæ est lumen internum ad discernendos motus animi bonos et malos, naturales et gratiæ necessarium; quo et multa occulta ad vitam et perfectionem christianam pertinentia deteguntur.

De hac discretione quia sparsim agitur, hic ad quædam principia est totum reducendum.

1. Primum igitur sit: Diligenter considerare interiores animi motiones, utrum ex Deo sint; et in dubio non propendere, sed totum Deo committere. III, 15, 11.

2. Diligenter animadvertendos motus naturæ et gratiæ, quia inter se contrarii. Affert varia discrimina, quæ ad unum præcipue reducuntur, scilicet naturam se et sua com-

moda quærere, fugere mala; gratiam impellere ad sui contemptum, omnia mala libenter amplectenda, Deumque solum quærendum. Quæ ponderabis, ut cognoscas proprium amorem sub specie boni fallere. III, 54.

3. Examinare virtutes, utrum veræ ac solidæ, an fictæ et inanes. I, 9, 11, 15, 17, 19; III, 20, 4.

4. Discutere consolationes, item desolationes, an bonæ. Bonas autem facit, si humilitatem et compunctionem pariant. II, 10, 11, 12; III, 35, 40.

5. Mensuram perfectionis vel progressus non sumi ex abundantia consolationum, nec contra. Magnam virtutem vero indicare eum, qui libenter suffert subtractionem. II, 9, 12; III, 7, 25.

6. Quomodo se gerat quis in consolationibus. Et primo quidem non sunt nimium avide quærendæ, sed humilitas et timor conservandi. II, 9. Gratias agendum, nec iis adhærendum; admittendæ, ut nos reddant fortes: eas dari debilibus; cavendæ indiscretionem in iis; et cogitare de desolatione futura. III, 5, 7, 8.

7. Principium continet, quid faciendum tempore desolationis, nempe

a. Non desperandum.

b. Agendum gratias tamquam pro magno beneficio.

c. Deus nos humiliat, ut ei magis subjiciamur.

d. Ut nos ei offeramus, et ad omnia prompti reddamur.

e. Ut opera bona non relinquamus, sed etc.

f. Cogitemus derelictionis utilitates; uti sunt humilitas, consolatio in solo Deo, non in homine etc. sicque purgemur. II, 9, 10, 12; III, 9, 30, 50; IV, 15.

8. Principium: præmunire animum contra apathiam, id est, insensibilitatem; sunt enim quidam, qui statuunt perfectionem in carentia omnium tentationum. Ait autem, non esse malum tentari. I, 13; II, 9; III, 6, 12, 30, 33.

V. Electio melioris.

Quintum instrumentum perfectionis est electio ejus, quod melius est et conducibilius ad ultimum finem, ad quem assequendum tradit documenta:

1. Ut in omni re eligenda proponamus nobis ultimum finem, id est, Dei gloriam. III, 9.

2. Purgetur affectus tendens in creaturam.

3. Posito ante oculos ultimo fine, in æquilibrio subsistamus secuturi, quod divinæ gloriæ et salutis nostræ conducibilius viderimus. III, 3, 31. Tum vero obsecranda est divina clementia, ut mentem instruat et voluntatem impellat, quocumque voluerit. III, 15.

4. Fiat discussio, examinando rei eligendæ affectus. III, 12.

VI. Directio.

Sextum instrumentum est directio, ut scilicet aliquem peritum ducem sequamur. I, 4, 8, 9, 19.

VII. Lectio sacra.

Septimum instrumentum est lectio sacra. I, 5; III, 43; IV, 11.

VIII. Secessus.

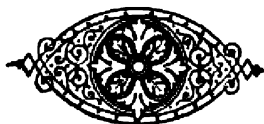
Octavum instrumentum est secessus internus et externus. I, 20, 9, 19, 21; II, 2; III, 31.

IX. Vita Religiosa.

Nonum instrumentum est vita religiosa; de qua sexdecim conditiones. I, 17, 19; III, 10.

X. S. Communio.

Decimum instrumentum est sacræ communionis frequens ac devotus usus; de qua toto libro quarto agit; et considera reverentiam, desiderium, puritatem, oblationem divinæ gratiæ, amorem; humilia te; necessitates aperi; affici conare, custodi cor etc.

APPENDIX III.

INDEX RERUM ET ORATIONUM.

I.

INDEX RERUM.

A.

Abnegatio sui, ac Christi imitatio per crucem. III. 32, 1 sq.¹⁾ *Vide* Contemptus, Communio.

Acedia. I. 25, 44.

Adventus Dei in mentem. II. 1, 7 sq.

Adversitatis utilitates. I. 12, 1 sq.

Aestimatio sui vilis in oculis Dei. III. 8, 1 sq.

Aeterna vita. *Vide* Vita aeterna.

Affectus noster quibus rebus inhæreat, expendendum sedulo. III. 31, 17-21.

in Agendo non debet esse homo importunus. III. 39, 1-4.

¹⁾ Numerus romanus librum, num. arabicus prior caput, num. arabicus alter versus indicat.

- Amandus Jesus super omnia. II. 7, 1 sq.
- Amandus proximus: cujus amor tunc perit, quando illius imperfectiones non æquo animo perferentur. I. 16, 1-7.
- Amanti Deum super omnia sapit Deus. III. 34, 1-16.
- Amator Christi verus quis sit. III. 6, 1 sq.
- Amatores crucis Christi pauci. II. 11, 1; II. 12.
- Amatoris veri probatio. III. 6; 7, 1-12.
- Ambulandum sincere coram Deo. III. 4, 1 sq.
- Amici si te deserant, ne moleste feras. II. 9, 10.
- Amicitia Jesu quanti sit facienda. II. 8, 1 sq.
- Amico carere cum sit molestum, da operam, ut sis cum Jesu familiaris. II. 8, 1 sq.
- Amor creaturarum homini plurimum nocet. II. 1, 39.
- Amor Jesu rerumque æternarum ac cœlestium. II. 1, 7-11.
- Amor proprius valde retardat a fruitione summi boni. III. 27, 1 sq.
- Amoris divini effectus mirabiles. III. 5, 1 sq.
- Anni conversionis seu vocationis. I. 11, 15-16.
- Annos conversionis plerique numerant, sed pauci emendationis vitæ. I. 23, 13.
- Apostoli Christi quales fuerint. III. 22, 16-17.
- Appetitus inordinatus parit inquietudinem. I. 6, 1-3.
- Auditus curiositas cavenda. III. 44, 2.
- Auxilium divinum petendum cum fiducia recuperandæ gratiæ. III. 30, 1 sq.
- Avári et superbi nulla pace fruuntur. I, 6, 2.

B.

Beneficia Dei expendenda sunt. III. 22, 2 sq.
 Benepiacitum Dei. *Vide* Voluntas Dei, Oratio.
 Boni nihil ex se habet homo. III. 40, 1 sq.

C.

Carnalia sectari maxima vanitas. II. 1, 15.
 Cæcitatæ humanæ consideratio. II. 5, 2 sq.
 Caritas ad omnes habenda est, non autem familiaritas. I. 8, 7.
 absque Caritate opera nostra sunt vana. I. 15, 3.
 Caritas non quærit quæ sua sunt, sed omnia in Deum refert. I. 15, 10 sq.
 Cella continuata dulcescit. I. 20, 25.
 Cella in te servabit, quod foris amittes. I. 20, 24.
 Cellæ et silentii fructus. I. 20, 27 sq.
 Christi doctrina antecellit omnium sanctorum doctrinas. I. 1, 5. In ea est manna absconditum. *Ibid.*
 Christi doctrina cur quibusdam non sapiat. I. 1, 5.
 Christi exemplo, superiori obediendum est. III. 13, 1 sq.
 Christum qui habet magistrum, is felix est. I. 3, 1.
 Christi verba interna ad animam fidelem. III. 1 etc.
 Christi vitæ imitatio. I. 1, 1; III. 56, 4 sq.
 Christi vitam sequentes illuminantur. I. 1, 1-2.
 Cœlestium rerum amor. II. 1, 1 sq.
 contra Cogitationes malas. *Vide* Desideria.

- Cognitio sui summa sapientia est. I. 2, 16.
Communicantes debent Christo suas necessitates aperire, atque ejusdem gratiam postulare. IV. 16.
Communicantes tum nos, tum nostra Deo offerre debemus. IV. 7, 28; 8, 5-12; 9, 2 sq.
Vide Eucharistia.
Communicantibus devote ampla gratia confertur. IV. 4, 1 sq.
Communicare sæpe: est utile. IV. 3, 1 sq.
Communio non est facile relinquenda. IV. 10, 1 sq.
Communione fructus. IV. 1, 41.
Communione non sumus digni, si nos ipsos spectemus. IV, 1, 1.
Communione qua præparatione, et cum quanta reverentia adire oporteat. IV. 1, 1 sq.; 12, 1 sq.
ad Communione Christi exhortatio. IV. procem.; 1, 1.
ad Communione quorundam ardens desiderium. IV. 14, 1 sq.; 17, 1 sq.
ante Communione exercitia. IV. 7, 1 sq.
ante Communione oportet suam conscientiam examinare: concipiendum quoque sese emendandi propositum. IV. 7, 1 sq.
in Communione orandum est pro nobis, ac etiam pro omnibus. IV. 9, 1 sq.
per Communione acquiruntur humilitas, devotio sui que abnegatio. IV. 15, 1 sq.
per Communione unio cum Deo optanda est. IV. 13, 1 sq.
Compunctio cordis unde nascatur. I. 21, 22-26.
Compunctio quomodo acquiri possit. I. 20, 23.

- Compunctionis bona. I. 1, 9 sq.
Compunctionis interioris commendatio. I. 21, 2 sq.
Concupiscentiæ breves et falsæ. III. 12, 11-16.
contra Concupiscentias pugna necessaria. III. 35, 10-12.
Concupiscentiis minime est indulgendum. III. 12, 1 sq.
Confessio propriæ infirmitatis, atque miseriarum hujus mundi. I. 22, 1 sq.
Confidentia habenda est de gratia recuperanda, si forte illa recessisset. III. 30, 1 sq.
Confidentiam suam in Deo debet reponere injuriis lacessitus. III. 46, 1 sq.
Confidendum est nec in se nec in aliis. I. 7, 1 sq.; 20, 15, 21.
Conjunctio cum Deo unde noscatur. I. 3, 10; 11, 4-5.
Conqueri non decet. II. 1, 24 sq.
Conscientia mala pacem non habet. II. 6, 1.
Conscientiæ bonæ gaudium. II. 6, 1 sq.
Consideratio sui ipsius et cæcitatæ humanæ. II. 5, 1 sq.
Consilium accipere melius est quam dare. I. 9, 11.
Consolatio humana aspernanda est. III. 16, 10 sq.
Consolatio in Deo quærenda est. III. 16, 1 sq.
Consolatione cœlesti quis sit dignus. I. 20, 22.
Consolatione homo haud dignus est, quin potius verberibus. III. 52, 1 sq.
Consolatione omni carere magnum quid est. II. 9, 1 sq.

ex Consolatione merita non sunt æstimanda.
III. 7, 23.

Consolationem humanam qui non quærit,
signum est: quod inceperit Deum gustare.
I. 25, 40.

Consolationes divinæ non semper ad votum
habentur. I. 10, 7, 8.

Consolationes externæ frequenter internas
impediunt. I. 10, 8; 21, 14 sq.

Consolationes nonnunquam recedunt, iterum-
que revertuntur. II. 9, 16-17.

Consolationes quando dantur vel auferun-
tur, quo pacto se gerere debeat homo.
II. 9, 18 sq.

Contemplari alta qui non novit, sese in Chri-
sti passione exerceat. II. 1, 21-22.

Contempto mundo, quam sit dulce Christo
servire. III. 10, 1 sq.

Contemptus externarum rerum. II. 1, 12 sq.
Vide Humilitas.

Contemptus honoris temporalis. III. 41, 6, 7.

Contemptus sui est summa sapientia. I. 2,
16, 17.

Contemptus tum sui tam voluptatum. III. 32,
1 sq.

Contumeliæ patienter ferendæ. III. 46, 1 sq.

Conversandum cum quibus sit. I. 8, 1.

Conversari cum bonis non est magnum; at
cum malis res est maxima. II. 3, 13, 14.

Conversari secum intus et cum Jesu, opti-
mum est. II. 1, 29 sq.

Conversatio externa multum nocet. I. 20, 3 sq.

Conversatio in mundo qualis esse debet.
I. 8, 1 sq.

- Conversionis seu vocationis anni. I. 11, 15 sq.
Conversionis annos plerique numerant, sed pauci emendationis vitæ. I. 23, 13.
Cor hominis est mutabile et inconstans. III. 33, 1 sq.
Cor purum quibus fruatur bonis. II. 4, 9.
Cordis pacem quinam habeant. II. 6, 17.
Cordis desideria examinanda. III. 15, 5.
Creaturarum amor homini plurimum nocet. II. 1, 39.
Creaturarum contemptus efficit, ut creator facile inveniri possit. III. 31, 1 sq.
Credendum minime omnibus, quia homo mendax est. III. 45, 20, 21.
Credimus de aliis citius malum quam bonum. I. 4, 1 sq.
Crucis Christi amatores pauci admodum inveniuntur. II. 11, 12.
Crucis Christi qui sint veri imitatores. II. 12, 3 sq.
Crucis sanctæ via regia. II. 12.
Crucem suam mundani habent. III. 12, 8.
Cubiculum intrandum, et tumultus mundi excludendi. I. 20, 23.
Cupiditas omnis resecanda est. III. 15, 1; 32, 1 sq.
Cura et sollicitudo omnis in Deo ponenda. III. 17, 1 sq.
Curiositas de vita aliorum inquirenda evitanda. III. 24, 1 sq.
Curiositas cavenda est tum audiendo tum videndo. III. 44, 1 sq.

D.

- Dæmon conatur bona desideria impedire.
III. 6, 16.
- Defectus aliorum tolerandi. I. 16, 1 sq.;
II. 3, 9.
- Defectus nostros ab aliis sciri ad humilitatem nostri subinde utile est. II. 2, 7.
- pro Defunctis in missa orandum. IV. 9, 16-18.
- Deseri ab amicis non moleste ferendum.
II. 9, 9. 10.
- Desiderium nimium sciendi est reprehensibile. I. 2, 5 sq.
- Desideria sua homo debet offerre Deo, ac tum ipsius voluntati plane acquiescere.
III. 15, 1 sq.
- Desideria nostra ordinata esse debent divinæque voluntati conformia. III. 15, 1.
- Desideria cordis examinanda. III. 15, 1.
- Desolatus debet ad Deum confugere, eique se offerre. III. 50, 1 sq.
- Detrectatores sunt patienter ferendi. III. 26, 1 sq.
- Devotio acquiritur per communionem. IV. 15, 1 sq.
- Devotio quorundam posita est in libris et imaginibus. III. 4, 20.
- Devoti hominis consolatio. III. 18, 1.
- per Devotionem indiscretam quidam se destruxerunt. III. 7, 8.
- pro Devotionis gratia impetranda oratio.
III. 3, 6.
- Devotionis gratia occultari debet. III. 7, 1.
- Devotionis gratia non est in manu hominis.
III. 7, 7.

- Deus sapit super omnia amanti Deum.
III. 34, 1-16.
- Deus cur permittat nonnullos tentari. I. 13, 30.
- Dei voluntas omnibus in rebus quærenda
est. III. 15, 1 sq.
- Deo nihil occultum. III. 46, 21 sq.
- ad Deum via potius per sui cognitionem
habetur quam per scientiam. I. 3, 22.
- Deo sunt committenda omnia nostra. III. 24, 6.
- Deus in tribulatione invocandus et benedi-
cendus. III. 29, 1. 2.
- Deus est vera quies interna. III. 21, 1 sq.
- in Deum tamquam in finem omnia sunt re-
ferenda. III. 9, 1. 4; 10, 17 sq.
- Dilectio. *Vide* Caritas.
- Disputatio de Trinitate Deo non placet sine
humilitate. I. 1, 7. 8.
- Dissolutum esse ac vagum nocet homini
quam maxime. I. 21, 1 sq.
- Divitiæ spernendæ. III. 41, 1 sq.
- Doctrina Christi antecellit omnium sancto-
rum doctrinas: in qua manna est abscon-
ditum. I. 1, 4.
- Doctrina Christi cur quibusdam non sapiat.
I. 1, 5.
- ob Doctrinam multi perierunt. I. 2, 5 sq.
- Docti raro sunt boni subditi. III. 7, 13.
- Docti punientur ceteris gravius, nisi præ
aliis melius vixerint. I. 2, 10.
- Doctus quis vere sit. I. 3, 14-20.
- Doloris justi materiæ sunt peccata et vitia
nostra. I. 21, 21.
- Domi manendum. I. 20, 8.

E.

- Effectus mirabiles amoris divini. III. 5, 1 sq.
 Emendatio vitæ. I. 25.
 Emendationis propositum non differendum.
 I. 22, 21. 22.
 Emendationem morum quid impediat. I. 25, 11.
 ad Emendationem vitæ ac morum duo plurimum conducunt. I. 25, 16.
 Ex Evangelii auditu sive prædicatione, cur vel nullus vel exiguus admodum fructus in plerisque fiat. III. 1.
 Eucharistiæ dignitas. IV. 5, 1 sq.
 Eucharistia nobis est quam maxime necessaria. IV. 11.
 de Eucharistia ne sit homo indagator curiosus, sed suos sensus fidei simpliciter subjiciat. IV. 18. *Vide Communio.*
 Examen conscientiæ faciendum tum mane tum vespere. I. 19, 15. 16.
 Exempla perfectorum multum ad perfectum conducunt. I. 18, 1 sq.
 Exempla bonorum magis nos ad virtutem impellere debent, quam malorum ad vitam laxiorem. I. 18, 18.
 Exercitia corporalia quatenus sunt assumenda. I. 19, 19.
 Exercitia spiritualia diversis temporibus alia atque alia assumenda sunt. I. 19, 23-29.
 Exercitia ante communionem. IV. 1, 1 sq.

F.

- Familiaritas cum Jesu optima est. II. 8.
 Familiaritas nimia caveri debet, maxime vero cum mulieribus. I. 8.

- Familiaritas nimia cum hominibus subinde tollit bonam opinionem de nobis prius conceptam. I. 8, 8.
- Fervori oportet se dare. I. 25, 45.
- Fervido omnia fiunt levia. I. 25, 46-47.
- Festo die solemnique appropinquante quid agendum sit. I. 19, 27.
- Fiducia nec in se nec in hominibus ponenda est, sed in Deo nostro. I. 7, 1 sq.; II. 1, 10-14; III. 59, 1 sq.
- Fidere sibi nimium non oportet. II. 5, 1 sq.
- Finis ultimus et supremus Deus. III. 9, 1 sq.
- Fragilitas hominis est magna. I. 22, 26-33.
- Fructum facere ex aliorum dictis et factis debemus, tametsi peccata esse appareant. I. 2, 17 sq.

G.

- Gaudium conscientiae bonae. I. 20, 14; II. 6, 1 sq.
- Gaudium mala conscientia non habet, *ibid.*
- Gaudium verum in Deo solo. III. 16, 1 sq.
- Gaudii privatio. II. 9, 1 sq.
- Gloria vera et falsa quae sit. II. 6, 1 sq.
- Gloriae aeternae ejusque desiderii consideratio. III. 48, 1 sq.
- Gloriari homo de nullo potest, quia ex se nihil habet. III. 40, 11 sq.
- Gloriandum in tribulatione. II. 6, 9 sq.
- Gloriandum in nulla re hic. III. 40, 12, 13.
- Gloriandum in Deo solo, non autem in aliis. I. 7, 6; III. 9, 8.
- pro Gratia Dei impetranda oratio. III. 3, 21.
- Gratiae internae custos est humilitas. III. 7, 1 sq.

Gratiæ Deo pro acceptis beneficiis agendæ.

II. 10, 8 sq.

Gratiæ Dei et naturæ sunt motus diversi.

III. 54.

Gratiæ divinæ vis ac necessitas. III. 55, 2 sq.

Gratiæ divinæ efficacia: item corruptæ naturæ mala. III. 53, 1 sq.

Gratia occultanda est sub humilitate. III. 7, 1 sq.

H.

Habitus religiosorum qualis. I. 25, 34.

Homo mendax est, ideo in omnibus non ei credendum. III. 44, 6 sq.

Homo debet in hoc mundo esse instar peregrini cujusdam et exulis. I. 23, 46.

Homo vere internus nunquam se in totum ad externa diffundit. II. 1, 32. 33.

Homo existimare debet se omni consolatione indignum. III. 52, 1 sq.

Hominis interius non sese colligentis mala. II. 5, 9. 10.

Honores spernendi. III. 41.

Humilitas acquiritur per communionem. IV. 15, 1 sq.

Humilis se vilem æstimat. III. 8, 1 sq.

Humiles fuerunt omnes sancti. II. 10, 17 sq. cum Humili quid agat Deus. II. 2, 9.

Humiles et pauperes multa pace fruuntur. II. 6, 1.

Humiliare se sub omnibus decet, et nulli se præferre. I. 7, 1 sq.

Humilis sui ipsius submissio. II. 2, 1 sq.

Humilitas est custos gratiæ internæ. III. 7, 1 sq.

Humilitas retinenda est in doctrina et scientia. I. 2, 1; 3, 1 sq.

Humilitas et veritas sunt retinendæ in conversatione cum Deo. III. 4, 1 sq.

I. J.

Jesus est super omnia amandus. II. 7, 1 sq. cum Jesu familiaritas optima. II. 1, sq.; 8, 1 sq.

Jesus quomodo amitti soleat. II. 8, 16 sq.

Illuminatio mentis ut impetretur, oratio. III. 23, 18.

Imitatio vitæ Christi. I. 1, 1; III. 56, 1 sq.

Imperfectiones aliorum patienter tolerandæ. I. 16, 1 sq.; II. 3, 9 sq.

Inferni ignis quidnam comburat, et quam sit ipsi gravis. I. 24, 10-18.

Infirmittatis propriæ atque miseriarum hujus mundi confessio. III. 20, 1 sq.

ex Infirmittate pauci evadunt meliores. I. 23, 25.

Injurix sunt æquo animo ferendæ. III. 19, 1 sq.; 36, 1 sq.

Injuriis laccessitus suam confidentiam debet in Deo reponere. I. 24, 5-7; III. 46, 8 sq.

Inquieti fieri quinam soleant. I. 9, 1.

Inquirere de aliorum statu et vita, est periculosum. III. 24, 3 sq.

Instabilitas inquieta. I. 9, 1 sq.

pro Intellectus illuminatione oratio. III. 23, 18.

Intentio in omni re debet esse recta, atque in Deum ferri. II. 4, 1; III. 31, 5, 9.

Judicium Dei metuendum. I. 24, 1 sq.

in Judicio extremo examen quibus de rebus fiet, aut non fiet. I. 3, 26; 24, 1 sq.

Judicia Dei non sunt scrutanda. III. 14, 1 sq.;
58, 1 sq.

Judicia Dei qui consideravit, de se facile
sentiet humiliter. III. 14, 1 sq.

Judicia temeraria rejicienda sunt. I. 14, 1;
II. 6, 20; III. 36, 1 sq.

Judicandus nemo est, etsi malus appareat.
I. 2, 17 sq.

Judicio proprio standum non est. I. 4, 4;
9, 9 sq.

L.

Lætitiam veram mali nunquam habent. II. 6,
1 sq.

Lapsus in verbo facilis. III. 45, 20 sq.

Lapsus non debet desperare. III. 57, 1 sq.

Laudes et vituperia aliorum non sunt cu-
randa. II. 6, 10, 16.

Lectio Scripturæ Sacræ animæ necessaria.
IV. 11, 19 sq.

Lectio Sacræ Scripturæ qualis esse debeat.
I. 5, 1 sq.

Levitates maxime nocent homini. I. 21, 5.

Libertas cordis magna est resignatio sui in
Deum. III. 37, 1 sq.

Libertas nimia est noxia. I. 21, 1, 6.

Libri pii sunt subinde legendi, maxime qui
ad compunctionem conferunt. I. 5, 1 sq.

Libri pii quomodo legi debeant. I. 5, 1 sq.

Litteræ sacræ. *Vide Scriptura Sacra.*

Loci mutatio sæpe animum non facit tran-
quillum. I. 9, 1 sq.

Locutio interna Christi cum anima. III. 1,
1 sq.; 2, 1; 3 per totum.

Loqui et confabulari cur tantopere inter nos desideremus. I. 10, 1 sq.

Qualia sint illa, de quibus ut plurimum loquimur. I. 10, 1.

M.

Magistrum qui habet Christum, is felix est. I. 3, 1.

Magnus quis vere sit. I. 3, 34.

Mendax est homo: ideo in omnibus ei non credendum. III. 45, 7, 19.

Mens exponit Deo suum desiderium, quatenus a peccatorum periculis liberari possit. III. 26, 1 sq.

Mentis illuminatio ut impetretur: oratio. III. 23, 18.

Merita nostra non sunt ex consolatione æstimanda. III. 7, 23.

Miraculo majus est scire latere, et sui curam gerere. I. 20, 30.

Miseria humana magna est. I. 22, 1 sq.; III. 20, 1. sq.

Miseriæ humanæ patienter ferendæ sunt. III. 18, 1 sq.; 20, 1 sq.

Miseriæ humanæ consideratio et felicitatis æternæ. III. 8, 1 sq.; 18, 1 sq.; 48, 1 sq.

Miseriarum humanarum consideratio. I. 22, 1 sq.

in Missa pro defunctis orandum est. IV. 9, 17. 18.

Morum emendationi duo conducunt. I. 25, 17.

Mors cogitanda appropinquante die festo. I. 19, 27. 28.

Mors multorum varia. I. 23, 39.

Mortis meditatio utilis est. I. 23, 1 sq.

- Mortis memoria quotidie habenda, tum mane
tum vespere. I. 23, 17. 18.
- post Mortem quæ proderunt, et quæ non
proderunt. I. 24, 11. 22 sq.
- in Morte qualis vis inveniri, talis sis in vita.
I. 23, 22.
- Morientem quæ poterunt consolari. I. 23, 23.
- Mortificatus ex quavis re fructum colligit.
II. 1, 37.
- Mortificatus magis Deum gustat quam alius.
I. 11, 5. 8.
- Non mortificatus facile tentatur et vincitur.
I. 6, 3.
- Mortuorum oblivio. I. 3, 27 sq.
- Mulierum familiaritas cavenda. I. 8, 5.
- Mundani non carent et ipsi sua cruce.
III. 12, 13 sq.
- Mundus corde sæpe a Deo docetur. I. 3, 14.
- Mundo contempto, dulce Christo servire.
III. 10, 1 sq.
- Mutatio loci sæpe facit animum non tran-
quillum. I. 9, 4.

N.

- Naturæ corruptæ mala, item gratiæ divinæ
efficacia. III. 55, 1 sq.
- Naturæ et gratiæ motus sunt plane diversi.
III. 54, 1 sq.
- Necessitatibus corporis subjici et servire
grave est ac molestum, magnaue est mi-
seria. I. 22, 1 sq.
- Necessitatibus corporis sancti liberari opta-
bant. I. 22, 13 sq.
- Negotia sapienter et prudenter agenda.
I. 4, 1, 4.

Negotia nostra omnia Deo committere debemus. III. 39, 1 sq.
in Negotiis homo non debet esse importunus. III. 39, 1 sq.

O.

Obedientia est res valde magna. I. 9, 1 sq.
Obedientia humilis subditi ad exemplum Christi. III. 13, 1 sq.

Obedire alteri optimum est. I. 9, 1 sq.

Obediendum est superiori, exemplo Christi. III. 13, 1 sq.

Oblatio dignissima, se ipsum pure et integre in missa et communione Deo offerre. IV. 7, 28.

Obtrectatorum linguæ parvipendendæ. III. 28.

Occupatio. *Vide Opera.*

Oculi non in alios, sed in se ipsum reflectendi sunt. I. 21, 12.

Offerre Deo tum nos tum nostra debemus, quoties communicamus. IV. 7, 26; 8, 1. 2; 9, 1 sq.

Opera et exercitia quotidiana quando fieri debeant, et quando sint intermittenda. I. 19, 15 sq.

Opus bonum nonnunquam est intermittendum ob bonum finem. I. 15, 1; 19, 10.

Opus quodvis ex caritate factum, fructuosum est. I. 15, 1 sq.

Operibus humilibus est insistendum, quando altioribus non possumus. III. 51, 1 sq.

in Operibus quibusdam putatur esse caritas, cum mera sit sensualitas. I. 15, 9.

Operatur ille multum, qui multum diligit. I. 15, 6.

- Opera nostra debent prius intus ordinari, quam foras prodeant. I. 19, 14.
- Opera quæ ex caritate non fiunt, nihil prosunt. I. 15, 3.
- Opiniones aliorum non curandæ. I. 11, 1 sq.
- Opiniones et contentiones in scientia sunt evitandæ. I. 3, 1 sq.
- Oratio ad Dei voluntatem perficiendam. III. 15, 15 sq.
- Oratio, ut impetretur illuminatio mentis. III. 23, 18 sq.
- Oratio ad obtinendam divinam gratiam, contra naturam corruptam. III. 55, 18 sq.
- Oratio contra malas cogitationes. III. 23, 13 sq.
- Oratio pro impetranda devotionis gratia. III. 3, 21 sq.
- Oratio pro impetranda cordis puritate cœlestique sapientia. III. 27, 14 sq.
- Oratio magis elevat mentem quam lectio. III. 26, 1 sq.
- Otiosus in toto nunquam sis. I. 19, 18.

P.

- Passio et vita Christi sunt vitæ nostræ exemplar. II. 1, 21 sq.
- in Passione Christi se exerceat, qui alta contemplari non novit. II. 1, 21.
- Passio aliquando est, cum zelus æstimatur. II. 5, 5.
- Passiones sunt mortificandæ. I. 11, 8. 9.
- Passiones suas qui sequitur, fit inquietus; quietem vero sibi acquireret iis resistendo. I. 6, 6.

- Passionibus obnoxius qualis esse soleat.
II. 3, 1 sq.
- Passionibus suis resistere durum est. I. 25, 47.
- Passionum aculeis qui urgetur, subinde plus
in vita spirituali proficit, quam passioni-
bus vacuus. I. 25, 14 sq.
- Patientia in injuriis ferendis servanda. III. 19,
1 sq.; 36, 1 sq.
- Patientia est necessaria in omni tentatione,
item et pugna contra concupiscentias.
III. 35, 4 sq.
- Patientiæ exemplar Christus. III. 18, 3.
- Patientia utendum est omnibus in rebus.
III. 35, 10.
- Patiens vere quis sit. III. 19, 11.
- Patiens ut quis fiat, quid sit expendendum.
III. 12, 19 sq.
- Pati qui novit, sentiet Dei in se auxilium.
II. 2, 4.
- Pati modicum qui nescit modo, quomodo
poterit inferni aut purgatorii pœnas per-
ferre? I. 24, 39 sq.
- Pauperem te videri non te pudeat. I. 7, 2.
- Pax super humilem et pauperem spiritu re-
quiescit. I. 6, 1 sq.
- Pax animi quomodo acquiritur. I. 11, 1 sq.
- Pax animi non est in affectibus inordinatis.
I. 6, 1 sq.
- Pax cordis quibus in rebus sita sit. II. 6, 13;
III. 25, 1 sq.
- Pax talis non est quærenda, quæ omni pugna
careat. III. 12, 1 sq.
- Pax sæpenumero dissolvitur ex opinionum
diversitate. I. 14, 9.

Pax nostra non debet pendere ex ore et sermone hominum. III. 28, 1 sq.

Pax non in hominibus ponenda. III. 42, 1 sq.
in Pace quidam sibi videntur tunc esse, quando ipsis cuncta ex voto cedunt. I. 14, 7.

Pacem cordis quinam habeant. II. 6, 16.

Pacem quæ unicuique afferunt, quatuor sunt. III. 23, 1 sq.

qui Pace frui desiderat, in multis debet se frangere. I. 17, 1 sq.

in Pace multa erit, qui se non involvet verbis factisque aliorum. I. 11, 1 sq.

Pacificus homo qualis sit. II. 3, 19.

Pacificorum multiplex genus. II. 3, 3 sq.

Peccata sunt ignis inferni atque purgatorii materia. I. 24, 10 sq.

Peccatorum poenæ. I. 24, 13 sq.

Peccatum nullum unquam est perpetrandum in gratiam alicujus personæ, aut propter rem aliquam. I. 15, 1 sq.

ad Peccandum proclivis est natura humana. I. 22, 29.

Peregrini omnes hic sumus. I. 17, 1; 23, 46.

Peregrini instar homo in hoc mundo debet se gerere. I. 23, 46.

Peregrinando raro homines sanctificantur. I. 23, 25.

Perfectio omnis habet imperfectionem admixtam. I. 3, 21.

Pericula cum adsunt, ad Deum confugiendum est. III. 38, 7 sq.

Placere sibi ipsi Deo ingratum est. I. 7, 8.

Pœnitentia sanctorum patrum qualis olim. I. 18, 1 sq.

- Præcipitem non esse et sensui suo non in-
hærere: magna est sapientia. I. 4, 4.
- Præferre se aliis non decet. I. 7, 9.
- Præmia vitæ æternæ proposita laborantibus
et patientibus. III. 49, 28 sq.
- Probantur in terra servi Dei cœlestia præ-
mia exspectantes. III. 49, 1 sq.
- Profectus spiritualis. I. 11, 7 sq., 17.
- Profectus noster quibus in rebus sit positus.
III. 24, 1 sq.
- Profectus noster qualis sit, tentatio declarat.
I. 13, 30.
- ad Profectum conferunt sequentia:
- Si te hic gesseris ad instar peregrini.
I. 17, 4;
- vitæ sanctorum frequenter legendo. I. 18,
1 sq.;
- si ut stultus volueris reputari. I. 17, 5;
- si frequenter, tum externa, tum interna,
examinaveris. I. 19, 14;
- si in silentio et quiete vixeris. I. 20, 27;
- si vim tibi ipsi intuleris. I. 11, 8; 25, 51.
- Profectus cito in religione perit, quando tan-
tum habetur cæremoniarum ratio. I. 11, 13.
- Profectus magnus fieret, si singulis annis
saltem vitium unum evelleremus. I. 11, 15.
- Profectus noster talis est, quale est propo-
situm nostrum. I. 19, 5.
- Profectus noster debet quotidie crescere.
I. 11, 1 sq.
- Profectus nostri negligentia efficit, ut parum
ad id quod loquimur attendamus. I. 10, 1 sq.
- Propositum nostrum bonum quotidie est re-
novandum. I. 19, 3. 13. 16.

- Propositum bene agendi ac sese emendandi
minime differri debet. I. 22, 22.
- Propositum infirmum. I. 22, 30 sq.
- Propositum suæ vocationis negligere nocet
plurimum. I. 25, 24.
- Prudentia in agendo. I. 4, 1. 4.
- Prudens vere quisnam sit. I. 3, 36.
- Purgatorii ignis materia sunt peccata. I. 24,
10 sq.
- Purgatorium patientis et justis sunt tribula-
tiones, et adversarii. I. 24, 5-7.
- Puritas cordis ut impetretur, oratio. III. 27, 14.
- Puritas cordis quærenda. II. 4, 1 sq.
- Pusillanimitas ne fias, si forte lapsus fueris.
III. 57, 1 sq.

Q.

- Quies qua in re invenitur. II. 1, 1 sq.
- Quies in solo Deo ponenda. III. 21, 1 sq.
- Quotidianum hominis studium debet esse
vincere se ipsum. I. 3, 19 sq.
- Quotidie bonum propositum est renovandum.
I. 19, 1 sq.

R.

- Refugium nostrum Deus esse debet. III. 38,
7 sq.
- Religiosi debent, Christi exemplo, superiori
obedire. III. 13, 1 sq.
- Religiosorum habitus. I. 25, 34.
- Religionis fervor intepescit. I. 18, 22-26.
- in Religionis ingressu malum omnino signum:
intepescere. I. 22, 34 sq.
- in Religionis ingressu nonnulli sunt meliores
quam in progressu. I. 11, 16.

- Religiosum esse magna est gratia. III. 10, 1 sq.
- Religiosus debet sæpe cogitare, ad quid venerit. I. 25, 1 sq.
- Religiosus qualis debeat esse, ut pacem habeat; et quæ sint illius exercitia. I. 17, 1 sq.; 19, 1 sq.
- Renovatio spiritus exuit veterem hominem, sicut ferrum in igne amittit rubiginem. II. 4, 13. *Vide* Propositum, Emendatio vitæ.
- Requies æterna sanctorum, Deus. III. 21, 1.
- Requies qua in re invenitur. II. 1, 1.
- Res altæ non sunt scrutandæ. III. 58, 1. 2.
- Res externæ quomodo a nobis tractari debeant. III. 38, 1. 2.
- Resignatio sui plena ad Dei nutum et voluntatem. III. 17, 4-9.
- Resignatio sui ipsius in Deo magnam affert cordis libertatem. III. 37, 1 sq.
- Resignatio plena in Deo omnibus in rebus, et in cunctis desideriis. III. 15, 1 sq.
- Revelare sua secreta cui oportet, bonum est: cui vero non oportet, malum. I. 8, 1.

S.

- Sacerdotum dignitas. IV. 5, 1 sq.
- Sacra Scriptura. *Vide* Scriptura.
- Saluti animæ in primis incumbendum. I. 3, 25 sq.
- Sanctorum vita qualis olim fuit, quam fervida. I. 18, 1 sq.
- de Sanctorum gloria disputare, utpote quis in ea sit major vel minor, stultum est, sanctisque ingratum. III. 58, 6 sq.

- Sapientia summa est cognitio sui. I. 2, 16.
Sapientia quæ vera sit. I. 1, 12.
Sapientia magna est non esse in agendis præcipitem, suoque sensui non fidere. I. 4, 4.
Sapiens ille est, qui res tales æstimat quales sunt. II. 1, 31.
Sapientes qui sunt sibi ipsis, in periculo versantur. III. 7, 13 sq.
Satiari nemo hic potest. I. 1, 19.
Scientia multi perierunt. I. 2, 5 sq.
Scientia vera quæ sit. I. 2, 1.
Scientia nostra habet quamdam imperfectiorem annexam. I. 3, 21.
Scientia quæ probanda, et quæ improbanda. I. 3, 1-9.
Scientia non est culpanda, sed bonæ vitæ major habenda est ratio. I. 3, 23.
Scientia absque humilitate non prodest. I. 1, 7; 2, 2.
Scientia hominis parva est, ignorantia autem ejus maxima. I. 2, 12.
Scientiæ sæcularis contemptus. III. 43, 1 sq.
Scriptura sacra nobis necessaria. IV, 11, 20-25.
Scriptura sacra quo modo legi debeat. I. 5, 2 sq.
Secreta sua revelare cui oportet, bonum est: cui vero non oportet, malum. I. 8, 1.
Securitas hic nulla. I. 20, 10-17.
Sensualitas in quibusdam operibus, putatur esse caritas. I. 15, 9.
Sensualitatem suam sequi, malum est. I. 1, 15.
Servire Deo dulce est. III. 10, 1 sq.
Servire aliis, decorum est. I. 7, 2.
Silentii et cellæ fructus. I. 20, 23 sq.

- Simplices et puri corde a Deo docentur. I. 3, 14. 15.
- Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. II. 4, 2.
- Simplicitate atque puritate mentis sublevatur homo a terrenis. II. 4, 1-9.
- Solitudo quærenda interdum et amanda. I. 20, 1 sq.
- Sollicitudo omnis in Deo ponenda est. III. 17, 1 sq.
- Sperans de Dei auxilio debet interim facere, quod in se est. I. 25, 7-10.
- Spes seu fiducia in solo Deo ponenda est. I. 7, 1-6; III. 59, 1 sq.
- Spiritus renovatio exiit veterem hominem, sicut ferrum in igne amittit rubiginem. II. 4, 13. *Vide* Emendatio vitæ.
- Spiritualia impediunt necessitates hujus corporis. I. 22, 12 sq.
- Studium nostrum esse debet in exstirpandis vitiis, et in virtutibus inserendis. I. 3, 25.
- Studium quotidianum hominis esse debet vincere seipsum. I. 3, 20.
- Stultus fias propter Christum, si vis religiosam ducere vitam. I. 17, 5.
- Subjectio est res valde magna. I. 9, 1.
- Superbi et avari nulla pace fruuntur. I. 6, 2 sq. *Vide* Docti, Tentatio.
- Superior quis sit idoneus. I. 20, 12. 13.

T.

- Tempus præsens valde pretiosum. I. 23, 12. 29.
- Tempus præsens nobis concessum est, ut nos præparemus ad mortem. I. 19, 29. 30.

- Temporis summa habenda ratio. I. 25, 42.
 Temporalium rerum vanitas. I. 7, 1 sq.
 Tentationes sunt utiles. I. 13, 5.
 a Tentatione nemo liber est. I. 13, 1-4;
 22, 1 sq.
 per Tentationes transierunt omnes sancti, et
 profecerunt. I. 13, 6.
 eorum, qui Tentantur, varia genera. I. 13,
 25 sq.
 quomodo Tentationes sint perferendæ. I. 13,
 20 sq.
 una Tentatione recedente alia atque alia suc-
 cedit. I. 13, 10; III. 20, 14.
 Tentationes pro gloria æterna sunt tole-
 randæ. III. 47, 1 sq.
 Tentationibus viri perfecti quandoque pul-
 santur. I. 13, 1 sq.
 Tentationum initium, progressus; et quo pacto
 illis sit resistendum. I. 13, 16 sq.
 Tentatio est vita hominis. I. 13, 2; III. 35, 1.
 Tentationes æquo animo patientibus quanta
 bona sint promissa. III. 49, 1 sq.
 Tentationibus non omnino carere, quibusdam
 expedit. I. 20, 19.
 Tentationum nulla securitas, et nullus finis
 in hac vita. III. 35, 1. 7. *Vide Patientia.*
 Tepor in religionis ingressu: malum signum.
 I. 22, 34 sq.
 Terrena sunt aspicienda per modum trans-
 euntis. II. 1, 17, 18.
 Timor Domini præsens liberat a timore mor-
 tis futuræ. I. 23, 19 sq.
 Tribulatio homini necessaria est. I. 13, 5.
 Ejus quanta utilitas. I. 13, 3. 4.
 in Tribulatione gloriandum. II. 6, 9.

- in Tribulatione magis necessarium sibi Deum intelligit homo bonæ voluntatis. I. 12, 4-6.
Vide Tentatio.
- Tribulationes inveniet, qui non quærit Jesum. I. 17, 7; II. 7, 14-16; 8 totum.
- Tribulationes passi sunt omnes sancti. I. 13, 6. de Trinitate disputare, Deo non placet, si careas humilitate. I. 1, 7.
- Tristitiæ justæ materia sunt peccata et vitia nostra. I. 21, 21.

V.

- Vacare sibi ipsi in secreto optimum est. I. 20, 1 sq.
- Vanitas quibus in rebus insit. I. 7, 1 sq.
- Vanitas maxima, sectari opes, honores, vitam longam amare, transitoria quærere, etc. I. 1, 11-19.
- Verbo labi est facillimum. III. 45, 20 sq.
- Verba Christi interna ad animam fidelem. III. 1, 1 sq.
- Verba superflua sunt omnino resecanda. I. 10, 1 sq.
- Verba contumeliosa patienter toleranda. III. 46, 1 sq.
- Verba qualia in colloquium adduci debeant. I. 10, 10.
- Veritas ipsa tandem aliquando a verbis hominum improborum liberat. III. 4, 1.
- Veritas retinenda in conversatione cum Deo. III. 4, 1 sq.
- Veritas æterna amanda super omnia. III. 4, 14.
- Via regia sanctæ crucis. II. 12.
- Via ad Deum potius per sui cognitionem habetur quam per scientiam. I. 3, 22.

Vilitas hominis maxima debet sibi semper displicere. III. 4, 15.

Vincere se ipsum: debet esse quotidianum studium hominis. I. 3, 20. *Vide* Mortificatio.

Virtus non comparatur nisi diligentia. I. 25, 16.

Vis sibi inferenda ad profectum. I. 11, 8. 18. 21; 25, 51.

Vita hominis tentatio est. I. 13, 2; III. 35, 1.

Vitæ Christi imitatio. I. 1, 1-3; III. 56, 1 sq.

Vitæ æternæ consideratio. III. 48, 1.

Vitæ æternæ præmia proposita laborantibus et patientibus. III. 49, 28 sq.

Vitæ emendatio. I. 25, 1 sq.

Vitæ emendationi duo conducunt. I. 25, 17.

Vita sanctorum olim qualis. I. 18, 1 sq.

de Vita alterius inquisitio curiosa evitanda. III. 24, 1 sq.

propter Vitam æternam quidvis perferendum est. III. 47, 1 sq.

Vitam longam quidam amant, tametsi miseram. I. 22, 15.

Vituperia et laudes aliorum non curanda. II. 6, 16 sq.

Voluntas Dei omnibus in rebus quærenda est. III. 15, 1 sq.

ad Voluntatem Dei perficiendam, oratio. III. 15, 15 sq. *Vide* Resignatio sui.

Voluptatum contemptus. III. 32, 1 sq.

Z.

Zelus quandoque æstimatur, cum tamen sit passio. II. 5, 5.

Zelus primo ad se quam ad alios habendus. II. 3, 8.

II.

INDEX ORATIONUM.

- Loquere Domine* etc. Pro divinis inspirationibus obtinendis. III. 2, 1 sq.
- Domine Deus* etc. ad impetrandam devotionis gratiam. III. 3, 21 sq.
- Benedico te* etc. Pro divina visitatione et amore. III. 5, 1 sq.
- Deus meus, amor meus* etc. Pro divini amoris incremento. III. 5, 24 sq.
- Loquar ad Dominum* etc. Confessio propriæ vilitatis et ingratitude. III. 8, 1 sq.
- Nunc iterum* etc. Laus et gratiarum actio pro speciali vocatione ad vitam spiritualem et religiosam. III. 10, per totum.
- Intonas super me* etc. Consideratio iudiciorum Dei, et humiliatio propria sub potenti manu ejus. III. 14, per totum.
- Domine si tibi* etc. Formula precandi in omni re desiderabili. III. 15, 1 sq.
- Domine tu scis* etc. Alia similis. III. 15, 9 sq.
- Concede* etc. Pro beneplacito Dei perficiendo. III. 15, 15 sq.
- Adesto mihi* etc. Pro solatio in solo Deo quærendo. III. 16, 12 sq.
- Domine dummodo* etc. Pro sollicitudine in solo Deo ponenda. III. 17, 5 sq.
- Domine* etc. Pro quavis re toleranda. III. 17, 10 sq.

- Domine* etc. Commemoratio vitæ Christi cum gratiarum actione. III. 18, 4 sq.
- Fiat, Domine, mihi* etc. Ad impetrandam patientiam in adversis. III. 19, 19 sq.
- Confitebor* etc. Confessio infirmitatis humanæ, et querimonia de miseriis hujus vitæ. III. 20, 1 sq.
- Super omnia* etc. Desiderium animæ in solo Deo requiem quærentis. III. 21, 1 sq.
- Aperi Domine* etc. Commemoratio multiplicium beneficiorum Dei cum gratiarum actione. III. 22, 1 sq.
- Domine Deus* etc. Oratio contra malas cogitationes. III. 23, 13 sq.
- Clarifica* etc. Alia pro illuminatione mentis. III. 23, 18 sq.
- Obsecro te* etc. Pro libertate mentis contra necessitates corporis, et hujus mundi vanitates. III. 26, 2 sq.
- Confirma me* etc. Pro purgatione cordis et cœlesti sapientia. III. 27, 14 sq.
- Sit nomen* etc. Invocatio Dei, ubi instat tribulatio. III. 29, 1 sq.
- Ecce Deus meus* etc. Oratio ad impetrandum Dei amorem. III. 34, 1 sq.
- Domine quid est,* etc. Confessio suæ nihilitatis, et in solo Deo gloriatio. III. 40, 1 sq.
- Da mihi auxilium* etc. Pro vera spe in solo Deo ponenda. III. 45, 1 sq.
- Domine Deus* etc. Imploratio gratiæ pro verborum jaculis patienter sustinendis. III. 46, 23 sq.

O supernæ Civitatis etc. Suspirium animæ in diem æternitatis: querimonia de hujus vitæ angustiis. III. 48, 1 sq.

Omnia fere capita **libri quarti** sunt totidem orationes devotissimæ et affectionibus opportunis plenæ; ideoque non fuit opus peculiari indice.

INDEX LIBRORUM ET CAPITUM.

Liber I.

Admonitiones ad vitam spiritualem utiles.

Cap.	Pag.
1. De imitatione Christi et contemptu omnium vanitatum mundi.	3
2. De humili sentire sui ipsius.	5
3. De doctrina veritatis.	7
4. De providentia in agendis.	11
5. De lectione sanctarum Scripturarum.	12
6. De inordinatis affectionibus.	13
7. De vana spe, et elatione fugienda.	14
8. De cavenda nimia familiaritate.	15
9. De obedientia et subjectione.	16
10. De cavenda superfluitate verborum.	18

Cap.	Pag.
11. De pace acquirenda et zelo proficiendi.	19
12. De utilitate adversitatis.	22
13. De tentationibus reprimendis.	23
14. De temerario iudicio vitando.	27
15. De operibus ex caritate factis.	28
16. De sufferentia defectuum aliorum.	30
17. De monastica vita.	31
18. De exemplis sanctorum Patrum.	33
19. De exercitiis boni religiosi.	36
20. De amore solitudinis et silentii.	39
21. De compunctione cordis.	44
22. De consideratione humanæ miseræ.	47
23. De meditatione mortis.	50
24. De iudicio et pœnis peccatorum.	55
25. De ferventi emendatione totius vitæ nostræ.	60

Liber II.

Admonitiones ad interna trahentes.

1. De interna conversatione.	67
2. De humili submissione.	72
3. De bono et pacifico homine.	73
4. De pura mente et simplici intentione.	75
5. De propria consideratione.	76
6. De lætitia bonæ conscientiæ.	78
7. De amore Jesu super omnia.	81
8. De familiari amicitia Jesu.	82
9. De carentia omnis solatii.	86
10. De gratitudine pro gratia Dei.	90
11. De paucitate amatorum crucis Jesu.	93
12. De regia via sanctæ Crucis.	96

Cap.		Pag.
Liber III.		
De interna consolatione.		
1.	De interna Christi locutione ad animam fidelem.	105
2.	Quod Veritas intus loquitur sine strepitu verborum.	107
3.	Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda, et quod multi ea non ponderant.	109
4.	Quod in veritate et humilitate coram Deo conversandum est.	112
5.	De mirabili effectu divini amoris.	115
6.	De probatione veri amatoris.	119
7.	De occultanda gratia sub humilitatis custodia.	122
8.	De vili æstimatione sui ipsius in oculis Dei.	126
9.	Quod omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda.	127
10.	Quod spreto mundo dulce est servire Deo.	129
11.	Quod desideria cordis examinanda sunt et moderanda.	132
12.	De informatione patientiæ et luctamine adversus concupiscentias.	134
13.	De obedientia humilis subditi ad exemplum Jesu Christi.	136
14.	De occultis Dei judiciis considerandis, ne extollamur in bonis.	138
15.	Qualiter standum sit ac dicendum in omni re desiderabili.	141
16.	Quod verum solatium in solo Deo est quærendum.	143

Cap.	Pag.
17. Quod omnis sollicitudo in Deo statuenda sit.	145
18. Quod temporales miseræ exemplo Christi æquanimiter sunt ferendæ.	146
19. De tolerantia injuriarum, et quis verus patiens probetur.	148
20. De confessione propriæ infirmitatis, et hujus vitæ miseriis.	151
21. Quod in Deo super omnia bona et dona requiescendum est.	153
22. De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.	157
23. De quatuor magnam importantibus pacem.	160
24. De evitatione curiosæ inquisitionis super alterius vita.	164
25. In quibus firma pax cordis et verus profectus consistit.	165
26. De eminentia liberæ mentis, quam simplex oratio magis meretur quam lectio.	167
27. Quod privatus amor a summo bono maxime retardat.	169
28. Contra linguas obtrectatorum.	172
29. Qualiter instante tribulatione Deus invocandus est et benedicendus.	173
30. De divino petendo auxilio, et confidentia recuperandæ gratiæ.	174
31. De neglectu omnis creaturæ, ut Creator possit inveniri.	178
32. De abnegatione sui et abdicatione omnis cupiditatis.	181
33. De instabilitate cordis, et de intentione finali ad Deum habenda.	183

Cap.	Pag.
34. Quod amanti sapit Deus super omnia et in omnibus.	184
35. Quod non est securitas a tentatione in hac vita.	187
36. Contra vana hominum iudicia.	189
37. De pura et integra resignatione sui ad obtinendam cordis libertatem.	190
38. De bono regimine in externis, et recursu ad Deum in periculis.	192
39. Quod homo non sit importunus in negotiis.	194
40. Quod homo nihil boni ex se habet, et de nullo gloriari potest.	195
41. De contemptu omnis temporalis honoris.	198
42. Quod pax non est ponenda in hominibus.	199
43. Contra vanam et sæcularem scientiam.	200
44. De non attrahendo sibi res exteriores.	202
45. Quod omnibus non est credendum, et de facili lapsu verborum.	203
46. De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum jacula.	207
47. Quod omnia gravia pro æterna vita sunt toleranda.	210
48. De die æternitatis et hujus vitæ angustiis.	212
49. De desiderio æternæ vitæ, et quanta sint certantibus bona promissa.	216
50. Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.	220
51. Quod humilibus insistendum est operibus, cum deficitur a summis.	225

Cap.	Pag.
52. Quod homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.	226
53. Quod gratia Dei non miscetur terrena sapientibus.	228
54. De diversis motibus naturæ et gratiæ.	231
55. De corruptione naturæ et efficacia gratiæ divinæ.	236
56. Quod nos ipsos abnegare, et Christum imitari debemus per crucem.	240
57. Quod homo non sit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.	243
58. De altioribus rebus et occultis iudiciis Dei non scrutandis.	245
59. Quod omnis spes et fiducia in solo Deo est figenda.	251

Liber IV.

De Sacramento Altaris.

1. Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus.	256
2. Quod magna bonitas et caritas Dei in Sacramento homini exhibetur.	263
3. Quod utile sit sæpe communicare.	267
4. Quod multa bona præstantur devote communicantibus.	270
5. De dignitate Sacramenti et statu Sacerdotali.	274
6. Interrogatio de exercitio ante Communionem.	276
7. De discussione propriæ conscientiæ et emendationis proposito.	277

Cap.	Pag.
8. De oblatione Christi in Cruce et propria resignatione.	281
9. Quod nos et omnia nostra Deo debemus offerre et pro omnibus orare.	282
10. Quod sacra Communio de facili non est relinquenda.	286
11. Quod Corpus Christi et sacra Scriptura maxime sint animæ fidei necessaria.	290
12. Quod magna diligentia se debeat communicaturus Christo præparare.	295
13. Quod toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet.	297
14. De quorundam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi.	300
15. Quod gratia devotionis humilitate et sui ipsius abnegatione acquiritur.	302
16. Quod necessitates nostras Christo aperire, et ejus gratiam postulare debemus.	304
17. De ardenti amore et vehementi affectu suscipiendi Christum.	306
18. Quod homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacræ fidei.	309

INDEX TOTIUS LIBELLI.

	Pag.
Præfatio Editoris.	V
Prænotanda quædam de libelli auctore.	VII
de præstantia.	XX
de usu.	XXII
Oratio Sancti Augustini.	1
De Imitatione Christi liber I.	3
De Imitatione Christi liber II.	67
De Imitatione Christi liber III.	105
De Imitatione Christi liber IV.	255
Clementis IX. Oratio universalis.	312
Appendix I.: Commentarius Horstii.	314
Appendix II.: Commentarius Sommalii.	346
Appendix III.: Index rerum et orationum.	363
Index Librorum et Capitum.	393

